

MAFESTA MAJOR

SANT HILARI SACALM
25-28 agost'22

Programa de festa Major de Sant Hilari Sacalm 2022
Editat per la Regidoria de Cultura Popular i activitats culturals de l'Ajuntament de Sant Hilari Sacalm.

La portada -----> "Il·lusions refrescants" de Jordi Saurina Cros.
Contraportada ----> "Batucada de nit" de Mª Carme Porta Brugués.

Salutació de l'alcalde

Apreciats hilariencs i hilarienques,

Comença una altra Festa Major ienguany sembla que la celebrarem amb la normalitat que coneixíem abans de la pandèmia. Tornen els espectacles sense restricció d'aforament ni reserva prèvia d'entrades, activitats de carrer, cercaviles, baixada de carretons, rua de colles i moltes altres activitats que hem trobat a faltar en els darrers anys, en els quals hem hagut de viure la Festa Major de manera diferent, el primer any de Covid sense poder fer res i l'any passat amb força activitats i vivint una Festa Major amb un alt nivell de qualitat artística i cultural, però que les limitacions pròpies de la situació pandèmica van fer que no poguéssim gaudir tant com ens hauria agradat.

Aquests dos anys també ens han deixat una marca inesborrable en molts aspectes. Hem perdut a molta gent, sobretot gent gran; hem limitat les nostres relacions socials, fet que ha afectat a tothom però de manera molt especial als joves i a les persones que viuen soles; hem vist com els treballadors dels col·lectius sanitaris i sociosanitaris, en tots els seus àmbits, han hagut de treballar més que mai i en situacions de risc per a ells i per a la seva estabilitat emocional; hem vist el patiment de moltes empreses i autònoms de diferents sectors econòmics per tirar endavant el seu negoci. En definitiva, la pandèmia ens ha posat a prova a tots plegats com a societat. Per això, una vegada superada la part més dura i difícil, ara ens toca tornar a divertir-nos, recuperar el somriure i aprofitar els dies de Festa Major per retrobar-nos amb amics i familiars, com sempre havíem fet per aquestes dates.

Som conscients que la delicada situació sanitària arran de la Covid no ha acabat, com ho demostra el fet que quan escric aquesta salutació, a princi-

pis de juliol, les dades d'infeccions per Covid són força altes i comencen a preocupar, però també és cert que tothom té ganes de gresca i de recuperar el temps perdut. Per això cal seguir insistint en el respecte per als col·lectius vulnerables alhora que intentem gaudir d'activitats amb força afluència de gent i amb més relacions socials que en els últims temps.

Des de l'Ajuntament també hem hagut d'estar atents a què es podia i no es podia fer en cada moment en tots els àmbits d'actuació municipal i, en el cas de les festes majors les hem hagut de pensar i repensar diverses vegades. Cal tenir en compte que la Festa Major es comença a organitzar amb molts mesos d'antelació i això no ha estat possible al llarg d'aquests dos anys. S'han hagut de preveure diverses situacions per acabar de concretar-les o anul·lar-les en les últimes setmanes, depenent de la situació sanitària. Per això vull agrair molt sincerament la feina de tot el personal de l'Ajuntament, a qui hem hagut de canviar les feines molt sovint i de manera precipitada. Sense la seva col·laboració i comprensió no haguéssim pogut sortir-nos-en de la mateixa manera. Vull agrair també la feina de les regidores de Festes i Joventut per pensar i repensar les activitats i l'organització de cada acte de Festa Major.

I a tota la gent de Sant Hilari, moltes gràcies per la vostra comprensió i ajuda al llarg d'aquests anys, que han estat difícils per a tothom.

Desitjo que gaudiu molt aquestes dates assenyalades. Visca la Festa Major i Visca Sant Hilari!

index

- 01** pregó
- 02** lletres
- 03** història
- programació
- 04** centenari
- 05** fotos història
- 06** activitats 21-22
- 07** graduacions
- 08** educació
- 09** guardons
- 10** entitats
- 11** demografia
- 12** telèfons
- 13** col·laboradors

01

Pregó

Q Bona tarda, sigueu molt benvinguts i benvingudes a aquest acte d'inici de la Festa Major. I si bé aquesta és una salutació recurrent i utilitzada gairebé de manera rutinària, donar la benvinguda a les persones que assisteixen a un acte, aquest any té un sabor diferent. No em sembla ni recurrent ni sobrera, ni tan sols rutinària. Amb el què ens ha tocat viure en l'últim any i mig, i el que encara ens queda, el fet de poder reunir-nos aquí, al pavelló, per donar inici a la Festa Major, encara que sigui en aquestes circumstàncies especials, em fa apreciar-ho molt més que altres anys, amb una doble sensació, d'alegria per poder-ho fer, i de tristesa, per no poder gaudir-ho tal com ens agrada fer sempre amb la Festa Major, i també per les circumstàncies personals que molta gent ha viscut al llarg d'aquests últims 18 mesos.

Per això crec que és de justícia començar fent un recordatori a totes les persones que ens han deixat en aquest any i mig, víctimes de la Covid. Moltes persones a les quals els hi ha arribat l'hora massa d'hora, i en circumstàncies que cap d'elles hagués imaginat fa dos anys.

També penso en les persones a les quals la pandèmia i les circumstàncies derivades de la mateixa, sobretot els confinaments i la disminució de relacions socials, les ha afectat negativament.

És molta la gent que ha patit i que pateix, i si no és més és gràcies a la feina de moltes persones que s'han bolcat per ajudar als altres. Hem de fer un agraïment immens a tot el personal sanitari, a tot el personal del ram de la medicina, la infermeria, la psicologia o la sociologia, també a tot el personal d'assistència a persones amb necessitats, al personal de les Residències de gent gran, a tot el voluntariat que ha ajudat a millorar la situació de persones vulnerables, i tanta i tanta altra gent, potser més anònima, però que ha ajudat, i molt, a millorar la situació de la pandèmia. A totes aquestes persones, un agraïment infinit i un aplaudiment ben fort i sentit.

Però sempre en la vida cal mirar endavant amb optimisme i sortir de les situacions el millor que es pugui. I com dic, avui estem aquí, al pavelló, no a la plaça del peix ni a la plaça de l'església com és habitual, però sí al pavelló, per iniciar una Festa Major atípica, però no per això menys desitjada. No podrem fer els actes al carrer que ens agraden, no podrem gaudir de la baixada de carretons ni de les cercaviles, ni ballar, però podrem assistir a concerts de diferents tipus de música i per a totes les edats, activitats infantils, sardanes, bastoners, gegants, campionat de botifarra, espectacle de fi de festa. Tots aquests actes que ja són habituals, però també gaudir de novetats com espectacles de circ, el talent show organitzat per la comissió de festes jove, l'escape room o els jocs infantils. I hem pogut gaudir d'actes que ja s'han celebrat aquests dies com el cinema, la dansa, el futbol o el teatre. Moltes activitats que hem preparat amb totes les ganes del món. La situació sanitària ens ha obligat a reinventar-nos constantment al llarg del darrer any i mig, i també en l'organització de la Festa Major ha estat així. Us agraïm la comprensió i l'ajuda en la superació de les dificultats que hem tingut com a poble en aquests

mesos de pandèmia, una comprensió que us demanem també pels propers dies. Us agraïm sobretot que hagueu omplert gairebé tots els actes, dels quals les entrades ja estan adjudicades en la seva major part. També us demanem disculpes per avançat si alguna cosa no ens surt tan bé com voldríem, però per desgràcia la pandèmia ens ha ensenyat que moltes vegades les coses no surten com tots voldríem.

Així, però, cal mirar endavant i donar el tret de sortida a la festa gran del poble, la nostra Festa Major, aquella que esperem durant mesos i ens permet viure uns dies diferents.

Sempre dic que per començar bé la Festa Major cal fer-ho amb un bon pregó, i això vol dir amb uns bons pregoners i pregoneres. Crec que cada any ha estat així, pregons fets amb el cor, per gent del poble, que estima Sant Hilari i per als quals és un orgull ser els pregoners de la Festa Major.

I enguany tenim uns pregoners i pregoneres molt i molt especials, una coral del poble que enguany celebren el seu 75è aniversari, i que són la coral Veus Alegres.

Em sap molt greu que el seu president, en Josep Maria Bonvehí, no ens pugui acompanyar avui. Aquest matí he estat amb ell perquè firmés el llibre d'honor de l'Ajuntament, i espero que ben aviat el tornem a sentir cantar i que segueixi tirant endavant la coral, com ha fet en els últims 24 anys. Ell ha estat l'ànima de la coral en aquests anys, i demanaria un aplaudiment ben fort per en Josep Maria Bonvehí.

Ara us faré un resum de l'extensa trajectòria i història de la coral Veus Alegres, a petició dels membres de la coral i en substitució d'en Josep Maria, i ho faré tan bé com sàpiga, perquè no és fàcil substituir-lo.

Tot el que diré és tret del llibre recull de la història de la coral i que es va publicar fa poc, per la celebració dels 75 anys que van fer el 4 de juliol al teatre Catalunya. Una celebració del 75è aniversari que va ser molt emotiva, molt ben treballada, que va tenir un record per totes les etapes de la coral i per totes les persones que han fet que les Veus Alegres hagin arribat als 75 anys. Felicito de tot cor a la coral per aquell acte que crec que va emocionar a tothom que estàvem allà.

També he tret informació d'una publicació de recerca que es pot trobar a internet que es diu "Cançons sobre Sant Hilari", que va fer en Pau Miralpeix i que és molt interessant, i de les publicacions de commemoració dels 25 anys de la senyera dels Nois Alegres i de la que es va publicar pels 60 anys de la coral.

Si comencem el repàs a la història de la coral, que és àmplia, llarga i amb molts episodis destacats, cal començar pel principi, a l'any 1946, quan una colla de joves, encapçalats pel noi Xacó, el noi Mimó i el noi Mamè es van reunir per cantar sota la direcció d'en Marià Brugués, que va ser el director en dues etapes durant 44 anys i el pal de paller de la coral durant tots aquells anys. És de justícia fer un reconeixement a en Marià per tota la feina feta, i molt ben feta, al llarg de tants anys. La coral va néixer amb el nom d'Els Nois Alegres, en una època en la que, com diu en Quico Danés, els estralls de la guerra eren encara molt presents, en uns moments difícils i foscos. Calia un ànim esforçat i una voluntat a tota prova per embrancar-se en una iniciativa lúdica, com era l'organització d'una coral en aquella precària situació. Ho van fer i, a més, es feien dir Nois Alegres, segurament per conjurar la tristesa d'aquells dies. Ho van fer no solament per mostrar-se ells mateixos engrescats i alegres, sinó per fer participar d'aquella joia a tothom que volgués escoltar-los. Per això, en lloc de reunir-se a cantar en privat, escampaven el seu cant per carrers i places i encomanaven el seu entusiasme a un poble que en aquells anys podia gaudir de ben poques amenitats. La seva contribució social i cívica tenia, doncs, un valor extraordinari.

Així és com recull en Quico el naixement de la coral Els nois Alegres ara fa 75 anys, i també destaca que el seu repertori era fonamentalment vinculat al món de la sardana, però també a temes populars catalans en un moment en què la presència pública del català no era gaire ben vista ni excessivament tolerada.

El cor, com explica l'actual director Xavier Garriga, va anar creixent, incorporant noves veus fins a convertir-se en una formació estable que cantava popurris, misses i feia concerts a l'entorn del poble de Sant Hilari.

A mi m'agradaria fer un esment als popurris, que jo encara recordo i que eren divertits, amb un punt de crítica social i també cap a l'Ajuntament, en alguns casos, però sempre amb ironia. Jo en recordo d'escrits per en Joan Comas, i encara no fa massa temps en vam estar repassant uns quants amb ell i rient una bona estona, amb motiu del que havia de ser la Festa Major de l'any passat, i que malauradament no es va poder celebrar. Rellegir els textos d'aquests popurris et posa en context històric i et permet veure també l'evolució del poble, de la seva gent, de les festes i tradicions i de tota la vida lligada a Sant Hilari. No era gens fàcil fer les lletres d'aquells popurris, perquè, com diu en Quico Danés, s'arriscaven a una certa crítica social i política.

També és interessant el repàs històric-musical que fa en Toni Miralpeix en la publicació del 75è aniversari. En Toni va ser director dels Nois Alegres del 1980 al 1988 i sempre ha estat vinculat al món de la música, en tots els vessants. Juntament amb la Montse van ser fundadors de l'escola de música de Sant Hilari, és compositor, músic, professor, també fundador o partícip de l'Orquestra jove de la Selva i dels Petits cantaires, un referent de Sant Hilari i persona imprescindible quan es parla de música al nostre poble. I en Toni explica en el llibre que fa 75 anys hi havia a Sant Hilari un ambient coral molt ric, hereu dels cors Clavé que van impregnar Catalunya la segona meitat del segle XIX i

la primera del segle XX, animat per l'impuls cultural que va suposar el modernisme. El model Clavé és un model envejable, consistent en l'accés a la cultura per part de la classe obrera a partir del cant i la música com a vàlvula d'escapament i integració social sorgit en entorns laborals com les fàbriques. En definitiva, el cant coral a l'abast de tothom. La tradició musical a Sant Hilari continua en Toni - va anar en paral·lel a aquests esdeveniments artístics, com ho demostren les partitures manuscrites originals d'un músic com en Florenci Serras, nascut el 1865 a Sant Hilari, l'arxiu del qual reflecteix el repertori musical del segle XX, custodiat pel seu net, un altre músic que va deixar empremta, en Josep Massaneda, conegut com en Pep del Bar Club. En Pep va aprendre música amb en Pepet de Saleta i, junt amb altres músics, van formar nombrosos grups musicals contemporanis als Nois Alegres, que van protagonitzar una època daurada de la música al nostre poble, amb grups com "Som i serem", "Ritmo Sacalm", "Rondalla Amics cantaires", entre d'altres. De tots aquests grups musicals només van perdurar el Nois Alegres, que a principis de la dècada dels 70 representava un oasi enmig del desert musical i cultural, amb l'excepció d'en Miquel Tudela, músic i compositor de cobla, fins que no va venir a viure a Sant Hilari un altre músic que ho va canviar tot: el mestre Lluís Torres.

M'ha semblat de llegir-vos tot aquest llarg tros d'en Toni, perquè crec que reflecteix molt bé els anys que van de la dècada dels 50 fins als anys 80. I la dels 80 va ser una dècada en la que la societat va fer un pas endavant, després dels anys del franquisme, va ser una dècada d'explosió cultural, amb més llibertat i educació, i sobretot moltes ganes de fer vida social i renovar-se. En aquests anys i els que vindrien la coral també va fer molts passos endavant i molt importants. Va ser en l'etapa de direcció d'en Toni quan es van incorporar les dones a la coral, com explica en Josep Maria Bonvehí en el llibre, que explica també que els seus primers anys com a president -ell ho és des de l'any 1997- van ser difícils per la necessitat d'aconseguir un relleu generacional i engrescar als més joves per poder assolir noves fites, després que en Marià Brugués acabés la segona etapa com a director de la coral.

El principi dels anys 2000 va suposar un altre canvi i evolució de la coral, amb la direcció de l'Eva Codinach. En Josep Maria ho descriu com una etapa d'il·lusió, de nous projectes, de nous repertoris, de buscar i trobar maneres de tenir tots els membres de la coral amb ganes de treballar i fer una camí per albirar un futur brillant, i per la seva banda l'Eva parla de la dificultat del repte per a ella, de l'adaptació dels primers temps, on diu que va aprendre més ella dels cantaires que els cantaires d'ella, i també explica com en poc temps la coral es va convertir en quelcom més que un grup d'amics que es trobaven per xerrar una estona, i que el cant era l'excusa per enfrontar-se setmanalment a diferents repertoris musicals, cada vegada més agosarats i interessants. Explica també com van ser moments de canvis importants, amb nous projectes i grans actuacions, com la nova cançó, música de cinema o el musical d'en Jaumet.

Jo hi afegiria que probablement aquest musical d'en Jaumet va ser la primera gran obra i repte dels Nois Alegres en aquests darrers anys, i el primer repte de molts més que han assolit en els últims 15 anys.

Va ser el 2014 quan la coral canvià de nom per adaptar-lo a la realitat del cor, passant-se a dir Veus Alegres.

Va ser també el 2014 quan entrà de director en Xavier Garriga, el que encara avui dirigeix les Veus Alegres, i del que tothom en parla meravelles, per la seva qualitat com a director i per l'empenta que ha donat a la coral, una més de les moltes empentes i passos endavant que ha fet la coral al llarg de la seva història, ja que com podeu veure per tot el que ha anat explicant fins ara, cada director o directora ha anat plantejant i assolint reptes nous, millores en el cant i en el repertori, i només d'aquesta manera es pot entendre el nivell actual de la coral i els èxits assolits en aquests anys. En Xavier explica en el llibre que va començar a les palpentes, dirigint un concert al país

01

basc sense haver fet ni un parell d'assajos com Déu mana. De la mà d'en Xavier la coral ha donat un tomb important tant amb la qualitat del cant com amb els estils musicals, per exemple amb obres que comporten una certa complexitat com el Glòria de Vivaldi junt amb l'orquestra de Girona, també incorporant música sacra i interpretant altres obres de diversos estils i nivells. La coral ha pres un camí de continu creixement marcant-se objectius de qualitat cada cop més compromesos. I en aquests darrers anys, amb la direcció d'en Xavier i l'empenta d'en Josep Maria la coral ha començat a "internacionalitzar-se", si em permeteu dir-ho així, destacant els concerts a Santa Maria La Maggiore de Roma, a Santiago de Compostela, a la Basílica de Montserrat, la Sagrada Família, a Euskadi, La Madeleine a París, Praga i Olomuc a Txèquia i participar en un festival internacional a Viena amb actuacions al City Hall de la ciutat al palau Schönbrum i una missa. I si no fos per la pandèmia, les Veus Alegres ja haurien actuat a San Francisco, als Estats Units, una actuació que han hagut de posposar, però sense perdre l'esperança de poder-hi anar en un futur proper.

I per acabar aquest llistat d'actuacions importants i reptes de la coral, per celebrar els 75 anys van oferir un concert amb l'Orfeó Català, per l'endemà anar a cantar al Palau de la Música Catalana, en el que va ser un cap de setmana que recordaran -i recordarem- per sempre.

Així que, com veieu, podem dir que les Veus Aleres arriben en un bon moment

als 75 anys, amb molt passat, molta història al darre-re, però amb molta empenta, energia i ganes d'afrontar nous reptes.

Cal fer esment i tenir un record per a tots els presidents i presidentes de la coral al llarg d'aquests 75 anys, que han estat, per ordre cronològic, en Joan Vernedes Puig "el noi Xacó", en Joan Fauria Miralpeix "el noi Mamè", en Joan Fauria Bosch "en Joan Botella", Joan Xandri Ferreras, Joan Comas Comajoan, Pilar Reverter Talleda, Jaume Brugués Masó i en Josep Maria Bonvehí, que ho és des del 1997 fins a l'actualitat

També m'agradaria afegir alguns apunts interessants per entendre el que són les Veus Alegres.

Un d'ells, com explica l'Emma Puigví, és la necessitat d'adaptar-se a la pandèmia, i que, malgrat totes les dificultats, els membres de la coral han seguit assajant en tot moment, per internet, al pavelló o al centre AQUA ben distanciats, i fins i tot que en Xavier, el director, s'ha hagut de convertir en youtuber per fer-los més fàcil els assajos. Això ens demostra la voluntat de seguir cantant i no permetre que les circumstàncies adverses aturin les Veus Alegres.

En Manel Serras explica que els membres de tota coral tenen com a objectiu cantar, però que en les Veus Alegres, per sobre fins i tot d'aquest objectiu de cantar hi ha el batec del grup, i que el que més agrada a tots els membres de la coral és l'esperit que els mou, el sentiment d'amistat i de companyonia que els caracteritza i que fa que tinguin la sensació de formar una petita o gran família.

També crec que és important destacar que, més enllà del que ha fet i cantat la coral, la seva importància es veu reflectida en el reconeixement de la gent del poble i dels músics d'altres contrades. Als Nois Alegres, o Veus Alegres, els hi han dedicat diverses sardanes. La prime-

ra va ser l'any 1955, titulada "Hilarienca", amb música de Mossèn Planas i lletra de Ricard Viladesau. La segona porta per títol "Nois Alegres" i és del mestre Francesc Mas Ros i lletra d'en Joan Vernedas, composta l'any 1958; tenim també Som i serem "Els nois "Alegres, amb música i lletra d'en Marià Brugués, creada l'any 1980; una altra és la sardana "Poble que canta", amb composició d'en Toni Miralpeix i lletra d'en Quico Danés, de l'any 1985, que servia per celebrar els 10 anys del Petits cantaires i els 40 anys dels Nois Alegres; i l'última és la sardana "Alegres d'or", amb música d'en Miquel Tude-la i lletra també d'en Quico Danés, de l'any 1996.

Totes elles són magnífiques, i és un honor per una coral tenir tantes cançons dedicades. A mi m'agrada molt el nom de "Poble que canta". No és només el títol d'una sardana, sinó que, de manera encertada, tant la Núria Guitart com en Quico Danés el fan servir com a títol del seu escrit al llibre recull de la història de les Veus Alegres. Em sembla meravellosa la unió d'aquestes paraules. Poble que canta, podem entendre el poble com la unió, la cohesió social de la gent d'un indret per fer coses conjuntament, el sentit de poble en l'àmbit més bonic d'unió de persones en la cerca d'un interès comú. El fet de cantar entès com a expressió cultural, però també com a expressió de

positivisme, de cantar a la vida. Pensar en Sant Hilari com un poble que canta em sembla la millor definició que es pot donar a un grup de persones que viuen en comunitat.

Per anar acabant m'agradaria també llegir-vos, o recitar-vos, encara que tingui uns quants anys, l'acròstic que en Ricard Madrià va fer als aleshores Nois Alegres en motiu dels seus 60 anys. Aquest acròstic té 15 anys però es reconeixen perfectament els valors de la coral, i crec que és plenament vigent, si fem l'esforç mental d'adaptar algunes de les seves frases o versos al context actual. És un acròstic de "Coral Nois Alegres".
Diu així:

Caramelles que puntegen per damunt de les perxades

Oriflames d'or i gules, estendard del català

Ressorgir de veus del poble, que volien apagades

Amb la força d'uns cors joves

Lluitadors, senzills i nobles, que canten ben alt i clar

Noi Mamè, Mimó i Vernedes, vau començar aquest periple

Organitzant uns nois joves i formant una coral

Imaginàveu vosaltres que arribés a ser possible

Seguir sent tants els Alegres després d'aquests seixanta anys?

Amb el gest estricte i recte dirigi Marià Brugués

La coral quasi mig segle, després vingué en Miralpeix

Entraren veus femenines, Noies Alegres també

Gràcies a la mà de l'Eva el cor ha arribat on és

Recordeu Les Guilleries per tot arreu on canteu

Ens hem de sentir orgullosos de comptar amb les vostres veus

Sereu sempre Nois Alegres d'aquest poble un portaveu

I ara sí, per acabar, voldria aportar el meu granet de sorra en aquestes reflexions sobre els 75 anys de vida de les Veus Alegres.

Tots els pobles i la gent que hi vivim som hereus d'allò que han fet les generacions que ens han precedit, de les persones que, amb la seva iniciativa i dedicació, han creat grans moviments associatius, que han sabut transmetre la passió per allò que fan, cohesionant grups de persones que han dut a terme iniciatives engrescadores per a la seva gent.

I podem assegurar que la coral Veus Alegres ha aconseguit aquestes fites al llarg dels 75 anys de vida. Una coral que s'ha convertit en una referència de millora contínua i que ha assolit fites de gran valor cultural. Les Veus Alegres han portat el nom de Sant Hilari arreu del territori català, espanyol, i fins i tot a ciutats europees.

A les persones de tots els pobles ens agrada presumir del nostre poble, del bonic que és, de les activitats que s'hi fan i de la implicació de les persones amb la vida del poble.

A Sant Hilari també ens agrada presumir de tot això. I podem presumir amb orgull d'una coral que ha amenitzat la vida del poble al llarg dels últims 75 anys, amb la implicació i dedicació que ho ha fet, i que estic segur que seguiran fent, que les Veus Alegres ens seguiran acompanyant durant molts i molts més anys i que ens alegraran la vida amb cada concert i cada objectiu que aconseguixin.

Moltes gràcies Veus Alegres per la feina feta i per la que vindrà, i us passo el testimoni per seguir amb el pregó d'aquesta Festa Major de l'any 2021.

Joan Ramon Veciana i Coral Veus Alegres

02

Literatura

02.01

46è Concurs Literari de Narració Curta

<u>Categoria</u>	<u>Participants</u>
Infantil	54
A	12
B	5
C	9
D	42
D Local	8

Inf. - Premi Associació de Dones la Violeta:

Concurs d'invents de Judit Planas Miquel

A *No deixis passar les possibilitats que se t'ofereixen* de Blanca Taberner Vilamala

B *Vida* de Joana Gallart Codinach

C *Amants de nits* de Guillem Boigues Coll

D *Tortura* de Núria Martí Constans

Accèssit D: *Quasi soliloqui dels voltants de Pasqua*
de Rosa Pons Solà

Premi Local D: *Fent camí*
de Marta Serradesanferm Fàbregas

Accèssit D local: *Alquimista* de Pau Miralpeix Cufí

JURAT

Sofia Sánchez

Francia Urbáez

Rosa Andreu

Enriqueta Hernández

Mercè Pallarols

Gemma Masó

Raimon Artis

Anna Guix

El Concurs d'invents

Judit Planas Miquel

Hola, em dic Bet Rovira, i soc científica. Vaig néixer el 23 de juny del 1986. M'agrada inventar coses útils, segons l'estació que estem. Ara estem a la primavera, així que he decidit inventar alguna cosa que funcioni amb flors, perquè a la primavera hi ha moltes flors. No acabo de saber ben bé el què, però estic segura que se m'acudirà alguna cosa. Fa dos anys feien el concurs del millor invent a Barcelona, però per un altre compromís que tenia no hi vaig poder anar. L'any passat, no es va fer perquè va ploure, però aquest any sí que es fa i no tinc cap compromís. Espero que no plougui i a veure si hi puc anar.

Crec que inventaré un ambientador de flors perquè el lavabo faci bona olor, però no ho tinc del tot clar. Hauré de rumiar-ho una mica més. Bé, de moment, prepararé la presentació de l'invent pel concurs.

Espera! Però si encara no sé què inventar, com vull fer la presentació! Quin cap que tinc! Amb tot això de l'invent, tinc el cap com un timbal i no puc pensar amb claredat, millor que vagi a dormir una mica per aclarir les idees.

Mentre dormia, vaig tenir un somni fantàstic: guanyava el concurs i em donaven el trofeu del millor invent.

Quan m'he despertat, de cop m'he inspirat. M'ha vingut al cap l'invent perfecte! La idea perfecte era la que vaig tenir ahir: L'ambientador natural de flors pel lavabo!

Ahir no ho tenia del tot clar, però mentre dormia he vist clar com ho havia de fer. M'hi he estat 3 hores, a fer-ho, però ha valgut la pena perquè funciona perfectament. Estava molt cansada me n'he anat al llit i mentre dormia, he tornat a somiar que guanyava el concurs. Però aquesta vegada tenia un problema. Ha estat una mica un malson i m'he despertat de cop.

M'he estat unes quantes hores sense dormir i quan m'he despertat encara estava una mica cansada, però m'he posat mans a l'obra a preparar-ho tot.

Ho he posat tot a dins el cotxe i he arrencat cap al concurs.

Quan he arribat, estava molt feliç de poder ser allà i anava tot corrent. I just en aquell moment ha passat una cosa espantosa: M'ha caigut l'ambientador a terra i s'ha trencat.

- Quina desgràcia!- he dit - i ara què faré?

Però de sobte se m'ha encès la bombeta. He agafat les eines i les he posat a dins el cotxe. Encara ho podia arreglar! Però tardaria una bona estona. Sort que el concurs no era fins d'aquí a 5 hores. I el meu projecte només en tardarà 3 a estar a punt. Quan l'he acabat d'arreglar, he cridat:

-Glòria!

Llavors han passat 2 hores més. Els jutges han valorat tots els invents i han dit el veredict. Endevineu què, no he quedat primera, però em conservo en segona posició, estic molt contenta i el millor de tot és que l'ambientador funciona perfectament.

No deixis passar les possibilitats que se t'ofereixen

Blanca Taberner Vilamala

I allà estava jo fent una col·lecció per a un concurs de roba molt interessant. Les bases d'aquest concurs eren força senzilles: deu conjunts de roba pensats i creats per l'autor amb la firma brodada (per evitar confusions). Els temes del concurs eren l'art, els escacs i una cosa impressionant i brillant. Els temes es podien barrejar i també s'havia de fer un conjunt d'estil lliure el qual es presentaria a l'entrega de premis. Bé us deveu preguntar el per què us estic explicant tot això, no?

Aquesta història va començar un dissabte al matí mentre intentava ofegar les meves penes dibuixant vestits mentre escoltava música, perquè no sabia què fer quan la meva mare em va trucar ben excitada d'emoció, però es clar, que et comencin a cridar d'alegria mentre estàs en una depressió profunda, doncs, no lliga gaire. Estava fent veure que l'escoltava quan va dir les paraules clau "disseny de roba". En aquell moment vaig començar a fer-li cas de veritat, i com que la veritat no tenia res més a fer, m'hi vaig apuntar. Tenia deu mesos per tenir-ho tot a punt.

El primer mes vaig dissenyar tots els vestits, sí... al final vaig trobar la inspiració, llavors, un era de temàtica vestit de la reialesa (reina) i dos cavallers (peons) amb colors. Aquí ja tenia dos temes lligats als escacs i, colors, llavors vaig fer un vestit del sol brillant amb alguns detalls a la part de la cintura. També vaig fer un conjunt de temàtica dels anys vuitanta amb brillantets semblants a una bola

de discoteca, un mono blanc amb dibuixos semblant, a quadres i algunes flors. També, un vestit amb un anell com el de saturn, fluorescent, un esmòquing recordant al tauler d'escacs i finalment, un vestit de ballarina de tots colors. Però fer aquells vestits m'havia costat

ja vuit mesos, llavors havia d'anar a comprar teles perquè ja se m'havien acabat. Tot i així primer havia de decidir què feia, havia de fer alguna cosa que reflectís el meu estil. Vaig anar a comprar les teles, quan em van venir un records, volia fer un vestit verd blau, on a la part de sota hi haurien petites capes de tots colors i amb molts detalls i amb una corona de flors i braçalets. Sembla anècdota, però la idea del vestit em va venir en una botiga mentre estava fent el burro amb el carro de la compra i em va caure un pot de pintura del mateix color que el del meu vestit estrella.

Vaig acabar el vestit un dia abans del concurs i va quedar fantàstic. Mentre desfilaven els meus dissenys i quan m'estava ficant el vestit quasi em poso a plorar. Era meravellós. De cop em van cridar perquè sortís a desfilat els altres vestits, eren molt bonics, però no em vaig posar nerviosa perquè hi havia la meva mare allà i el meu pare animant-me com si no hi hagués ningú més. Vam acabar de desfilat i ens van donar els resultats. I???... vaig quedar primera!!! Quan vaig sentir el meu nom em van plorar els ulls, em van donar una beca per a una de les universitats de disseny més prestigioses del món i un diploma. Vaig baixar de la passarel·la, em vaig treure les sabates i vaig córrer descalça i feliç amb els meus pares.

Ara encara estic estudiant, amb la beca se m'han obert moltes portes i he après que no s'ha de deixar perdre mai una oportunitat i que si et quedes estancat o la cosa no et surt bé, els que més t'estimes et recolzaran.

Vida

Joana Gallart Codinach

Sento que l'aire entra dins els meus pulmons, però no soc capaç de respirar. Sento alguna cosa que em crema per dins i com nombroses llàgrimes denses rodolen per les meves galtes. La notícia m'ha deixat en xoc. Per què el món és tan cruel? Per què sempre s'emporta les persones més bones?

A casa regna un d'aquells silencis que fan posar la pell de gallina. Tots quatre asseguts a la taula ens mirem amb por, però no sabem què dir. Per què nosaltres? Per què ella? Costa molt assimilar que ja no hi és, que se n'ha anat i ens ha deixat.

Pujant l'escala del seu pis, sento encara la seva olor i penso: potser serà l'últim cop que la sentiré. Em transporta cap a tots aquells records amb ella, plens de colors trets d'una paleta de pintor. Com aquells dies a la platja, quan les nostres petjades quedaven marcades fermament a la sorra quan corríem per arribar a l'aigua abans que els altres, deixant enrere els nombrosos para-sols que tapaven els estiuejants. També recordo els estius de quan les nenes érem petites i ens assèiem juntes als camps de la muntanya mirant el cel i observant els vols dels elegants ocells i els sorolls intensos dels avions creuant el blau, mentre ella ens explicava històries.

Avanço fins a la sala d'estar, plena de flors de tots colors i pintures, on l'havia vist escriure tantes vegades. També veig el seu carro. El que sempre portava quan anava a comprar. Encara és allà; ningú ha gosat treure'l.

Em detinc davant un ram d'orquídies grogues com l'estiu. Són precioses. A ella li agradaven molt. Em fan pensar en aquelles tardes d'hivern que passàvem a casa seva. No sabíem estar-nos quietes perquè encara érem molt petites i sempre acabàvem convenent-la de sortir a donar un volt amb patinet pel poble. Llavors eren petits moments; ara, grans records.

Somric quan recordo els bons temps al seu costat i un sentiment de melancolia i enyorança em recorre totes les cèl·lules del cos. Em penedeixo d'haver tardat tant a aprendre. A aprendre a valorar la sort que teníem amb la família que ens havia tocat. Mai havia sentit tan intensament com ara el que solen dir: "només es valora el que es té, quan es perd". Ara que ja no hi és, tot són silencis confosos i agonies interminables. Agonies que tots sabem que perduren fins que el dolor desapareix per complet. Recordo el que em deia sempre la mare: "Ella sempre ens ha estimat molt". Crec que era una d'aquelles persones que vivien pels altres, per la seva família.

No és fins que l'experimentes, que saps diferenciar el veritable dolor del que simplement ho sembla. També t'adones que hi ha persones que són com les heroïnes dels contes o com aquells trèvols de quatre fulles que tothom busca i no sap que té.

Amants de nits

Guillem Boigues

No podré oblidar en la vida les caminades tranquil·les pel mig del Montseny, una arbreda cosida d'ocells. A ple sol naixent tenia unes clarors grogues com si de l'horitzó s'alcessin polsegueres de llum que tenyissin d'or el sotabosc. Cada diumenge era màgic. Tu i jo ens assèiem feliçment sota el claustre de soques negres amb capçades d'una foscor verda i, seguidament, deixàvem caure les estovalles color maduixa, aixafant l'estora de brolla refulgent. Tontejant i menjant cireres de color carmí, anaven caient les hores, que anaven en sincronia amb el sol. Amb l'aclaparant frescor estiuenca abraçant-nos, miràvem perplexament la lluna, platejada, esperançadora, encantadora. Ens recolzàvem mútuament els caps amb l'espatlla de l'altre. Eren segons divins, harmoniosos, on l'únic desig era que la nit no morís mai.

Però la nit va acabar un matí. Un repic dur i clar em va fer incorporar esglaiat. Un esquirol color cafè, pelut i voluminós, saltava pels arbres àgilment, i aquests, en resposta, deixen caure els seus fills, els aglans que em van despertar. Mentre em feia un te enmig d'aquest paisatge seductor, la meva mirada es torça cap a les estovalles, per admirar-te un cop més, joia llampant i rebel. Però la teva silueta s'havia esfumat, i es podria observar un sobre rosa, que impregnava la teva olor, de roses. El lleigeixo. La solitud i la mandra amanyaguen la imaginació, que s'abranda una mica, que bull una mica, com l'aigua de la tetera, que feineja calmosa al costat meu, raptant-me o, millor dit, alliberant-me de la bombolla d'amor efímer en la qual havia estat vivint.

De sobte, el dia joliu es convertí en un dia estrany. No plovia, no nevava, no feia sol, no feia res. Dia imprecís, blanquinós, tel de calitja invisible menjant-se el color del paisatge. Ara m'he despertat del somni. Ara era un amant en un bosc trist, abandonat i salvatge, amb caminois coberts de molsa, solitari i ombriu, per on tot sovint passejaven, s'esperançaven i s'estimaven el que van ser dos amants, durant molt de temps. La carta era clara, però no la volia entendre. Què era, llavors, el que vam viure vívidament? La sembla d'injustícia i abús dona collita d'injustícia i abús. Però és com la pedra fora de la mà, que no sap on va.

L'amor és quedar-se quan tot cau. Corro pel bosc, desesperat, desesperançat, descalçat, tot el dia. Quan els ulls es van eixugar de llàgrimes, et vaig trobar, lluny dels camins nostres, sota un cel estrany, meridional, càlid. Observava el teu riure divinal, enmig de l'esplendor d'un ball, mentre la música sonava alta, en una praderia, inundat sota un mar de llums produït per cuques de llum, també dansant a la llum de la lluna. Vas xiuxiuejar "Soc lliure", et vas posar a tremolar i et vas llançar als braços del xicot que tenies davant, desconegut per mi però pel teu xiscler d'èxtasi, familiar per tu. En un batre d'ulls vas oblidar els nostres dolors, els nostres problemes, els nostres patiments i el nostre amor. En un batre d'ulls, em vas oblidar.

Ara ho entenc. No m'emprenyo, m'agrada veure't feliç. L'alegria i la felicitat fan tan boniques les persones! Com bullen els cors amb l'amor! A les paraules escrites a la carta hi havia tanta dolcesa, tenies per a mi tanta bondat al cor... Com em cuidaves i em consenties, com m'animaves i m'afalagaves el cor! Em pensava que tu... Déu meu, com m'ho podia haver pensat? Com vaig poder ser tan cec, quan tot és d'un altre, quan no hi ha res meu? Un amor com aquest de vegades refreda el cor i pesa a l'ànima.

Mentre recollia les estovalles, vaig poder entreveure entre dues fulles una cadena fina, daurada. El teu record em persegueix, o almenys era el que volia creure. Perquè recordaré per sempre més l'instant que vas obrir-me el cor i, amb generositat, vas acceptar el meu cor destrossat per protegir-lo, amanyagar-lo i curar-lo. El moment quan, tot decidida, em vas obsequiar amb aquest collar fi. L'amor, el sentiment i l'esperit estaven presents en el nostre cos verge d'emocions. Ara tot això em regira. Aquesta força de puresa. I és que érem una parella superior, la cendra després del Carnaval. Deixo anar un sospir. Avui era un dia dolent. Certament, hi ha dies dolents. N'hi ha de molts. Hi ha dies en els quals la veu se'ns desfà a trossos i el món segueix allà fora amb les seves ferides de guerra. Però hi ha dies tan bonics com peus sobre de l'herba, i ahirs que marxen per trobar-nos descalços quan ballem.

Caminant cap al poble, amb la intenció d'abandonar el Montseny i tots aquests sentiments que evocava, em vaig topar amb un atri de casament. Vaig esperar uns quants minuts, ja que era un fet més que peculiar. Quan els futurs casats van comparèixer a l'atri, els ulls de tothom es van posar en l'home. La seva elegància eclipsava la núvia. Més enllà del barret clar amb cinta ampla i una corpulència àgil, s'admiraven unes breus arrugues donant-li una sobrietat atractiva. Però jo no observava el nuvi, observava la núvia. I de la núvia, tampoc mirava el vestit, boira de gasa blanca. Directament, vaig copsar de ple una cara fina d'ulls negres i vellutats, amb un mòrbid dibuix de llavis. El teu cabell negre sempre llis, avui l'encerclava una diadema de brillants. Et coneixia, i sabia que la teva mà estava freda, mentre la meva crema com el foc. Ni dues nits han passat.

Volia llançar-me, ser jo l'home privilegiat. Per què no podia dir ara mateix el que el cor em deia, sense embuts, quan sé que les meves paraules no se les endurà el vent? Déu meu! Un minut sencer de benaurança! Que potser és poc per a tota la vida d'un home? Les pròximes nits plenes d'absència ens trobaràs a faltar. Aquells moments tendres, aquelles abraçades afectuoses, aquells petons amargs. Però en aquest acte de valentia trobaràs el seient on asseure't, i t'enamoraràs de l'error, de la diferència, del pas a pas. I només distingiràs entre el que t'agrada molt i el que t'agrada moltíssim. Entre ell i jo. De debò.

Abans de marxar, deixo la cadena a l'atri. Jo hauria volgut que aquella cadena ens hagués lligat per sempre, però la il·lusió morí amb les nostres nits.

Tortura

Núria Martí Constans

El gos. No puc suportar més sentir-lo. Es tornarà boig i em farà tornar boja. El deixen sol i es passa hores udolant i bordant d'una banda a l'altra, amunt i avall, cap a davant del pis i cap a darrere, i ara rasca i empeny la porta del replà com si tingués fum i flames darrere seu, que la porta branda i fa un soroll espantós, bum-bum-bum, i rac-rac-rac, les ungles, que això m'eriça cada pèl del cos. Perquè ja fa vint-i-nou dies que hi viuen, que els tinc comptats, i la pobra bèstia no s'hi acostuma de cap manera, a aquesta casa nova, que ja li estava bé la vella. Prou que els ho he dit, que hi facin alguna cosa, que l'animal no s'ho mereix, això, que no té per què pagar els pecats dels humans, però res. S'han limitat a fer venir un noi que passeja gossos. Cada matí apareix a les deu, que sento el clac, clac, clac, quan gira la clau, i sento el gos que para de bordar –me l'imagino remenant la cua a dins–, i al cap de poc, el cop de porta i els clacs de tancar. I si surto al balcó veig noi i gossos, que, de fet, només hi sortia els primers dies, perquè ara ja sé com és el noi –més aviat poca cosa– i com són els altres gossos: dos llebrers que semblen vells, i sort, perquè si fossin joves

s'endurien el noi endavant per molta corretja que els lligués. I com que ja sé tot això i em ve la pena, doncs no vaig a la balconada, que tampoc tinc ganes de xerrar amb l'àvia del cinquè perquè no vull haver de sentir més la pregunta de com estàs, ni vull haver d'aguantar consells, “Surt més, dona, queda amb les amigues”, o alguna cosa semblant, que no tinc gens de ganes d'explicar que això de les amigues mai ha estat una feina fàcil, ja ho deien a casa: les amigues porten fatigues. I com que a més m'he acostumat a callar segons què, hauria d'aclarir a l'àvia que si faig l'esforç de trucar-ne alguna, d'amiga, i anem a fer el toc –que tampoc sé què prendre i sempre demano un tallat (un whisky escocès, m'hauria de beure)–, doncs allà asseguda amb l'amiga, callo. Deixo que ella em detalli cada minut de la seva vida, que no m'interessa mai gens, la veritat, i me'n torno amb el mateix garbuix de pensaments amb què he arribat a la trobada. Això si l'amiga no anul·la la cita abans perquè li ha sortit un compromís o simplement perquè està cansada i m'ho diu així mateix: “És que estic massa cansada avui, per venir a animar-te. M'entens, oi?”.

I això si no hi afegeix que ella –l'amiga– també té problemes, que no està bé a la feina perquè el cap tothora li fa la guitza, o que el nen ara surt amb una noia massa gran per a ell, o que resulta que se li ha espatllat el cotxe i ha de portar-lo al taller, però que el taller és tan car que qualsevol l'hi porta, que sempre hi troben naps i cols que arreglen de passada per engreixar la factura. Total per dir-me al final, l'amiga: “Deixem-ho per un altre dia, però quedarem segur, eh?”. Que per aquesta promesa mal feta m'he d'empassar paraules i paraules que no m'importen i em van fent uns gargalls a dins que en algun moment hauré d'escopir. Tot això hauria d'explicar-li a l'àvia del cinquè, que només remena les plantes, matí, tarda i vespre. No me'n podria escapar i no em ve de gust enraonar, o sigui que me n'estic, de sortir i de mirar. Si em vull distreure provo de llegir alguna cosa que no siguin informes. Els contes de Salinger, per exemple. Ja feia bé, l'home, reclòs al seu món, lluny de l'exterior, aïllat, amagat.

On era jo ara? Ah, sí, el gos. Doncs tampoc puc llegir sentint com plora el gos. Llegir, llegir, lleigeixo. Però

quan soc al final de la pàgina m'adono que no tinc ni idea de què he llegit. És ben bona bèstia, el gos. Simpàtic i alegre. Un beagle fort, amb les potes blanques i el cos marró i negre, les orelles que li pengen, la cua força llarga i el pèl curt i suau. Cofi, es diu. Coffee, de fet, amb dues efes i dues es. El nom va venir perquè blanc feia pensar en llet i aquell marró negrós, en cafè, i Milk coffee era massa llarg i va quedar Coffee. O sigui Cofi, amb una efa i una i, que el veterinari va apuntar aquest nom, de l'origen ningú no se'n recorda i tothom s'ho imagina escrit així, segur, amb una efa i una i. Ella, la veïna, se'n deu recordar menys que ningú, si és que ho sap, tot plegat. I ara en Cofi, pobret, abandonat i borda que borda. Perquè quan el passejador de gossos torna i el deixa al pis, en Cofi lladra encara més, incansable, i al cap d'una mica grata la porta, no em vull ni imaginar com deu estar per darrere, la porta, que m'és igual. I ells que ho toleren. Els ho he dit i repetit, que

el gos pateix. He fet més i tot. He sortit, he encès el llum de l'escala i he gravat la punyetera porta amb el mòbil. I a la gravació se sent perfectament en Cofi lladrant i esgarrapant, bup- bup-bup, rac-rac-rac. Oh, i tant que ho he fet. I els ho he ensenyat i ho han escoltat. Com a mínim han tingut la decència d'escoltar-ho. Però res. Diuen que el passejador els ha explicat que si això que li passa al Cofi és psicològic no té solució. Esclar que és psicològic, què es pensen, ells, els veïns? Psicològic del tot, pobre Cofi. Al trombó sembla que s'hi ha acostumat, l'animaló. Vol companyia i es deu ajeure a prop d'ella, perquè suposo que ella s'està quieta quan toca el trombó. Senyor, cada dia dues hores llargues de trombó! I les mateixes peces. Per favor, que no en sap cap més? Anem de l'Allelluha a The eye of the tiger, passant per Dancing Queen, per Imagine, per un reguizell de cançonetes incompletes i mal tocades, i per un pas-doble final que no sé com es diu. Ahir no vaig resistir-ho més i vaig cridar: "Ja n'hi ha prou, no? Que són dos quarts de dotze!" De la nit, eh? Eren dos quarts de dotze de la nit. Va parlar. Potser ell li ho va dir, que parés. No ho sé. "Surt

més", diu l'àvia del cinquè. Però tampoc em fa el pes, sortir. Em canso per no res i el metge diu que és normal. Que és aquest estat de tristesa i que ja em refaré. No ho sé pas perquè tampoc no tinc gaire gana. M'ha passat, la gana, de sentir la pudor de sofregit que els diumenges ve del celobert. Fa arròs a la cassola, els diumenges, la veïna. I apa, aguanta. Si hi tinc roba estesa l'he d'entrar de pressa si no vull que en quedi tota impregnada. Que després em passo les samarretes pel cap i em ve una flaire fastigosa de ceba que gairebé em fa perbocar. Mai m'ha agradat a mi, cuinar, això és cert. Vinga a suar davant dels fogons. I si fas alguna cosa al forn, pla. No es resisteix la calor. I rentat les mans mil vegades, que la pell queda feta malbé. No m'agrada, no. Sempre faig un menú al bar. Ara passo amb amanides: enciam, tomàquet, pastanaga ratllada, un ou bullit –que és fàcil de fer–, olives, pebrot... A vegades hi afegeixo nous o avellanes, i panses i nabius. Una mica de sal i oli, i ja en tinc prou. L'estómac se m'ha fet petit.

El primer dia em sentia tan fluixa i tan vinclada. Era com si tota jo estigués ple-

gada, com si no em pogués posar dreta. Les cames em pesaven i caminar era un suplici. M'arrossegava. Només volia anar a dormir perquè al matí tot fos com abans. Però em despertava i no em volia llevar perquè tot era diferent d'abans. I el metge va dir que em faria la baixa perquè necessitava descansar de debò, que a la feina no em concentraria i una controladora aèria no es pot despistar ni un segon, que en això té raó, perquè a la torre he de ser àgil i donar respostes ràpides i no puc permetre que l'estrès o el cansament m'afectin, que una errada seria fatal. I ara en Cofi bordant com un ximple des de primera hora, que ell se'n va aviat com sempre i ella, la veïna, també guilla d'hora. Em penso que és periodista. I jo al llit, que no m'aixecaria perquè no tinc res a fer, només sentir el gos tot el sant dia, i mirar per l'espiera quan ells dos entren a l'hora de dinar –si venen– i mirar quan surten, i veure quina roba i quin pentinat porten, i com parlen, i si s'acosten i si es fan un petó o no. I si se'l fan, si és un petó curt o llarg, que això pot ser senyal de moltes coses. Perquè quan ell se'n va anar, em va dir que jo ja no feia els petons com quan ens vam conèixer i

que ja no em feia il·lusió fer res, ni anar al cinema, ni al teatre, ni tan sols anar a fer un volt, com si tot fos culpa meua, que ell també hi deu tenir alguna cosa a veure si he perdut aquesta il·lusió. O no? Perquè sí que jo l'he perduda, la il·lusió. I les ganes de compartir-ho tot amb ell també, perdudes. Però potser si no hi hagués hagut la periodista hauríem tingut l'oportunitat de recuperar ganes i il·lusió tots dos junts, ell i jo. I va tenir la barra d'engaltar-me que fotia el camp però que volia que fóssim amics perquè encara ens veuríem, que tot just viuria al davant, i que s'enduria en Cofi, que no podria passar sense en Cofi. I jo estava tan desfeta, malitsiga, tan desfeta, que ni tan sols se'm va acudir lluitar i vaig deixar que ell i gos desapareguessin. I ara m'estiro els cabells –me'ls estiro de debò, que me'n cauen tot pler– de no haver-li dit: "Tu ves on vulguis però en Cofi es queda", així, amb determinació, amb un to que no admetés rèplica, tal com faig a l'aeroport, no només per mi sinó també pel gos, que pobra bèstia està vivint una autèntica tortura.

Quasi soliloqui dels voltants de pasqua

Rosa Pons Solà

— ...Isis, la mare dels déus, la reina del cel, la coronada d'estrelles. Es va casar amb el seu germà Osiris, que representa el bé, i regnaren a Egipte fins que un altre germà, Seth, que representa el mal, matà Osiris i l'esquarterà en catorze parts que escampà per tot el país. La fidel Isis rastrejà el territori, va trobar els trossos del seu marit i en reconstruí el cos; l'única part que no aconseguí trobar fou el penis: se l'havia menjat un cocodril. Així i tot, s'impregnà d'Osiris i concebí Horus. En alguna de les representacions, se la veu amb el nen a la falda, donant-li el pit. Als Museus Vaticans hi ha una estàtua seva de l'època romana que, si la veïssis, diries que és de la Verge Maria.

L'adolescent aixeca els ulls de la consola i contempla durant uns instants com els dits de la dona treballen fines tires de palma i n'obtenen unes delicadíssimes flors.

— Vols dir, àvia? — pregunta amb una certa recança, perquè no té gens de ganes de deixar de banda el videojoc.

— I tant! Tu, i tothom. En els primers temps del cristianisme, els coptes a Egipte començaren a representar Maria tal com tradicionalment es representava Isis, i aquesta iconografia es va estendre arreu. De fet, entre elles hi ha força paral·lelismes: tant la deessa egípcia com la jove jueva conceberen el seu fill per impregnació divina; ambdós nois esdevingueren els reis dels vius, i els seus

respectius pares foren els responsables de jutjar les ànimes dels difunts, destinant-los o bé a la vida eterna o a l'eterna condemna.

La vella desgrana paraules mentre teixeix filigranes de flors, que va unint mitjançant complicades trenes.

— Creus que li agradarà, a la teva germana?

El noi s'arronsa d'espatlles. El negoci familiar de palmes va tancar abans que ell nasqués i tot el que es refereix a aquesta artesanía li sembla d'un altre mil·lenni.

— Jo no hi entenc, àvia. Però segur que li agrada perquè tu sempre fas les palmes més boniques que es poden veure el dia de Rams.

Li diu àvia, però, en realitat, és la seva besàvia. L'anciana, a la ratlla dels noranta, va començar a ajudar des de ben petita a la cistelleria de casa seva i, quan es casà i tingué fills, es va encarregar sempre de fer ella mateixa els palmons dels nens. Quan la botiga tancà, s'entossudí a continuar la tradició i, cada any, es fa dur per un antic proveïdor un parell de fulles de palmera ben blanques, fetes créixer lluny de la llum del sol. Les macera amb aigua i lleixiu i les guarda en una cambra humida. La penúltima setmana de Quaresma, les treu de l'estança i divideix cada fulla en unes tires llargues i fines, que transforma en les palmes i palmons dels besnéts.

— Aquesta serà molt bonica, ja ho veuràs.

— Segur que sí, però no he entès mai quin sentit té sortir al carrer un dia a l'any amb palmes i llorers.

— I branques d'olivera, no te'n descuidis. Els jueus reberen així Jesús quan entrà a Jerusalem. Cinc dies més tard, però, el crucificaren. I al cap de dos dies més, tot i que se sol dir que foren tres, ressuscità. Com Osiris, el marit d'Isis. Jesucrist no va ser el primer déu que ressuscità d'entre els morts. De fet, el que celebra la Pasqua més que una resurrecció és un renaixement, el del dia sobre la nit, el triomf de la llum sobre les tenebres.

— Em sembla que a l'escola no t'ho van ensenyar exactament així, oi? — diu sense separar els polzes del teclat.

— I és clar que no! El que ens ensenyaren a nosaltres és a anar a matar els jueus.

— Què? On dius que anàveu?

— El Divendres Sant, anàvem a l'Església i, després del miserere, fèiem un gran terrabastall amb unes andròmines de fusta que es deien carraus i matraques. Volíem matar els jueus perquè eren dolents, ja que havien crucificat Jesús. Tot plegat, molt primitiu i molt simple. Ningú no parava esment en el fet que Jesús també era jueu.

— I els jueus de la vostra època, també creieu que eren dolents? — pregunta més interessat, però sense aixecar els ulls de la partida.

— Eren els primers temps del Franco, que ja saps que era amic del Hitler i que, a més, atribuïa tots els mals d'Espanya a la conflagració judeo-masónica. Així que els jueus de quan jo era petita també eren molt, molt dolents.

— Com ha canviat la cosa, no?

— Cap als anys seixanta i setanta, amb les guerres àrabo-israelianes, hi va haver una onada d'atacs terroristes. Llavors, ja ens havíem fet amics dels Estats Units i, de resultes de tot plegat, els jueus es van anar tornant més i més bons.

La palma va agafant forma, i de la base de les diminutes trenes en comença a penjar un reguitzell de minúscules boletes.

— Si estaven en guerra, m'imagino que tampoc no devien ser uns sants.

— Però això no ho vam saber veure fins uns anys més tard, i en Àsser Arafat va començar a ser admès com a interlocutor en les converses de pau. Es va saber que els jueus estaven tractant els palestins d'una manera no gaire diferent de com els nazis els havien tractat a ells. Entre altres barbaritats, els nens palestins de les zones ocupades havien de beure aigua contaminada perquè se'ls tallaven tots els accessos a les fonts d'aigua potable.

— Que bèsties, no? — es pren un respir per canviar de nivell —. Però sembla que ara els àrabs són novament els terroristes.

— Què vols que et digui? Crec que tant a la deessa egípcia com a la verge jueva se'ls arrabassen dels braços fills i marits per ser torturats i esquarterats. Diria que aquests no són els millors temps per a unes divinitats de caire pacífic. Més aviat qui regna ara és Ishtar, almenys en alguna de les seves facetes.

— Ishtar? Vaja, una de nova.

— Nova, el que se'n diu nova, potser no gaire. Possiblement és anterior a la mateixa Isis. Ishtar és una divinitat de Babilònia, l'actual Irak, coneguda com a deessa de l'amor, de la prostitució i de la guerra. Ella també va baixar a l'inframon a rescatar el seu marit. Tal com està la situació de les dones a l'Orient Mitjà, no es pot dir pas que s'estigui venerant una deessa que glorifica el sexe, però com a arquera sanguinària sí que se la venera, i amb escreix. Encara que els seus seguidors neguin conèixer-la i diguin que ho fan en nom d'altres déus.

Corona la palma amb unes estrelles delicioses, en comprova les simetries, repassa els trenats. El resultat és d'una finor exquisida.

— Veus? Aquestes estrelles són marianes: tenen cinc puntes. Com les de la bandera de la Unió Europea, que està inspirada en les estrelles i els colors de la Verge. Tot i que, ara, els eurodiputats ho neguen i li troben un munt de significats que políticament els convenen més. En canvi, l'estrella d'Ishtar, que simbolitza Venus, en té vuit, de puntes. A Ishtar se la solia representar dreta completament nua, o dalt d'un carro arrossegat per set lleons. És una equivalent de la fenícia Astarté, que...

El xicot es dóna per vençut. Apaga la consola i la llença sobre el sofà. Somriu pensant que, sovint, molts adults es queixen que els arguments dels actuals videojocs són d'allò més complicats i difícils d'entendre. Això ho diuen perquè no coneixen la besàvia. Al costat de les seves històries de déus i de sants, la trama més enrevessada de la Play Station només sembla el que és en realitat: un joc de nens.

Fent camí

Marta Serradesanferm Fàbregas

Havíem decidit d'anar a fer una caminada, com molts altres dies. El petit va voler agafar la seva vetusta bicicleta i vam emprendre un sender ample que serpentejava enllà, enllà, fins a perdre's en la llunyania. Era la primera vegada que l'agafàvem.

Sentíem l'olor de la intempèrie; els ocells i la vida del bosc, petita, que traginava per entremig del brancatge; sentíem la sentor de les fulles molles al terra i el clapoteig de l'aigua a les basses quan hi passava la bicicleta, seguit de crits puerils d'alegria. Algunes ullades de sol jugaven a cuit-i-amagar entre els arbres ara aquí, ara allà. Veiérem una teranyina geomètricament perfecta amb perletes de pluja penjant d'uns quants fils, abandonada. Mentrestant, caminàvem. Jo no ho vaig voler dir però era un d'aquells espuris moments en què podia palpar la vida amb les meves mans, com si ella fos quelcom tangible i la pogués fins i tot abraçar. I la vaig estrènyer per no deixar-la escapar i li vaig donar gràcies per haver-nos donat tant.

Darrera nostre sentíem el pedaleig del petit i hi anàvem abandonant, mica en mica, la nostra existència, que teixíem a cada instant. Darrera nostre s'enfilaven els cants infantils i les rialles del petit i els seus "Espereu-me".

Darrera nostre descansava una part de nosaltres mateixos, de tots tres, que ja no podíem atrapar i, si ens giràvem, la veíem cada vegada més petita i més inabastable i em preguntava on caram es dirigia i on devien haver entaforat les entranyes del temps que engolien aquella part de les nostres vides i totes les altres i... però no ho vaig voler dir en veu alta. Tampoc ho vaig voler dir.

Caminàvem reposadament. El camí era llarg i força planer i el petit ens seguia sense dificultat, content, posant-se a tots els forats que trobava amb la bicicleta i fent bots. Xerràvem, callàvem, ens miràvem, respiràvem, gaudíem tots tres i cadascú a la seva manera. Ara i adés ens aturàvem a observar les vistes. El nen, darrera nostre i sobre el seu petit cavall de ferro, anava seguint els passos dels pares.

Quan ens acostàvem de nou a les cases del llogarret i a la fi de la caminada, vaig adonar-me que feia estona que ningú no deia res. La cantarella del petit s'havien apagat i no sabia dir quan exactament i ja no sentíem el pedaleig, potser perquè ens havíem acostumat a la seva cadència? Feia estona que hi pensava però no ho vaig voler dir tampoc llavors. Dins meu hi havia algú que tenia por de manifestar el que, de cop i volta, m'amoïnava. I vaig callar i no em vaig girar, de temor, d'ansia perquè darrera nostre ja no sentia el batec d'aquell petit, tan dolç, ni les seves cançons infantils, sinó passos, passos fermes, com d'home. Per uns segons, una marea de terror m'ofegà i em vaig haver de girar, sobresaltada.

El cor se'm va glaçar quan vaig adonar-me que el meu petit, el seu somriure fresc i net, la bicicleta, els cants apresos a la llar d'infants, tot... havia desaparegut. "Què caram ha passat?", cridà una veu muda, desbocada, a les meves entranyes.

Davant meu es dreçava un home alt i jove que va fer com si se'm volgués acostar. Jo, aterrada, amb els ulls plens de llàgrimes de ràbia i amarada de suor i desesperació, em vaig decantar. Un buit negre creixia dins del meu pit i m'oprimia. Volia cridar i no podia. Em debatia en silenci contra mi mateixa.

Quan jo anava per obrir la boca i interpellar-lo sobre on era el meu fill, ell feu un pas cap a mi i amb veu greu em va dir:

— Mare, no t'apartis, només et volia fer un petó.

Alquimista

Pau Miralpeix Cufí

Un llum fluorescent penja llastimós al mig de la nau humida i gèlida. El seu estat deplorable només el deixa funcionar a batzegades, essent acompanyat per un brunzit a cada intent de reviure. Quan defalleix, la foscor s'apodera de tot, i és llavors quan també es fa protagonista una forta olor nauseabunda, semblant a la del clor. Quan reneix, la seva claror feble i volàtil il·lumina tenebrosament poc més d'un parell de metres a la rodona.

Al mig d'aquesta petita illa de llum sols hi ha un solitari bassal d'aigua, alimentat per una de les nombroses goteres del local. L'única imatge que s'hi reflecteix és la de la llum blanca que l'ha tret de l'anonimat, que tremola amb els petits onatges que remouen el diminut oceà. Una nau fràgil solcant una mar hostil.

El fluorescent es rendeix i torna la foscor.

Negre tens, trencat pel soroll d'uns cops secs cada cop més intensos.

De sobte, un segon fluorescent s'engega amb engegadora vitalitat a poques passes del primer. Un home fent espasmes al terra acapara el focus. Amb cada convulsió el cos salta salvatgement, separant-se gairebé dos pams de la superfície. Llavors la gravetat el caça al vol i el fa impactar violentament amb el formigó. I així incansablement, l'home percudeix el terra amb força, fent-lo retrunyir, i deixant-se un tros de vida a cada un d'aquests batecs, que es propaguen per la nau com terratrèmols d'escala humil.

El que l'home no sembla disposat a entregar és la màscara que estreny amb la mà dreta i amb dolorosa fermesa, clavant-se les ungles al palmell. Sap que tornar-se-la a posar no serviria absolutament de res: la dosi que ha inhalat de l'elixir fumejant que gesta en aquell local lúgubre és com a mínim letal, si és que alguna cosa pot superar la mort.

Aquella substància, que tants venien a reclamar-li, era la seva petita obra mestra. Havia creat una droga que només es veia limitada per la imaginació del seu hoste. En ments tranquil·les, senzillament provocava dolços deliris que transcorrien afablement durant hores i hores. En ments torçades, però, provocava experiències tan macabres i frenètiques que podien arribar a col·lapsar el cor de la víctima, impotent davant d'un frenesí tan violent.

Ell coneixia sobradament el potencial devastador d'aquell narcòtic; al cap i a la fi ell era l'alquimista obsessiu que havia estudiat amb esgotadora dedicació tots i cadascun dels ingredients de la mescla. I tot i així havia decidit treure's la màscara que el protegia: se n'havia enamorat malaltissament. L'aïllament que sempre s'havia imposat el reprimia dolorosament de tastar, ni que fos una vegada, aquell seductor verí. Ara l'abstinència ja s'ha fet impossible i l'únic desig que guarda en la seva ànima és entregar-se completament en una simbiosi perfecta.

La seva mirada blanca i exaltada no mostra cap tipus de penediment, és una mera projecció de la seva ment, per fi també verge. La brillantor dels seus ulls absorts contrasta amb la pell morada del seu rostre asfixiat. L'atac fulminant d'èxtasi morbós en el que està immers el propulsa cada cop més enlaire, inclement amb la integritat del seu cos que ja no pot fer més que cedir. Només li queden forces per estrènyer la màscara, però aquestes també van minvant. Sense resistència, les convulsions passen a dominar-lo completament. L'agiten frenèticament, cada cop més ràpid, fins que la força explosiva d'una d'elles, l'última, s'expandeix per tot el cos fins a arribar-li a les puntes dels dits, que no poden fer res més que acomiadar la màscara amb recança.

El temps es deté, l'home i la màscara cauen lentament en l'aire, l'una al costat de l'altre. Claudiquen mandrosament davant la gravetat en una dansa immòbil i eterna, que els porta mica en mica cap el seu final terrenal, que ja és imminent.

I just en el precís instant previ a què els dos aterrin de l'últim espasme, el fluorescent que els il·lumina s'apaga de sobte i nega el final. La foscor ho pren tot. I al cap d'uns segons, també ho fa el silenci.

Després de tu

Colors vibrants espurnegen en els ulls que et miren,
he perdut el compte dels segons petit meu
d'ençà el teu primer somriure.
T'acarono i fas olor, de pluja fina, de veritat
de caramels i de lluna nova petit meu
la vida amb tu és un paisatge que ja havia dibuixat.
Dolços estels d'ingenuïtat il·luminen la teva essència
i les teves primeres passes ,s'acompassen al batec de la terra.
Que el teu temperament em deixi empremta al cor
que m'allunyi la maldat i s'espantin els meus llops.
No hi ha res que sigui en va, i potser creuràs que el món és boig!
però les teves llàgrimes seran les meves, les teves victòries el meu triomf.
En alguns moments la cançó serà trista
però també n'hi haurà de màgiques
que estimaràs tota la vida.
Ets el meu nen i t'estimo a rabiar
però mai seràs meu ,sinó del món
i enmig de tot arribarà el dia petit meu
que la teva mà hauré de deixar,
si observem les mateixes estrelles
res ni ningú ens podrà allunyar,
recorda sempre petit meu,
que des d'algun lloc, et seguiré cuidant.

Neus Andreu

Diferent

Quan et miro als ulls
en veig la riquesa
de ser diferent
que no et sigui escull
aquesta incertesa
en què et mira la gent.
La diversitat suma
la cultura és lliçó
tal com és l'engruna
una part del tot.
A la primavera
hi ha diferents flors
quan pintem els somnis
són de tots colors.
Aquestes cotorres
a peu de carrer
que no tenen feina
no saben què fer
en són la ignorància
són el xiuxiueig
són enveja rànica
són el mal saber.
Quan et miro als ulls
en veig valentia
de ser diferent
un cove d'orgull
un batec de cor
un aneu dient...

Kei.

El meu pont

Vaig néixer en un poble un xic menut
i un munt de coses per descobrir...
més abans que molt hagués crescut
poc em quedava ja per fruit.

El poble dels veïns allà enfront...
i per tenir amics em calia
travessar un allargassat pont,
el pont, on sovint m'hi entretenia.

La nissaga era a aquest costat
a l'altra banda la convivència
darrere m'hi quedava el passat
davant hi veia la independència.

A l'esquerra aquell aspre camí
per on el carter duia el missatge
i a la dreta s'hi pot distingir,
de lluny, un entrançable paisatge.

Si mirava amunt, quin cel tan blau!
quatre núvols i mal repartits,
si a sota... recordo el primer clau
quatre voltes i molt poc vestits.

L'ànima, de pedra inalterable
aixecada amb roques de l'entorn,
per l'aspecte en dèiem del diable
i al mig una estàtua com adorn.

Més o menys és el que he recordat...
tot i que també hi passava un riu,
era d'aquells de tan poc calat
que encara avui no sé com es diu!

Manresa, Josep M. Sarró i Planas

02 02

Festa

La serp de l'estiu s'arrossega
vivament per l'ocàs de juny.

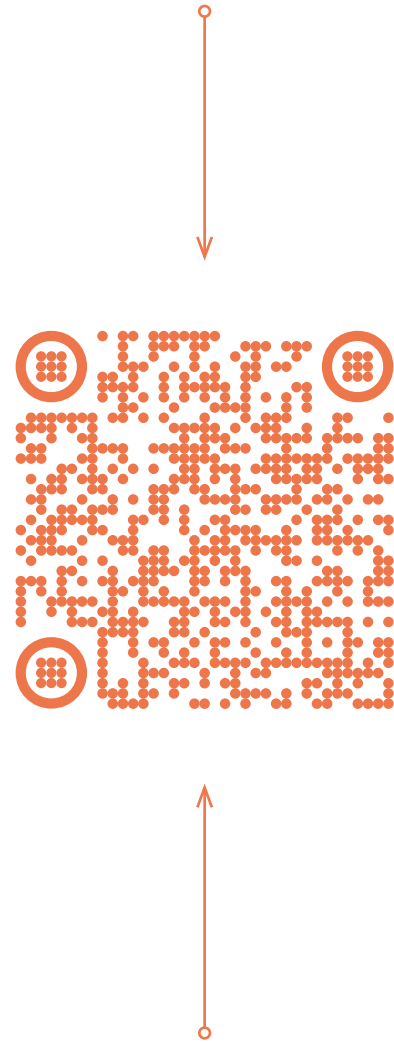
La tarda d'avui queda lluny
de l'avenir que el fred mossega.

Ara, la calor obre el puny
-mà estesa al vent que frega
la intimitat del cos en cuny-
talment com un cor que batega.

El vespre suau ja retruny
silenciós a la bodega
amb una calma que s'esmuny
per tota la barca en brega.

Lluís Serrano. 25 juny 2006

*Col·lecció d'inèdits donats per l'esposa
d'en Lluís, Teresa Paulo, a l'arxiu municipal*

Vols llegir + poesia ?

Esdrújulos

Miro tus ojos que se cierran lánguidos
bajo esa frente de blancura nívea;
tomo la mano que me ofreces, íntima,
do pongo un beso deseoso y ávido.

El día se va, lo anuncia ya el crepúsculo
que pinta de arrebol, con nota trágica,
formando un mundo de belleza mágica.
Fondo irreal de nuestro amor mayúsculo.

Por tus mejillas de rosados pétalos
y por tus ojos, de mirar romántico,
desvariado tengo medio encéfalo
que en tu presencia sólo escucha cánticos.

Alzo la vista al firmamento etéreo;
allá la luna con su cara lívida,
de córnea figura, toro aéreo,
se oculta tras de nube, tal vez tímida.

Miguel Sánchez. Festa Major 2022

En el silencio de la noche

Pienso en ti, en tu mirada de azúcar,
en tu gesto femenino tan serio, tan limpio
como esta copa que me acerco a los labios.
Bebo un vino suave, limpio y oscuro,
lleno de calidez y aromas.
En un sorbo te acercas a mis labios,
imagino tu beso y tu presencia
ay, tan bella, tan lejana.
Afuera, el cielo se me muestra inmenso,
lindo, como un jardín
rebotante de flores encendidas...
Me pregunto qué harás en esta hora
en que asoma la luna con su cuarto menguante
iluminando tenuemente el horizonte...
¡Ah, sólo en ella, en su compasiva luz,
podemos acercar nuestras miradas,
en esta noche serena de abril,
esta noche en que he mirado el cielo
y he pensado en ti!

Manel Ruiz (Poemas de una vida)

03

Història

Fa 100 anys de l'ampliació del campanar

Laura Lluell

“Que’ls va semblar aquella festassa del Campanar? Val a dir que no s’ho pensaven, vritat? Doncs, nosaltres si. Hi teniem tota confiança. No n’hi havia per menys. Se tractava d’un acte que trontallava tot el cor d’un poble, posant-li al bell mig un joiell que sempre més, dia i nit, anys i segles, recordarà una diada d’amor, en que milers de cors, fills i forasters vibren al uníson i en un sol pensament. La Diada somniadora arrivà. El dia 20 d’Agost de 1922 quedarà fixada en lletres d’or en les planes històriques de Sant Hilari Sacalm.” (27 d’agost de 1922, La Lliroia núm. 7).

Ja fa cent anys de la construcció que va allargar el campanar fins als 36,7 metres actuals. La torre del campanar, situada sobre l’ala dreta de la façana principal de l’església, està dividida en dues parts: la primera de 1868 i la segona de 1922. Com que estem de Festa Major, primer parlarem dels actes festius i després de la construcció i els impulsors de les obres.

Obres d'ampliació del campanar.

Fotògraf: Ximeno (fons Salvador Bosch)

L'Orfeó Vigatà al Passeig de la Font Vella amb motiu de la inauguració del nou campanar. Fotògraf desconegut (fons Amadeu Duran)

Gran festa d'inauguració amb l'Orfeó Vigatà

Amb places, finestres i balcons ben engalanats es va inaugurar el nou campanar el 20 d'agost de 1922 en una festa multitudinària. L'Ajuntament, autoritats eclesiàstiques, civils i judicials, la Junta gestora de l'obra del campanar, la comissió de festes i una representació de la colònia estiuenca van rebre l'Orfeó Vigatà a l'entrada del poble i l'Orquestra La Farnense va despertar l'eufòria de la gent amb *El Cant de la Senyera*.

A les 10 del matí es va celebrar una missa cantada per l'Orfeó Vigatà i, tot seguit, s'organitzà una processó presidida pel diputat Joan Ventosa i Calvell acompanyat d'autoritats i la comissió de festes. El mossèn Josep Gener Codina va ser l'encarregat de beneir el nou campanar en un acte solemne amb tritlleig de campanes i tocs de sometent. Entre els aplaudiments i l'alegria del públic, l'Orfeó i la Farnense van interpretar la sardana *Les fulles seques* d'Enric Morera en una commemoració d'esperit religiós i catalanista.

L'Orfeó va cantar de nou a les 5 de la tarda al Teatre Tívoli i després del concert el diputat Ventosa va posar dues llaçades a la senyera de l'Orfeó, una en nom de la vila i l'altra en nom de la colònia estiuenca, i va expressar que l'acte d'aquell dia representava "els tres ideals més grans d'un poble: l'ideal de la religió, de l'art i de la pàtria". Un castell de focs d'artifici va cloure la festa i l'Orfeó marxava a Vic cap a la mitja nit després d'acomodar-se d'un públic entusiasta.

"Déu ha beneit la obra; és que era seva, és que se feia per a la seva glòria, per a que tothom conegués les seves coses invisibles, com deia en el pròleg de la Monografia, que l'any passat tots pogueru adquirir, i per això al bell cim del campanar, a la bandera indicadora dels vents, vaig volguer que tot ostentant les xifres de l'any 1922 a una banda, a l'altre hi onejés la inscripció Laus Deu (Lloança a Deu) per a que les generacions actuals i esdevenidores no s'oblidessin jamai del temps en que s'efectuà la gran obra, i vegessin en la inscripció la síntesis, resum i englobament del treball, esforç, cooperació, fe i religiositat, amb una paraula, de la finalitat i objectiu dels santhilariencs i colònia estiuenca, la firma que ells, amb son espiritual pastor, amorosament fundits en una sola i ferma voluntat, han posat en el majestuós acabament del campanar que s'ha construït. I els pensaments manifestats, símbols de la fe, patria i amor, siguin la garlanda que avui ofreno a la parròquia, i a la Vila, a la simpàtica població estiuenca que, dintre poc, solemnitzarà la benedició del cim del antic cloquer, fita lluminosa que en totes les planes de la seva historia, sempre més parpellejarà." (ecònom Josep Gener Codina, La Lliroia).

Un projecte de l'arquitecte Josep Maria Pericas

La primera construcció del campanar va ser impulsada pel rector Jacint Toneu entre 1860 i 1868 i es va aixecar fins on avui hi ha la balconada. L'any 1868 es va comprar la campana dels quarts (de les dues petites, la més grossa) i el 1869, una de mitjana. Ara n'hi ha nou de campanes en total: quatre a la primera part de la torre del campanar, tres a la segona part i dues de petites per sobre la teulada.

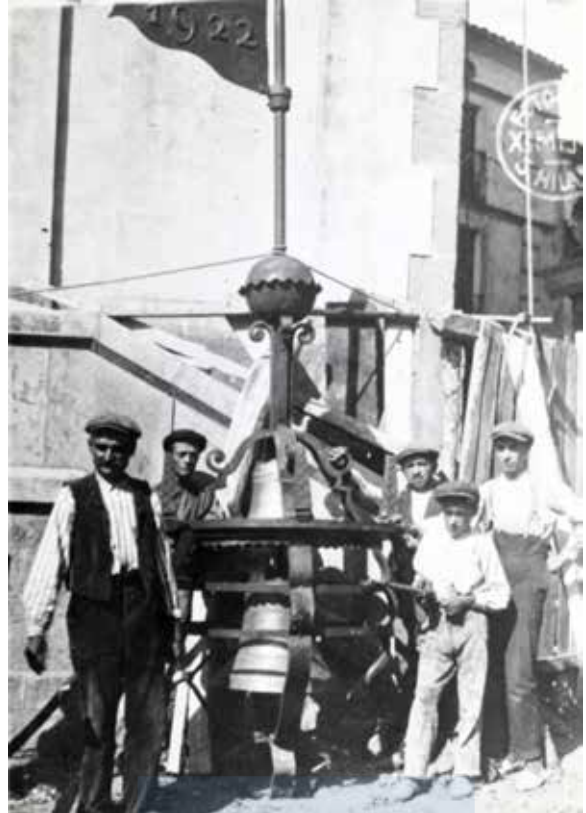
Eren principis de juny del 1920 quan l'arquitecte Geroni Martorell visitava la seva obra, l'ermita del Nen Jesús de Praga, i dibuixava una creu que, construïda amb pedra de Girona, remataria la façana principal de l'església parroquial de Sant Hilari. El 29 d'agost d'aquell mateix any s'inaugurava l'ermita del Nen Jesús, ja amb la façana acabada, i va ser llavors quan el mossèn Josep Gener Codina va decidir acabar el campanar de l'església, que no s'havia tocat des de feia cinquanta anys.

L'arquitecte vigatà Josep Maria Pericas, autor de la remodelació de la Font Picant i de la construcció de la "taverna de l'aigua", va dirigir l'ampliació del campanar entre el 1921 i el 1922. Pericas va allargar-ne la silueta amb pedra de Folgueroles i va dissenyar una teulada de ceràmica verda, un panell, una creu (que va quedar destruïda durant la guerra i es va reconstruir el 1983 aprofitant les obres de manteniment) i un banderí de ferro que ens indica la direcció del vent.

“De granets de sorra se forma una gran montanya. No tants s’en necessiten per a dur a terme l’obra que intentem. Acabar el campanar, quina teulada interina des de fa mitja centuria tant l’enlletgeix. ¿Vol aportar-hi el seu ajut amb el donatiu que tingui a be, ja sia en metàlic, ja amb un objecte destinat a produir-ne? Els d’avui i els de generacions vinents n’hi quedaran agraïts.” (butlleta de donatius per a l’acabament del campanar firmada per Josep Ximeno, 1922).

Col·locació de campanes.

Fotògraf: Ximeno (fons Amadeu Duran)

Josep Ximeno i la unió popular

Les obres es van finançar per subscripció popular i Josep Ximeno, qui dona nom al carrer que s’enfila cap a l’església, fou el principal impulsor i s’autoanomenava “recaptaire públic”. Amb un pressupost total de 30.000 pessetes, el dia de la inauguració se n’havien recollit 21.017 i Ximeno, des de la seva revista Lliroia, feia ressò de la recollida de diners i en els set primers números va publicar el nom de les persones, famílies del poble i estiuejants que contribuïen a la causa.

La revista descrivia així l’ambient hilarienc: “Augmenta la concurrència de forasters, les importants reformes de Hotels i establiments particulars, s’obren noves carreteres que’ns intificaran arreu del món, se millora la urbanisació de carrers i places, i com a guaita vigilant de tanta grandesa el campanar de la Vila que anys feia esparava amb unes pobres teules, que una generació generosa acabés el seu ramatament, el tindrà proxima-ment esplèndit i digne de l’empena i prosperitat que per a la Vila s’acosta.”

El campanar de Sant Hilari és un dels més alts de la comarca de la Selva amb 36,7 metres. Només el superen el d’Amer amb 45,5 metres i el de Vilobí d’Onyar amb 40 metres. Ho explicava Delfí Dalmau en un article publicat al programa de Festa Major del 2002: “Veurem que no és pas dels més robusts, però en canvi és el més esvelt de tots els comarcals. Així, doncs, els altres trenta i tants de la Selva apareixen més xaparros, fins i tot els més alts, ja que tenen una base més àmplia, i per això el nostre campanar, guia i bandera de la vila, senyala amb elegància la volta celeste i ens dirigeix amb esveltesa la mirada espiritual envers les altures”.

El campanar llueix com a símbol del poble i abans d’acabar l’any s’haurà celebrat el centenari d’un esdeveniment que en el seu moment es va viure amb gran fervor. Enguany, també s’ha millorat l’enllumenat del campanar que, a part d’afavorir l’estalvi energètic amb llums LED, realça la importància de la construcció.

90 anys de la visita del president Francesc Macià a Sant Hilari

Jordi Moragas Rotllant

El 4 de setembre farà noranta anys de la visita del president Francesc Macià a Sant Hilari. La crònica del *Diari de Girona* descrivia l'arribada de la comitiva quan el president demanà aturar-se per saludar i fer petons als infants en agraïment per la rebuda i el diari gironí republicà *El Autonomista* feia ressò de la gentada que aplaudia sorollosament mentre sonava l'himne d'*Els Segadors*. Des del consistori, l'alcalde Joan Serras i els regidors van rebre les autoritats visitants abans de passar per un arc de fullatge on es llegia la inscripció "Sant Hilari Sacalm a l'Honorable President de la Generalitat i altres autoritats".

La següent parada va ser al passeig 14 d'Abril per celebrar-ne la inauguració. L'alcalde va aprofitar el discurs per valorar les gestions d'urbanització del passeig tot fent front a la crisi de treball del municipi i el governador civil Amatlla es congratulava que l'acte fos presidit per l'il·lustre president Macià: "L'autonomia i la República no són coses buides de sentit. És un apropament del poble als homes que governen, amb la qual cosa s'aconseguirà la fàcil resolució de moltes necessitats sota l'emparedada de la Generalitat".

Posem una mica més de context a aquesta inauguració del passeig 14 d'abril, que fins aquell moment es coneixia vulgarment com a passeig de Can Xerriol a Can Bonavia. Segons el ple del 13 de juny del 1932, el consistori havia acordat donar nom al nou passeig (en honor al dia que el President Macià proclamava la República Catalana) construït gràcies al subsidi de 18.000 pessetes concedides pel nou Règim Republicà per remeiar la crisi d'atur forçós de la vila. Preveïen fer un acte amb autoritats obert a la resta de regidors municipals i persones que hi volguessin assistir, pagant prèviament les onze pessetes acordades. Tenia tot el sentit del món que ho volguessin fer coincidir amb la visita del president Macià.

I reprement la crònica del 4 de setembre, ens situem al balcó de la Casa Consistorial. Un Macià emocionat pel fervor de la gent va reiterar els seus postulats de fraternitat i d'amor a Catalunya i l'Orfeó de la Societat Coral Les Guilleries cantà l'*Himne Català* del mestre Vives i la sardana *Empordà* de Morera. Després es va fer un àpat a la Font Vella que va comptar amb la presència de Ventura Gassol, Conseller d'Instrucció Pública de la Generalitat, i del seu secretari polític el senyor Alavedra, i de Josep Irla en aquells moments comissari delegat del govern de la Generalitat a Girona, entre d'altres personalitats.

A la tarda, al Teatre Tívoli, es va celebrar un acte de divulgació forestal amb intervencions de Josep Maria Coll (enginyer del servei forestal de la Generalitat), Joaquim Xicari (membre de la societat protectora d'animals i plantes de Catalunya) i el secretari del conseller d'Agricultura Ferreres i Duràn. Gassol va cloure l'acte destacant que "en aquestes contrades s'agermanen la bellesa de la terra exuberant amb la més profunda vibració ciutadana" i, a continuació, en la visita a la Cooperativa Obrera, va iniciar el seu parlament enaltint els obrers de Catalunya i assegurant que l'Estatut sabria millorar les seves condicions socials.

Macià va intervenir, després d'una llarga ovació, mostrant-se satisfet d'apropar-se als obrers i de conèixer les seves iniciatives i el producte del seu treball. Les seves paraules portaven un missatge entusiasta: "Hem de fer que a Catalunya resplendeixi sempre la justícia recolzada sobre els fermes pilastres de l'amor i l'equitat."

Sortint de la Cooperativa, més aplaudiments efusius de la ciutadania per acomiadar Macià, mentre l'orquestra feia sonar *La Marsellesa*.

Telegrama de l'Ajuntament de Sant Hilari enviat al President Macià confirmant la proclamació de la República a Sant Hilari.

El primer Ajuntament republicà de Sant Hilari

El 14 d'abril de 1931 el president de la Generalitat de Catalunya va proclamar a Barcelona la República Catalana a l'espera que els altres pobles espanyols es constituïssin com a repúbliques de la Confederació Ibèrica. Les eleccions municipals que s'havien celebrat dos dies abans van suposar la caiguda de la monarquia d'Alfons XIII.

A Sant Hilari com en molts d'altres municipis, els nous regidors van ser proclamats gràcies a l'article 29 de la llei electoral vigent, que permetia proclamar guanyadors els integrants d'una llista única sense que calgués celebrar eleccions. Un edicte signat pel president de la Junta Municipal del Cens Electoral confirmava el 5 d'abril, una setmana abans

de les eleccions, que els candidats quedaven escollits, ja que no excedien el nombre de regidors per cada districte. Per tant, el 12 d'abril no hi van haver votacions a Sant Hilari. Els regidors van ser Joan Serras i Pascual, Josep Duran i Bruguera, Tomàs Carbonell i Jover, Florenci Pernau Brosoma, Joan Torrent Estrada, Josep Formés Palomer, Josep Fàbregas Duran, Joaquim Fàbregas Arola i Lluís Massaneda Nogué, un grup format per diferents ideologies.

El 15 d'abril se celebrava una sessió per la constitució del primer ajuntament de la República Catalana i Espanyola. L'endemà, l'Ajuntament enviava aquest telegrama a Macià: "Proclamada República en nostra vila amb entusiasme i ordre absoluta vos adreça fervent adhesió de tot aquest ajuntament recentment constituït felicitant-vos per la vostra noble festa de bon català". El 21 d'abril, el president tornà resposta alegrant-se de l'adhesió del consistori hilarienc.

Discrepàncies polítiques abans de la visita del president

Hem pogut trobar tres documents que mostren el rebuig del Centre Republicà Federal Nacionalista de Sant Hilari cap al consistori poques setmanes abans de la visita del president. L'11 d'agost de 1932, Gabriel Miralpeix i Salvador Ginesta de la Federació Republicana Federal Nacionalista de Sant Hilari van adreçar aquesta carta a Macià:

“Volgut President: A les moltes manifestacions de catalanitat i de republicanisme que rebeu en aquests dies protestant de la sedició monàrquico-militar, us reiterem la nostra adhesió més ferma i ens posem incondicionalment al vostre costat. Visqueu molts anys pel bé de nostra aimada Catalunya”.(sic)

Però el document més revelador es va enviar el 16 d'agost, just tres setmanes abans de la visita, i pretén fer saber al president Macià que l'Ajuntament de Sant Hilari és monàrquic:

“Benvolgut President de la Generalitat: A la reunió de Junta que celebràvem el prop passat diumenge entre altres acords prengüérem els següents: Que assabentada aquesta Entitat de la vostra visita en aquesta població per el dia 4 del proper Setembre, i que sapiguem, al mateix temps, que únicament n'és sabedora oficialment l'Ajuntament, aquest Centre té per convenient posar-vos al corrent dels següents punts:
1er Que l'actual Ajuntament funciona baig l'article 29.
2n: Que aquesta Entitat formada la major part d'obrers no pot veure com la vostra persona vagi en mig i acompanyada de gent monàrquica, malgrat ells no vulguin passar com a tals.

3r: Que tant la Societat “Arera” com el nostre Centre estan adherits, ara i sempre, a la vostra política segons les probes que en les eleccions passades havem donat.

4rt: Que sense la vostra invitació directament no'ns donem per invitats per un Ajuntament contrari al nostre ideal, que és el de tot el poble, i per lo tant nosaltres no podem invitar cap altre Centre vehí a rebre-us.

Aquest Centre està ara i sempre, en pau i en guerra, al vostre costat.

Visqueu molts anys, Francesc Macià

Signat: El President Gabriel Miralpeix i el Secretari Salvador Ginesta.”(sic)

Poc després, el 22 d'agost, una nova carta adreçada al president el convidava a visitar el Centre i el de la Societat de Roders i l'animava a apropar-se a la gent per tal d'assegurar una victòria a les pròximes eleccions sense haver d'emparar-se a l'article 29:

“Molt volgut President: Aquest centre té l'honor de convidar-us per el dia 4 de setembre que segons tenim entès volen venir a fer una visita en aquest poble.

El local del Centre està situat a la Cooperativa Obrera i també té el local la Societat de Roders, per lo tant, si accepteu nostra humil oferta, el poble veurà molt bé com li doneu una prova més d'afecte i s'haurà donat un gran pas per tenir unes eleccions guanyades el dia que's presentin.

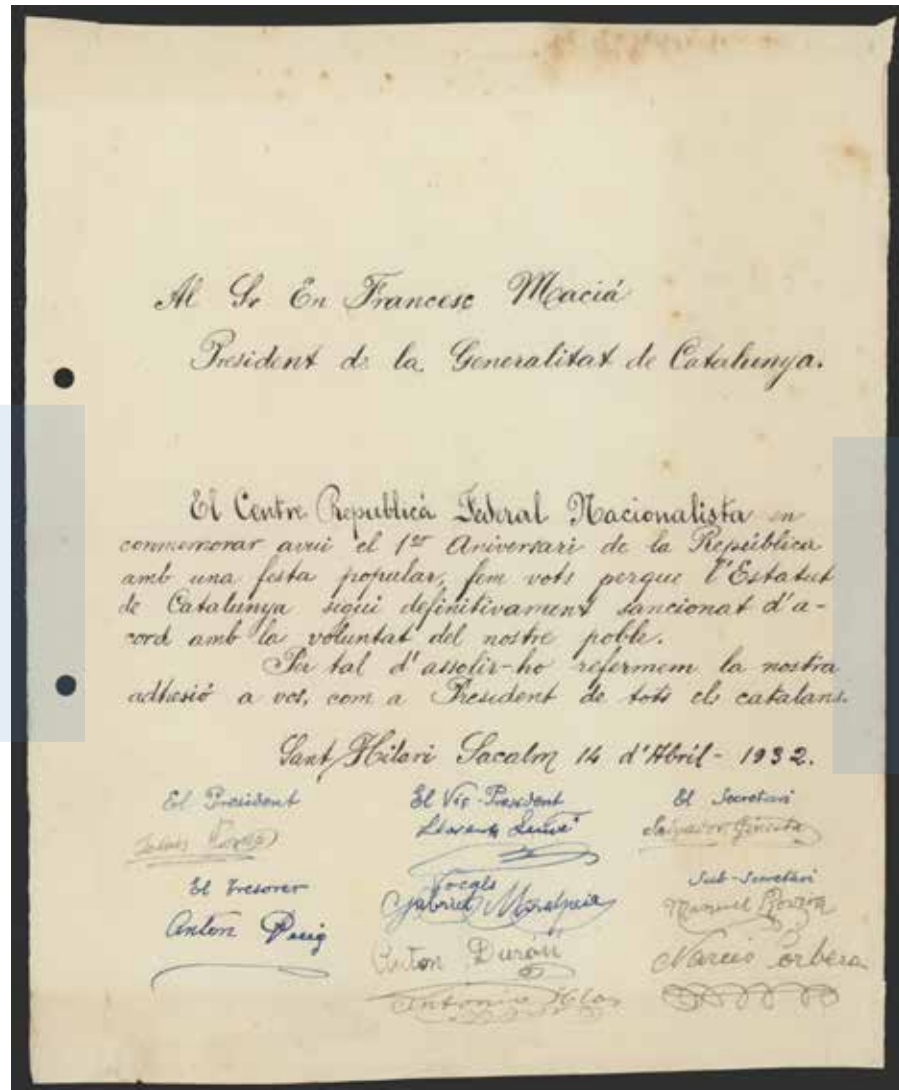
No volem més l'article 29.

La contesta la desitjaríem promte.

Sempre vostre

Signat: El Secretari Salvador Ginesta”(sic)

Finalment, el President Macià ordenava enviar una resposta al CRFN de Sant Hilari, agraint els advertiments però explicava que com a President de tots els catalans acceptava la invitació de l'Ajuntament, ja que ni podia ni havia de fer distincions i que malgrat les divergències treballaria per veure units i agermanats “els fills d'aquesta terra”. Finalment el President Macià acceptava la invitació del CFRN i confirmava que durant la visita a Sant Hilari faria acte de presència al Centre.

Missatge del CRFN de Sant Hilari al
President Francesc Macià amb motiu del
primer aniversari de la República.

Els anys 30, anys de canvis.

A Catalunya, la proclamació de la Segona República havia arribat com una oportunitat de país, amb un conjunt de reptes com satisfer les reivindicacions nacionals de Catalunya, separar l'església de l'estat o millorar els dèficits de l'escola, entre d'altres... Les societats obreres estaven esperançades amb una República que els milloraria les dures condicions de vida que suportaven. Eren anys d'oportunitats, de lluites i reivindicacions.

A Sant Hilari les activitats econòmiques d'aquells anys trenta estaven relacionades amb activitats forestals (carboners, roders...), l'agricultura i el turisme, ja que des de feia més de cinquanta anys, les aigües atreïen molts estiuejants a la vila.

La visita de Macià a Sant Hilari va ser tot un esdeveniment i se'n van fer ressò diversos mitjans, però si ampliem la mirada veurem que tant al país com a Sant Hilari, hi havia molts altres fets que acabarien escrivint la nostra història.

L'arribada de la república al nostre poble coincidia amb un ajuntament format per deu regidors d'ideologies diferents (catalanistes, independents, republicans, regionalistes...). L'alcalde que va tenir l'honor de proclamar aquest primer ajuntament republicà va ser Joan Serras, que avui dona nom a un dels carrers del municipi. Com hem vist, el Centre Republicà Federal Nacionalista posava en dubte les conviccions republicanes del consistori (dos anys més tard, la majoria dels seus membres guanyarien les eleccions municipals).

Senyor Salvador Ginesta.
Secretari del Centre Republicà Federal Nacionalista de
Sant Hilari de Sacalm.

Distíngit senyor:

Per encàrrec del senyor President, em plau contestar a les vostres dues lletres del 16 i 22 d'agost prop passat, per a dir-vos que us agraeix moltíssim les vostres indicacions, però que no heu d'oblidar que, com a President de la Generalitat de Catalunya, no pot ni deu haver de fer distincions entre els catalans, puix que ell, el que vol, es la unió de tots i mai no pot fomentar, a consciència, les divergències entre els fills d'aquesta terra, que ell vol veure units i agermanats. Per tant, com a President de la Generalitat, ha d'acceptar l'invitació de l'Ajuntament de Sant Hilari de Sacalm i veuria amb gust que tots assistissiu a la recepció, sense donar mostres de desavinències. Per altra banda, el senyor President, accepta amb molta complaença l'invitació que li feu de visitar el vostre Centre, al qual farà acte de presència, per a saludar-vos i parlar-vos particularment a vosaltres, després de la recepció de l'Ajuntament.

L'hora d'arribada a Sant Hilari serà cap a la una de la tarda, ja que abans, ha de passar per Hostalrich i Arbúcies.

Creiem en la vostra consideració i us saluda ben atentament

Barcelona, 2 de Setembre 1932.

Resposta del President Macià a les cartes del CRFN.

Recent estrenada la república a Catalunya, es va celebrar el referèndum popular sobre l'Estatut de Catalunya. A Sant Hilari es van obtenir uns resultats espectaculars, ja que el 100% dels vots van ser favorables a l'Estatut amb una participació pràcticament del 90% (dels 760 electors van votar un total de 679). Era el 2 d'agost de 1931.

Durant el 1932 a Sant Hilari per exemple, els obrers, agrupats, mantenien disputes amb propietaris i botiguers. En aquells anys en Salvador Rovira, en Guilla, capellà i també administrador de propietats locals, es va postular com al màxim adversari dels obrers. El primer aniversari de la commemoració de la República Catalana es va celebrar amb un acte solemne i concorregut que va servir per canviar el nom

de plaça de la Constitució per plaça de la República i que avui coneixem com a plaça de l'Església. Mentrestant, el 9 de setembre, just cinc dies després de la visita de Macià, s'aprovava a les corts espanyoles, l'Estatut de Catalunya (o de Núria), el primer estatut d'autonomia redactat a Catalunya aprovat en referèndum pel 99% dels votants.

Eren anys de molts canvis, però el que sí que està clar és que avui, la visita d'un president de la Generalitat no despertaria l'entusiasme i el fervor que ho va fer la visita de "l'avi" Macià a casa nostra. Eren altres temps.

Fonts:

— Arxiu Municipal de Sant Hilari — Arxiu Nacional de Catalunya
— Xavier Clos Jordana i Núria Pujol Bruguera "Notes de la guerra civil a Sant Hilari Sacalm" Col·lecció Guillerries

Beca de recerca de l'Arxiu de Sant Hilari i Òmnium Cultural

Ser ric en <<semejantes soledades>>.

El patrimoni dels masos Soler de Monsolí i Sobirà de la Santa Creu a principis del segle XIX.

Josep Mas Ferrer

H El 9 de gener de 1790, Francisco de Zamora, un alt funcionari nascut a Castella i destinat a l'Audiència de Barcelona, iniciava una de les moltes excursions pel territori català que va realitzar durant aquells anys. Gran aficionat als viatges, en aquella ocasió va creuar el Vallès, per endinsar-se a la Selva, travessar el Gironès i finalment recórrer l'Empordà. En totes les seves aventures l'acompanyava un dietari on hi anotava minuciosament tot allò que li cridava l'atenció. Afortunadament, aquest diari ha arribat fins als nostres dies, oferint-nos un valuósíssim retrat de la Catalunya de finals del segle XVIII¹. Va ser el dotzè dia de viatge, això és, el 20 de gener de l'esmentat any 1790, quan va visitar Sant Hilari Sacalm. Va fer nit a la casa d'una de les famílies més distingides de la contrada, al mas Soler de Monsolí, acollit pels seus amos, l'Anton Benet Soler de Monsolí i la seva esposa Isabel Saleta, filla d'un dels altres grans patrimonis de les Guillerries: el Saleta. Aquella mateixa nit Francisco de Zamora escrigué al seu diari que:

<<Desde que la descubrimos [la casa del Soler de Monsolí] fuimos reflexionando la calidad de este género de población en Cataluña, pareciendo increíble que unos hombres tan acomodados vivan contentos en semejantes soledades>> (p.297).

L'endemà al matí, prengué el camí que baixa cap a Osor, tot desviant-se per visitar el mas Sobirà de la Santa Creu, on el va rebre el seu amo, anomenat Valentí Soler i Sobirà. Sembla ser que la casa encara el va impressionar més, doncs va informar diligentment al seu diari que la casa del Sobirà era <<todavía más famosa que la del Soler de Monsolí>>, afegint que <<la casa es capacísima>> (p.298 i 299).

Sens dubte, va quedar ben colpit de visitar dues magnífiques masies en aquest petit racó de món. De l'amo del Soler de Monsolí també va destacar que era una persona honrada i amb una salut de ferro, assegurant que <<en 60 años no ha tenido enfermedad alguna, ni recurso, ni pleito>> (p.297). Desconeixem si exagerava o no en les seves afirmacions, però en tot cas, seixanta anys de bona salut no són sinònim d'immortalitat, de tal que

manera que el febrer del 1802, dotze anys després de la visita del funcionari castellà, l'Anton Benet i Soler va morir. Pocs dies després del seu decés, el 27 de febrer d'aquell any 1802, Pere Albareda, notari públic de Sant Hilari Sacalm es desplaçà fins al mas Soler de Monsolí per tal d'aixecar un minuciós inventari de tots els béns mobles i immobles que havia llegat l'Anton al morir, amb la finalitat que no hi hagués problemes amb els drets d'usdefruit ni amb el repartiment de l'herència. Tres anys després, el juny de 1805, moriria també l'amo del Sobirà de la Santa Creu. El notari hilarienc repetiria el mateix exercici, desplaçant-se en aquest cas fins al mas Sobirà, a la veïna localitat d'Osor, per aixecar de nou un detallat inventari de tot el patrimoni que constituïa aquella casa².

Així doncs, l'atzar va voler que en un marge de només tres anys morissin els patriarques de dos dels grans patrimonis rurals i forestals del massís de les Guilleries i que d'ambdós se'n realitzés un inventari de tots els seus béns, que s'ha conservat en els arxius de protocols notariais fins avui en dia. De resultes de tot plegat gaudim de dues descripcions precioses i precises de les riqueses que constituïen el patrimoni d'aquests individus que sorprengueren al magistrat Francisco de Zamora, que no arribava a comprendre com sent tan rics seguien vivint <<en semejantes soledades>>.

Els masos Soler i Sobirà, per fora i per dins.

Abans d'entrar en el detall dels béns mobles i immobles que componien la riquesa d'aquestes famílies, cal indicar que un exercici tan senzill com el recompte del total d'estances i/o habitacions que tenien aquestes cases pairals ja denota la importància d'aquests masos. El Soler de Monsolí s'estructurava en 34 estances, el Sobirà en 51. Totes dues masies tenien una capella pròpia amb un sagristà resident que oficiava missa pels membres de la família. També disposaven de <<necessària>>, és a dir, de lavabo. Si bé avui en dia pot sonar estrany associar-ho amb el luxe o l'ostentació, en l'època era un senyal molt evident d'estatus. En una època on la immensa majoria de la gent feia les seves deposicions al bosc o en algun marge discret, disposar d'un espai d'aquestes característiques no és un fet gens menyspreable. Tal és així, que a la necessària del Sobirà de la Santa Creu s'hi van localitzar fins a 51 orinals (46 de terrissa i 5 de vidre).

Xocolateres de llautó amb mànec de fusta. Associades al consum de cacau, un producte car, exòtic i de procedència colonial, eren tot un indicador de prestigi social a l'època.

Pel que fa als béns mobles, objectes i estris de tota mena que es localitzaren a l'interior d'aquests masos, destaquen tant des d'una vessant quantitativa com qualitativa. Al Soler de Monsolí el notari hilarienc hi descrigué fins a 3.327 béns mobles, una xifra lleugerament superior al Sobirà de la Santa Creu que es situà en 3.087. D'objectes d'ús corrent i quotidià en tenien molts i en abundància. Només a tall d'exemple: al Sobirà hi havia 275 tovallons i al Soler 278; la xifra de llençols era de 172 i 187 respectivament. La vaixel·la i la coberteria no es quedaven endarrere: més d'un centenar de forquilles i culleres a cadascun; prop de tres centenars entre plats, plates, i escudelles, gairebé tots fets de pisa, un tipus de ceràmica més fina que la terrissa comuna de la zona.

Tanmateix, allò que conferia prestigi a la riquesa material d'aquestes dues famílies era sobretot el fet de posseir alguns objectes que rarament trobem en altres llars de l'època. Potser l'element més exòtic eren els canaris dins de gàbies de filferro que tenien als menjadors d'ambdues masies. També hi havia instruments musicals (una trompa marina al Sobirà i un orgue al Soler) i científics (al Soler hi havia un microscopi), els quals demostren primer un refinament en els gustos i després la disponibilitat de temps lliure i recursos que no estaven a l'abast de la majoria de famílies.

Tots dos hisendats guardaven curosament en un calaix del seu escriptori un aparell aleshores modern, car i que proporcionava la capacitat per controlar el temps: un rellotge de butxaca. Sens dubte, tot un senyal d'estatus a l'època. De la mateixa manera, també era un senyal de prestigi social (i de moltes altres coses) el fet de posseir diverses pistoles i escopetes, en una època on, d'ençà la fi de la Guerra de Successió, hi havia moltes restriccions i traves per a l'obtenció d'un permís per a poder tenir armes de foc.

Si en un calaix de l'escriptori hi havia la pistola i en un altre el rellotge de butxaca, ben a prop també hi guardaven tots dos pagesos un petit estoc de xocolata. Associat a un producte colonial arribat de les <<Amèriques>> (el cacau), el consum de xocolata era també un indicador d'estatus social, jugant un paper similar al que tingueren el cafè i el te en altres països europeus en aquesta mateixa època.

I com es pagaven tots aquests béns? És a dir, quin era l'origen de la riquesa d'aquestes dues famílies? Podem identificar dues fonts de riquesa, ambdues relacionades amb el treball i l'explotació de les seves propietats. Treball, evidentment, que no duïen a terme ells directament. D'una banda havien de rebre un flux important de capital, ja fos en moneda o en espècie, dels diversos masos que tenien cedits a masoveria. Concretament, el Soler en tenia 7 i el Sobirà 5. En el cas del Sobirà a més, l'inventari feia constar que es tractava de contractes a mitgeria, és a dir, aquells en que els masovers havien de satisfer una renda equivalent a la meitat de la produc-

Rellotge d'or del segle XVIII, molt semblant al que tenien guardat en un calaix del seu escriptori tant l'amo del Soler com el del Sobirà.

NOTES:

- 1 — Ens referim a l'obra titulada *Diario de los viajes hechos en Cataluña*, editada i publicada per l'editorial Curial.
2 — Els dos inventaris es poden localitzar a l'Arxiu Comarcal de la Selva, Fons Notarial Sant Hilari Sacalm, volums 3 i 5 respectivament.

ció. Que la mitgeria fos la fórmula contractual per cedir en masoveria els masos que havien anat acumulant també pot ser interpretat com una mostra de força i de major capacitat de coacció, doncs a Catalunya la forma més habitual de masoveria era la terceria, on el masover paga <<només>> un terç de cereals i fruits, en comptes de la meitat. De fet, quan Francisco de Zamora va visitar el Soler de Monsolí ja li van fer notar la importància que tenia per ells l'arrendament a masoveria de les terres, doncs el magistrat castellà va deixar escrit que:

<<...acensan la casa y una poca tierra, y arriendan la demás que necesite el colono. Es el mejor partido que puede sacar el dueño de una heredad grande.>> (p.297).

D'altra banda, una altra font directa d'obtenció de capital era, per descomptat, l'explotació dels extensos boscos que posseïen. En el moment de fer l'inventari, al Sobirà de la Santa Creu s'hi van localitzar prop de 1.700 metres de fusta (sobretot de castanyer) i més de 9.000 quilos de rodells ja elaborats. Al Soler de Monsolí entre fusta de castanyer i roure n'hi havia vora 1.000 metres i els rodells pesaven més de 12.000 quilos. Dels beneficis que obtenien de l'explotació dels boscos també en prengué nota Francisco de Zamora en el seu dietari, indicant a més que s'utilitzava aquesta fusta per a la fabricació de botes (*pipería*):

<<Su gran riqueza consiste en madera de botas y castaños, que cortan de cuándo en cuándo, llevándolas a vender a Santa Coloma a donde vienen a buscarlas para la pipería.>> (p.298 i 299).

Conclusions.

A través de l'anàlisi dels inventaris de dos grans propietaris rurals (i sobretot forestals) de les Guílleries, com el Soler de Monsolí i el Sobirà de la Santa Creu, hem obtingut una acurada descripció de l'enorme desigualtat que operava al camp català a finals de l'Antic Règim, on una petita elit propietària vivia còmodament de les rendes obtingudes fruit d'explotar la força de treball de la resta.

Els masovers que entregaven la meitat de la seva collita o els rodors i bosquerols que elaboraven tones i tones de rodells a canvi d'un modest salari, eren els responsables (involuntaris) que aquestes dues famílies visquessin amb totes les comoditats i luxes possibles. El viatger Francisco de Zamora no ho va acabar d'entendre, però crec que el lector intuirà perquè uns <<**hombres tan acomodados vivían contentos en semejantes soledades**>>.

Una anècdota i una crònica

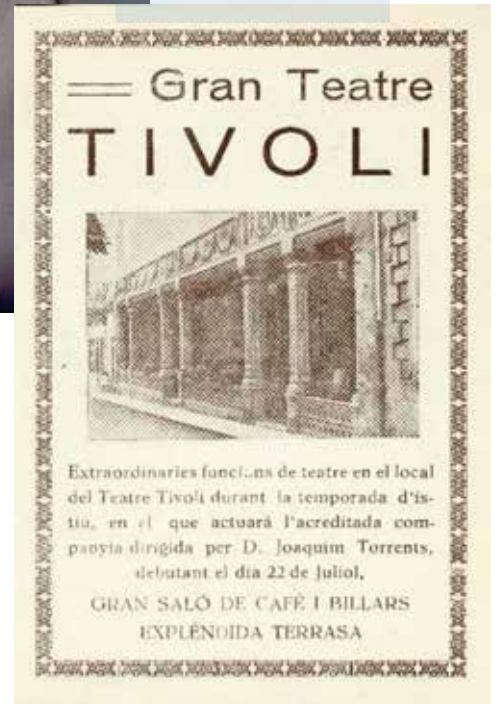
Xavier Clos Jordana

L' Anecdota

El jugador de billar

En Jaume Fàbregas (Met) em va comentar aquesta anècdota explicada del seu pare i que jo ja havia sentit d'altres fonts. A principis dels anys seixanta del segle passat el cafè Tívoli era molt diferent de com el veiem avui. Recordo que s'hi entrava per el carrer Josep Ximeno, on hi havia una gran terrassa que ocupava des d'on ara hi ha les oficines de CaixaBank fins on hi ha calçats Comas, i el cafè era fins on ara hi ha el Banco de Santander, i just al damunt, el cinema inaugurat al 1955. L'entrada era, més o menys, per on ara hi ha calçats Comas. Entrant a l'esquerra, la sala de ball, i a la dreta, el cafè. Si seguies recte, al fons, pujant dos o tres graons i travessant una porta estreta, s'entrava a la sala de joc. Allà els menors d'edat no hi podien entrar perquè a les cartes s'hi jugaven quantitats importants de diners mentre un núvol de fum dels cigars s'estenia per tot el sostre de la sala.

Al cafè hi havien dues taules de billars freqüentades pels millors billaristes estiuejants i locals, entre ells en Ramon Moner i Miralpeix, que era lampista i feia teatre al Tívoli amb Els Nois Alegres. Jugava molt bé al billar, i quan no tenia rivals aprofitava per entrenar-se en solitari. Un dia es va adonar que un "senyor" es passava estona mirant com feia les caramboles, i en Ramon li preguntà si sabia jugar i el convidà a fer una partida. El foraster acceptà. En Ramon li digué que aquí guanyava qui primer arribava a les 200 caramboles, i que l'aposta era el cafè. Al foraster li va semblar bé. El sorteig decidí que començava el "senyor", que d'una tacada, com si res, va fer les 200 caramboles, una rere l'altra. En Ramon, amb cara de desconcert, no s'ho podia creure, fins que el foraster li comentà: "Primer de tot vull disculpar-me amb vostè per no haver-me presentat abans. Soc en Joaquim Domingo, campió d'Espanya de billar artístic".

Llavors en Ramon ho va entendre: acabava de jugar contra una llegenda del billar artístic mundial.

Joaquim Domingo i Sánchez (Barcelona 1917-1981), jugador català de billar artístic dels anys quaranta als setanta i fou campió del món en tres ocasions, el 1959, el 1965 i el 1967. Va guanyar moltíssims campionats, entre ells 8 d'Europa, 67 d'Espanya en diferents modalitats i 61 de Catalunya. El seu rècord personal era de 4.237 caramboles d'una tacada. Era autodidacte i practicava al club Billar Sants de Barcelona, on treballava el seu pare. "La Vanguardia" el destacava el 1931, quan, amb 14 anys, ja jugava contra els millors. El 1936, encara menor d'edat, es proclamà campió d'Espanya de billar lliure.

Va rebre nombroses distincions, entre elles 3 medalles al mèrit esportiu de l'Ajuntament de Barcelona (1950, 1963 i 1966), 2 medalles d'argent de la Delegación Nacional de Educación Física (1958 i 1968), la Creu del mèrit civil i la Medalla d'or del Consejo Superior de Deportes (1973) i molts d'altres reconeixements.

A Barcelona, prop de l'estació de Sants, a la plaça Joan Peiró, hi ha els jardins de Joaquim Domingo, inaugurats el 1999 en el darrer homenatge de Barcelona al seu campió.

En Ramon Moner Miralpeix segur que va recordar sempre aquesta anècdota com la derrota més dolça de la seva carrera esportiva i, segur que sigui on sigui, la recordarà amb un somriure.

L'edifici de Can Punti a principi del s. XX, destruït durant el bombardeig.

La Crònica

L'exiliat i la noia sense braços.

Aquesta és part de la història real d'en Jaume Crous i Coll, un hilarienc exiliat. Una mostra del que els va tocar viure als centenars de milers de persones que fugien del feixisme, de la dictadura i de la repressió però també és la història d'un amor impossible.

Les guerres, totes, tant les d'abans com les d'ara, generen les mateixes imatges: milers o milions de desplaçats o refugiats que fugen cap un exili incert, on sembla que tothom els mira amb desconfiança, i fam, misèria, dolor, patiment, malalties, ferits i morts. Encara no hem après res i ho tornem a repetir obstinadament.

El dia 31 de gener de 1939 Sant Hilari en fou testimoni, i no ho hem d'oblidar: els genets apocalíptics arribaren per via aèria. Cap a les 3 de la tarda, el soroll creixent dels motors de cinc aparells italians Savoia Marchetti SM79 que s'apropaven van fer sortir gent al carrer per veure els avions, que llavors era tot un esdeveniment. Els cinc bombarders italians venien del sud (pel Serrat) i duien 60 bombes de 50 quilos cada una

que van deixar anar sense que fins avui en coneguem el motiu. La guerra estava decidida, ja no hi havia resistència, gairebé tots els que marxaven a l'exili havia sortit i Sant Hilari no era cap objectiu militar. El bombardeig causà un mínim de 12 morts, molts ferits i nombroses destrosses. El relat dels testimonis, com el de l'Amadeu Duran, són corprenedors: "[...] el primer que vaig veure fou un soldat, un pobre noi que estava agenollat a terra cridant, i li sortia molta sang per un ull; després, una mica més amunt, una dona estirada de cap a terra que tenia els dos braços tallats a l'altura de mig braç [...]". M'havien explicat que la dona dels braços tallats era de Sant Hilari, es deia Pietat i havia sobreviscut, i em preguntava què se'n deuria haver fet.

En Jaume Crous i Coll va néixer el 16 de setembre del 1911 a Sant Hilari Sacalm, era serrador i estava molt enamorat de la seva xicota, la Pietat Talleda Serrat, una jove modista. Aquell gener de 1939 en Jaume era de permís a Sant Hilari convalescent d'una ferida a la cama causada per una bala al front de l'Ebre, que havia tocat os. No volia

*Darrera d'esquerra a dreta: Pere Verdolet, Lola Crous, Pietat Talleda, Rosita i Teresa Crous.
Al mig els pares d'en Jaume, Magdalena Coll i Ramon Crous
A baix: "Peret"(familiar acollit), Marina, Esperança i Ramon Verdolet*

L'anell que la Pietat va regalar a la Yvonne

Jaume Crous i la Mimi

anar a França, però li van aconsellar que marxés un temps, a veure si trobava feina i podia guanyar-se la vida, per més endavant endur-se la Pietat. El dia abans del bombardeig en Jaume se'n va anar, però de sobte va recordar que havia deixat uns papers que podien comprometre a familiars i amics i va tornar. El dia del bombardeig era a Sant Hilari, i no sabem si va saber que una bomba havia mort la Concepció Serrat Mosull, de 53 anys, i havia deixat greument ferida la seva filla Pietat Talleda: l'explosió li havia amputat els braços. Sabem que en Jaume, amb un company, va travessar a peu la frontera el dia 9 de febrer, per Batere, per tal d'evitar que els internessin al camp de concentració d'Argelers, amb la ferida de la cama oberta i dormint coberts de fulles per resguardar-se del

fred hivernal van arribar a Prada. Al cap de poc foren detinguts pels gendarmes, que els feren pujar a un comboi de camions en direcció a Carcassona. Allà els van allotjar en un poliesportiu, on uns infermers els atengueren durant cinc dies. Després van ser traslladats a l'infern del camp de refugiats de Saint-Cyprien. En Jaume va sobreviure cinc mesos en una platja sense aigua potable, ni lavabos, ni barracons, ni cuines, ni electricitat, ni infermeria: només el fred, la pluja i la gèlida tramuntana, envoltats de filferro amb pues i custodiats per guàrdies senegalesos. Aviat van aparèixer la disenteria, les pneumònies i les malalties de la pell. En Jaume i els seus companys vivien com bèsties enmig de la brutícia i la desesperació, amb l'única protecció d'una manta i la roba que duien a l'entrar.

Jaume Crous

El juliol fou requerit i traslladat al campament d'Agde per fer la verema de Florensac. Formà part d'un grup de dotze traginens que treballaven per un propietari que els alimentava correctament i els allotjava com cal. Després el portaren de nou al camp de la ignomínia de Saint-Cyprien.

El desembre, en Jaume va rebre una carta del seu amic Ton "Carreter", que treballava a Arles, comunicant-li que es necessitaven serradors. Amb el seu amic Palau foren acceptats a la fàbrica Soler d'Arles-sur-Tech on van ser rebuts i tractats amb humanitat, compassió i respecte. Fou un renaixement per a ells, una data que en Jaume va celebrar sempre més. De fet, des del segle XIX molts roders del Vallespir (Catalunya Nord) havien vingut a treballar a Sant Hilari, i viceversa, alguns s'havien casat amb dones d'aquí, i viceversa. A la Primera Guerra Mundial alguns vingueren a viure a les Guilleries fugint de la guerra i durant l'exili, fou un destí per alguns hilariencs que conservaven i coneixien a amics i companys.

Però vingueren els nazis, i en Jaume va ser de nou detingut. Una altra vegada els maltractaments i el malson. A ell i a altres els van carregar en un vagó de tren per a bestiar, i van estar tres dies per fer el trajecte cap a Perpinyà i fins a Marsella, sense aigua ni

menjar. Durant vint mesos el feren treballar en les fortificacions del port, i allà entrà en contacte i col·laborà amb la Resistència de la població de Lauris, a la qual es va unir després de fugir. La seva filla Yvonne conserva orgullosa el carnet de la FTPF (Franc Tiradors Partisans Francesos) de Vaucluse.

Amb l'Alliberament tornà a Arles-sur-Tech on es va casar amb la Mimi, filla d'una família gallega establerta a Arles el 1905, amb qui va tenir una filla, Yvonne Crous, que actualment viu a Montpeller, fa estades encara a la casa de Arles-sur-Tech i té dos fills: en Tom i en Yann Gobart.

Ja casat amb la Mimi, sabem que els dos van fer una visita a Girona per trobar-se amb la Pietat, que després de quedar-se sense mare i sense braços, havia anat a viure al barri de l'Hospital amb el seu pare i el germà gran, la Lola Crous, germana d'en Jaume la va cuidar fins que més endavant se'n feu càrrec una família rica de Barcelona, que, a canvi d'una suma de diners, van poder portar-la a l'Hospici de Girona perquè les monges se'n fessin càrrec. La trobada d'en Jaume i la Mimi amb la Pietat es va fer al mateix Hospici. Ella llavors portava unes pròtesis de fusta amb guants de ferro que no li permetien fer gaire res; després, l'ortopèdia aniria millorant. Poc sabem de la reunió, però quan en Jaume i la Mimi li varen dir que havien tingut la seva filla Yvonne, la Pietat els oferí un anell familiar per regalar-lo a la nena. Ja no es tornarien a veure.

Uns anys després la serradora es posà en venda, i en Jaume i un company la varen comprar: van arribar a tenir dotze treballadors. Ja a finals dels anys seixanta en Jaume va vendre la serradora per obrir una torneria, i va cridar el seu amic i parent en Josep Crous "Putei", que treballava en una torneria a Sant Hilari i coneixia l'ofici. Els va anar bé. La Pietat va morir a l'any 2000, i en Jaume Crous, "Jacques", va morir el 5 de març de 2004, als 93 anys. Va deixar dit que volia que l'enterressin amb el retrat de la Pietat a la butxaca. I així es va fer.

Aquesta crònica no hauria estat possible sense la col·laboració de l'Esperança Verdolet, que guarda la memòria familiar, de la Dolors Permanyer, que no es va cansar de preguntar i de trobar, i de la Yvonne Crous, que va escriure la història del seu pare ("Mon père, ce héros" [El meu pare, aquest heroi]) en el llibre "1939-2009: La Retirada", editat per l'Ajuntament d'Arles-sur-Tech, on es recordava el 70 aniversari de l'entrada a França dels exiliats espanyols i dels que es varen instal·lar a Arles, on la Yvonne rememora els pitjors anys de la vida del seu pare, i d'on he copiat textualment algunes línies amb el seu vistiplau.

La immigració a Sant Hilari Sacalm 1900-1980. (2)

Pep Molist

4.1 — Creixement vegetatiu (continua del PFM del 2021)

Si mirem aquest valor per taxes a la taula 2 l'any 1930 i 1955 mostren un creixement vegetatiu d' 11'8 per mil. En canvi si mirem la taxa de creixement vegetatiu l'any 1965 es situa al 7 per mil. El 1981 el creixement és superior però no per l'augment de natalitat sinó per la davallada en la mortalitat. En qualsevol cas, a partir dels anys 60 ens situaríem en la línia que porta cap a taxes de països desenvolupats.

Taula 2: Taxa per mil. Natalitat, mortalitat i creixement vegetatiu a Sant Hilari Sacalm

Any	TNG	TMG	Saldo vegetatiu
1930	28	16,2	11,8
1955	23,4	12,6	10,8
1965	14,9	8	6,9
1981	15,8	6,4	9,4

Font: Elaboració pròpia amb dades del padró i Registre civil

Les dades que aporten Bardet i Dupaquier¹ sobre les poblacions europees, pel que fa al saldo vegetatiu, situa l'Espanya de 1930 i 1955 a 11,4 per mil, en línia a les dades de Sant Hilari. No obstant, el 1965 Espanya dona un saldo de 12,5 mentre que al municipi, quan s'ha iniciat el procés industrial i ha començat l'arribada d'aquests immigrants es situà al 7 per mil. El 1980 el saldo en el conjunt de l'estat espanyol és de 7,4 inferior al 9,4 que tenim al municipi.

Un altre indicador que recolza aquesta tendència és la taxa de fecunditat. L'any 1930 estimem que les dones d'entre 15 i 49 anys tenen un valor de 4,4 fills per dona². Aquesta mateixa taxa l'any 1965 ens dona 2,16 fills per dona i el 1981, malgrat l'arribada de persones en edat de procrear, l'índex es situa en 2,34 fill per dona. Així doncs, tenint en compte que es considera que la reposició es de 2,1 fills podríem dir que la reposició es compleix abans de la Guerra. Fins i tot, s'hauria de produir un creixement de la població només amb creixement natural. A partir dels anys 60 en canvi el reemplaçament de la població estaria just a les dades que expressen els geògrafs per produir-se el reemplaçament natural. El 1981 si bé milloren, no son dades que permetin establir una tendència a l'alça, De fet això s'ajusta a les entrevistes mantingudes on la majoria han tingut un o dos fill i en cap cas mes de 3 fills.

1 — (Bardet, J. I Dupaquier, j. 1999:450)

2 — Formules empleades:

$TNG = n/p * 1000$ i $TMG = m/p * 1000$ i $TDF = (n/d) * a$

on P=Població total, a= període d'anys del grup, TDF = Taxa de fertilitat,

TMG= Taxa mortalitat general, ING= Índex natalitat general, n= Naixements,

m= Morts i d= Grup de dones 15-49 anys

Les dades de la taula nº 3 es pot veure com en el període de 1901-1910 la població del municipi creix en 39 habitants però la diferència entre els naixements i defuncions és de 356 persones més per tant ens dona un passiu de 317 persones que han emigrat. Malgrat que el creixement vegetatiu es manté en nivells similars fins al període de la Guerra, el creixement de la població no es correspon. És més, en el període 1921-1930 disminueix en 12 persones. La població té fluxos emigrants fins a començaments dels anys 60.

Taula 3: Creixement Vegetatiu, Creixement total i Saldo migratori.

Període	Creixement vegetatiu	Creixement de la població total	Saldo migratori
1901-1910	356	39	-317
1911-1920	345	176	-169
1921-1930	382	-12	-394
1931-1940	215	-113	-328
1941-1950	158	170	12
1951-1960	203	-50	-253
1961-1970	328	1166	838
1961-1965	117	280	163
1966-1970	211	886	675
1971-1980	361	517	156
1981-1990	260	381	121
1981-1985	118	85	-33

Font: Elaboració pròpia amb dades del padró i Registre civil

És a partir d'aquesta dècada quan es reverteix la tendència de forma sobtada. La sèrie indica que el quinquenni 1961-1965 el creixement vegetatiu és molt inferior als 280 individus de creixement total de la població. Aquest element significa que arriben a la població 163 persones. Es trenca el saldo migratori de les dècades anteriors. La població passa de ser emigrant a immigrant. Tendència que es manté durant 20 anys sobretot en el període de 1966-1970 on és de forma massiva amb 675 individus. És aquesta onada la que queda reflectida en la verticalitat de la piràmide de població de 1981 entre els 20 i els 35 anys. A partir de la dècada dels 70 la immigració s'estabilitza en 156 persones. El creixement total de la població però, continua alt degut al creixement vegetatiu que és el resultat de l'onada migratòria de la dècada anterior.

Cal notar que en el conjunt dels anys 80 el creixement va ser positiu en tots els valors. No obstant el primer

quinquenni el saldo migratori va ser negatiu (-33 persones). Això coincideix en la primera crisi de la torneria. La recuperació de les dades en la segona meitat de la dècada dels 80 va venir donada per una immigració portuguesa que va ocupar llocs de treball vinculats al món forestal.

S'ha de dir, però, que malgrat aquest decreixement que es produïa a la primera meitat de segle XX no significa que no s'establissin persones i famílies procedents d'altres contrades en el municipi, però és fruit d'una mobilitat rural. Molt semblant al que succeïa en altres zones de Catalunya i que Saguer descriu:

" (...)quan el masover va traslladar-se a una masoveria d'un municipi no veí, la distància de desplaçament no va ser gaire gran, essent de mitjana 25 km. Només algunes poques excepcions supera els 30km" (Saguer, 2011:105).

Els moviments migratoris que hi va haver a Espanya des de principi de segle es van accelerar després de la guerra civil. Malgrat els impediments del regim franquista es va mantenir una migració des de les zones rurals d'Andalusia i altres punts de la península cap a les zones industrials principalment, Catalunya, Madrid i Euskadi.

A Sant Hilari, malgrat que tal com he dit abans era una zona d'emigració trobem que el 1955 ja hi ha immigrants de províncies de fora de Catalunya. Aquests ocupaven feines de pagès, Guardia civil i feines en l'hostaleria³.

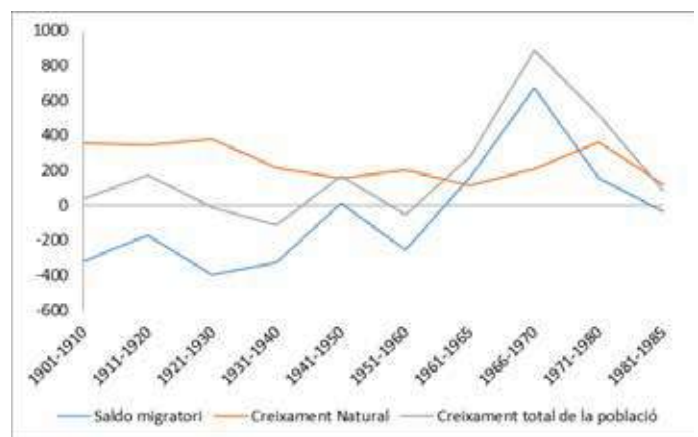
A mitjans segle XX es va iniciar la construcció de diversos hotels. Segons l'anuari Riera, el nombre d'establiments va passar de set el 1925 a quinze el 1952. No podem descartar que aquest increment de places hoteleres incrementés el flux migratori temporal atrets per la feina d'estiu i aquesta costum es mantingués sostingut any darrera any. La recerca d'aquest personal tenia uns tentacles que anava més enllà de la regió i portava personal (majoritàriament femení) de zones més llunyanes. La majoria s'entornaven un cop acabada la temporada: "de allí (Andalusia) venian muchas chicas en los Hoteles solo el verano y luego se volvían a su casa claro" (M. S.).

Al augment el volum va suposar que algunes persones van establir-se al municipi. Això explicaria que en les entrevistes es pot veure com en alguns casos els que arriben atrets per la torneria a partir dels anys 60 ja tenen un familiar o amic que s'ha instal·lat aquí. Aquests primers van venir a fer temporada en els hotels. La Paquita així ho explica:

"Me vine a trabajar con mi hermana que ya estaba aquí en Can Pere, en el hotel, mientras el Antonio estaba trabajando en Francia" P.P

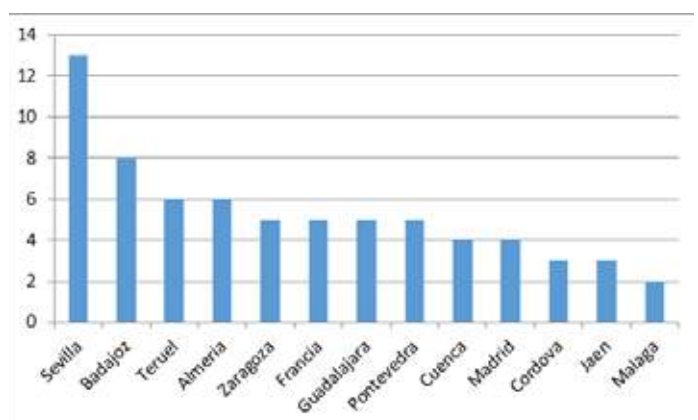
Malgrat aquest augment d'hotels, fondes i el servei associat, la gràfica 3 mostra com la dècada dels anys 50 encara que vinguin persones de llocs més llunyans, Sant Hilari va mantenir una forta emigració amb una corresponent baixada de població que, si no és més acusada, és degut a un repunt en el creixement natural (línea vermella). Amb números absoluts la taula 8 mostra com la minsa recuperació que es produí els anys de la post guerra és va anar diluint. El 1955 trobem que el municipi estava en 2692 habitants 78 persones menys que 5 anys abans. Des d'una perspectiva més àmplia, aquest nombre d'habitants (al voltant de 2700) es va mantenir estable des de principi de segle fins a l'inici dels anys 60.

Gràfica 3: Evolució creixement (1900-1985)

Font: Elaboració pròpia amb dades del padró i Registre civil

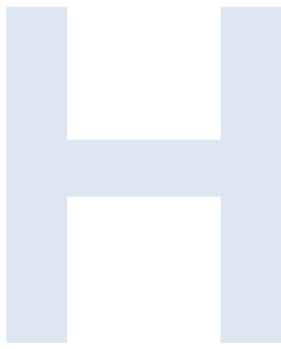
Gràfica 4: Procedència de la immigració 1955 (per províncies)

Font: Elaboració pròpia amb dades del padró i Registre civil

3 — En aquesta dècada dels anys 50 que es construeixen diversos hotels i fondes com és el cas l'hotel Solterra de gran luxe i obert tot l'any. El seu servei permanent té una procedència de fora de Catalunya.

4 — Osuna és un poble de la província de Sevilla a 10 km de Écija i a uns 100 km. De Priego de Córdoba

Les fonts documentals mostren que aquesta immigració la trobem ocupant llocs majoritàriament, en el sector de la pagesia. Tenint en compte que a nivell general va ser un període que es produí un abandonament de les masoveries, hom podria pensar que la seva residència es va fixar en aquestes masies. Les fonts però, diuen que majoritàriament vivien al poble, es declaren pagesos i per tant no van entrar en el mercat de parceria. Són jornaleros.

Així doncs, a mitjans segle XX es va iniciar, en volums molt petits, una nova immigració. Segons les fonts, no va venir relacionada amb la indústria sinó amb una atracció del món pagès i possiblement per l'augment del nombre d'hotels.

En l'entrevista feta amb en Francesc Ripoll, em confirma que aquests primer immigrants van venir a treballar al sector primari:

“Jose de la Torre treballaven a Can Burgada a fer de pagesos després van venir a casa (a treballar) a la torneria, després van venir els Sánchez. Aquest en va fer venir molts d'Osuna “(F.R.)

El padró de 1965 mostra com la procedència d'immigrants d'Andalusia va augmentar respecte el 1955. Ara però, la procedència és de municipis més dispersos i més concretament de tres pobles: Écija, (Sevilla) Alhama (Granada) i Priego de Còrdova. És el moment en que el nombre d'indústries de torneria començà augmentar i per tant es necessità més mà d'obra.

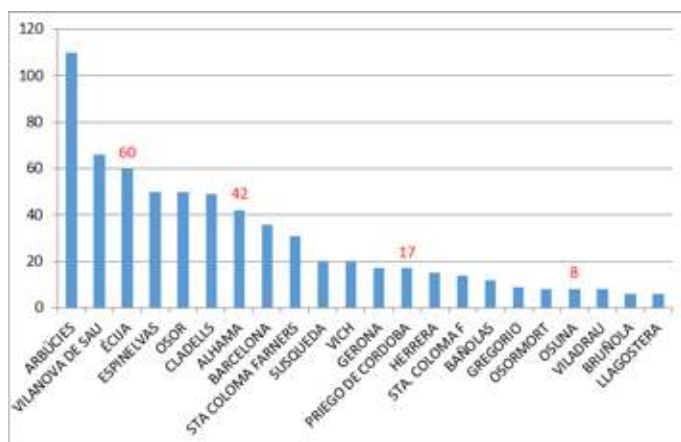
La gràfica 5 mostra una suma total de 120 persones procedents d'aquests municipis del sud d'Espanya. Si bé és cert que la procedència de persones de pobles veïns de les Guilleries va continuar no es pot dir que el despoblament d'aquests sigui degut a l'atracció de Sant Hilari.

La taula 5 mostra com el 1965 la suma de les persones vingudes dels pobles de les Guilleries és de 252 i el 1981 és de 283 només té un augment de 31 persones i propiciada només pels pobles més propers com Osor i Espinelles. Si tenim en compte que la pèrdua de població d'aquests municipis entre 1960 i 1980 va ser d'unes 1500 persones, podem dir que la causa del despoblament no és la Capital de les Guilleries. Hi ha forces d'atracció d'altres llocs (Girona, Vic) i per tant, malgrat la demanda de mà d'obra de la torneria a Sant Hilari, l'aportació de personal d'aquests pobles s'estanca. Aquesta onada migratòria cap a Sant Hilari va ser protagonitzada per persones de procedència més llunyana, principalment d'andalusos.

Tenim doncs, unes característiques similars a les de 1930 de mobilitat i pèrdua/estancament de població però amb una característica que no s'havia donat fins llavors la procedència de immigració de fora de Catalunya encara que amb un valor absolut molt petit.

En la gràfica nº 4 es pot veure aquesta nova procedència. La suma de les províncies andaluses és el nombre més important però cal destacar el cas de Sevilla. Mirant més detingudament aquesta província trobem un element important: dels 13 individus sevillans 8 són del poble d'Osuna⁴ i tres d'aquests són Guardia Civils. És una coincidència que cal tenir en compte car aquesta relació (Guardia civil i procedència d'immigrants) es repetirà en els propers anys tal com exposaré més endavant.

Gràfica 5: Procedència de la immigració 1965 (per municipis)⁵

Font: Elaboració pròpia amb dades del padró i Registre civil

5 —Vull fer esment al cas d'Arbúcies. L'immigració procedent d'aquest poble en aquesta època és un miratge. A Arbúcies hi ha l'hospital que ofereix el servei de llevadora. Això suposa que un nombre de naixements de famílies de Sant Hilari tenen els seus fills a aquest l'hospital. Son naixements que queden registrats en el registre civil d'Arbúcies i per tant l'empadronament figuri la seva procedència del poble d'Arbúcies i per tant un immigrant.

Taula 5: Saldo demogràfic a Sant Hilari pels pobles de les Guilleries (1965-1980).

	1965	1981	Diferència
Cladells	49	31	-18
Espinelves	50	65	15
S.S.Ososmort	9	5	-4
Osor	50	85	35
Viladrau	8	10	2
Vilanova Sau	66	70	4
Susqueda	20	17	-3
Total	252	283	31

Sant Hilari va passar de ser un poble emigrant, com venia succeint pràcticament tot el segle a, un municipi d'immigrants i sobretot de forma sobtada. La radiografia que ens ofereix la gràfica nº 3 és prou explícita.

A partir de 1965 doncs, s'accelera el moviment migratori des d'Andalusia que serà massiu fins el 1970 i va mantenir d'un saldo migratori positiu fins a mitjans vuitanta. El resultat de tot això és que la població de Sant Hilari entre el 1960 i 1965 va augmentar en 300 persones i entre 1965 i 1970 l'increment encara va ser més notable: 900 persones. En una dècada el poble va incorporar 1200 persones de llengua, cultura i costums diferents. En termes percentuals suposà un creixement de la població d'un 44%. Un impacte.

Bibliografia citada i consultada

- Bardet, Jean-Pierre Dupaquier, J., (2001) *Historia de las poblaciones de Europa-Vol.3 Editorial Síntesis*
- Cabré, A. (1999) *El sistema català de reproducció. Enciclopèdia catalana*
- Cabré, A. (2008) "Les onades migratòries en el sistema català de reproducció" *Papers de demografia* 328. P.1-10 CED, UAB.
- Saguer, E. Coord. (2011). *Forçats a foc i llum. Barcelona, Temes d'Etnologia de Catalunya*
- Termes, J.; (1984) *La immigració a Catalunya i altres estudis d'història del nacionalisme català.*

Les places de Sant Hilari

Maria Planas Massaneda

HM'ha fet il·lusió veure com les places del centre del nostre poble tornen a tenir vida amb el mercat dels diumenges com anys abans.

I he recordat quan de molt joveneta i ja no tant, havia despatxat verdura i fruita a la plaça de l'Església; a ca l'Hospitalet teníem la parada a sota mateix de les escales de l'Església. Després durant la guerra quan ja s'havien tret totes les imatges, creus i tot allò religiós fins i tot les campanes, l'església es va destinar a mercadal.

Lavors tot es traslladà allà, nosaltres teníem la parada a sota d'on hi havia hagut la trona, i l'avia Marieta també allà prop, fins i tot flequers, carnisers i gallinaires. Els xais els entraven ja morts, per on ara hi ha un petit jardinet i donava a la capella fonda, i els penjaven dintre on hi havia hagut i hi ha ara, els confessionaris. També una bona temporada hi havia un parent de ca la Matilde que venia peces de roba per fer. Ell tenia la parada on hi ha l'altar major.

Al baptisteri era on es repartien els tiquets per al pa i potser per més coses. Se n'encarregava, en Mas Salada. Un dia a la seva filla la Lola, la mare dels "Bonvehí" i a mi, ens va donar un val que li quedava per anar a buscar dos panets. Ui! ningú que no hagi passat la guerra, no pot imaginar-se el gust que li vàrem trobar! És clar, el que tocava a cada casa el dia que en donaven de racionament era molt poc i a les cases se l'havien de repartir. El meu pare ens el repartia dient: "et toca això; menja-te'l quan vulguis, però no heu d'agafar el dels altres."

Dolors Puig, la Lola de ca l'Hospitalet

Després de la guerra totes les parades tornaren a la plaça de l'Església, llavors la parada la teníem davant de can Miquelic, la de l'avia Marieta a la cantonada i després les de les pageses, avall cap a can Ximeno; elles venien coses de la seva collita, fruita, polioll, marialluïsa, til·la i figues, prunes i també rossinyols al seu temps.

Dels senyors estiuejants, n'hi havia algun amb ganes de fer gresca i un dia a una pagesa un li va preguntar quan valien la meitat de les figues que duia a un cistell. No recordo el preu que van quedar, però el senyor va començar a partir figues dient: mitja vostè, i mitja jo, la pagesa va protestar i al final va pagar-li tot el cistell.

Les gallinaires: la Matilde de can Rossolà, la de can Terris, la de can Lot, tenien la taula davant de les nostres parades, més al mig de la plaça. El diumenge era dia de mercat, com ara, i durant un bon temps venien uns hortolans de marina, d'Arbúcies, de Breda: en Pujades, en Gresa, en Brachs i d'altres que no recordo el nom, i es posaven davant de can Comes on hi ha el pou i omplien tota la plaça fins al forn de can Canigó (avui hi ha un supermercat) i seguien fins arribar a la cantonada de l'hotel España. Aquests venien a l'engròs; duïen unes caixes grans i ovalades de tomàquets, de faves, sàrries amb melons i síndries. Ens feien la competència però també els compràvem del que no teníem de l'hort, per vendre-ho nosaltres durant la setmana a la botiga.

Marieta de Can Matamala

Marieta de Can Matamala i les parades de les pageses

La plaça feia molt goig! Tota voltada de botigues, forn de pa, pastisseria, merceria i roba, taberna, carnisseria i l'Església, presidint-ho tot.

De peix no n'hi havia sempre i quan arribava, l'agutzil amb una trompeta ho anunciava i llavors a la plaça de can Rovira, l'Amparo, que el venia, tenia al davant una taula de fusta amb el peix. Els altres dies se'n podia comprar, a un xicot de can Botella i la seva dona, que vivien en una casa que era on ara hi ha pintades les estovalles de can Rovira.

Anys enrere els qui de tant en tant venien a la plaça eren els xarlatans que eren un xou! Venien ungüent de serp, flassades, rellotges, gorres, bufandes, de tot; i pujaven a una cadira i començaven cridant: - qui s'endugui una flassada, li regalo una gorra i una bufanda i encara hi afegeixo l'ungüent - i la gent picaven! Tot i que crec que el primer que comprava era un d'ells i feia la propaganda de com era de bo el que havia comprat!

I també s'hi havia celebrat l'àpat dels pobres, on se'ls donava escudella i segon plat, tot ben calent! Venien pobres de tot arreu i s'hi feia una petita festeta per animar-los. Recordo que un any, a en Vadó Bosch i a mi, ens varen vestir de pagesets i que voltàvem per allà com d'altres que també ho feien, seguint la música.

En “Poma”, un més de la colla

Joan Ramon Veciana

En Josep Maria Pomarejo Vilella, més conegut com en Poma, va néixer l'1 d'octubre de 1935 a Barcelona. Orfe de pare i mare, es va criar a la Casa de la Caritat de Barcelona, on també hi va estudiar i treballar.

En aquest article explicaré la relació d'en Poma amb Sant Hilari i un bon grapat de generacions de nois i noies joves del poble i estiuejants, com era el meu cas, a qui aquest home entranyable, de gran cor i sempre amb ganes de fer feliços als altres va marcar per sempre. I ho faig enguany perquè l'estiu de l'any passat en Poma ens va deixar a l'edat de 85 anys.

La relació d'en Poma amb Sant Hilari començà el juliol de l'any 1972 quan vingué a Sant Hilari per primera vegada. En aquell viatge en autocar coincidí amb el meu oncle, en Francesc Martínez, que en aquell moment tenia 9 anys. Al llarg d'aquell viatge travaren una amistat incipient però ferma fins al punt que, quan en Poma arribà a Sant Hilari, anà a casa de la família a conèixer-los per insistència d'en Francesc. I aquell viatge va marcar el que seria el seu futur durant molts anys, i els de molts de nosaltres, perquè d'aquella visita en sortiren les ganes de passar els estius a Sant Hilari des d'aquell mateix any. I també des d'aquell mateix estiu començà a compartir les experiències estivals amb la colla d'amics d'en Francesc. Primer aprenqué a anar amb bicicleta, afició que li duraria tota la vida, i començà a organitzar activitats diverses per a la colla de joves. De les que més recordo jo d'aquells anys (cal tenir en compte que jo era molt petit, quan en Poma va venir per primera vegada jo tenia dos anys) eren les Olimpíades que organitzaven pels carrers del Pla del Campaner.

La meva relació amb en Poma començà uns anys més tard, i el punt clau del principi de la nostra gran amistat va ser quan, amb 11 anys, en Poma em regalà la prime-

ra bicicleta de carretera, de color blau, de mida petita perquè jo pogués utilitzar-la i que em va fer una il·lusió increïble. Tenir una bicicleta de carretera en aquells moments no era tan habitual com ara, i per a mi va ser un regal meravellós. I els anys que van venir després van ser, amb tota seguretat, els més feliços de la meua infància i adolescència. Esperava amb delit els estius a Sant Hilari, amb especial estima pel mes d'agost, que era el mes que en Poma pujava al poble. L'esperàvem quan arribava l'autocar i començaven 31 dies de felicitat plena. Durant molts anys es va allotjar a l'Hostal Canals, a prop de casa, i cada àpat anàvem a fer-li companyia i a preparar les activitats de la tarda o del dia següent. Excursions amb bicicleta per anar a berenar a algun lloc, o per anar a les gorgues de Masquintà, o a jugar a futbol i a banyar-nos a Canplà, o a la Font de l'arc, fer partits de futbol al carrer, on s'hi unien els pares i oncles, campionats de tennis taula a casa els Grau, que era sempre el camp base de les operacions on també arreglàvem les bicicletes, anar a jugar a futbolín al Tívoli, quan s'entrava pel carrer Ximeno -on ara hi ha la Caixa-, partides de cartes al 7 i mig, on sempre es deixava guanyar per fer-nos feliços, o les sortides nocturnes per anar a la Roca d'en Pla o a Cal Sastre tot xerrant i divertint-nos. En aquella època érem una bona colla d'amics i amigues, del poble i estiuejants, tots al voltant d'en Poma. Ell era feliç i ens feia feliços a tots nosaltres.

Un altre fet que recordem tots els que vam viure aquella època són els diaris que feia cada estiu, on recollia el que passava el mes que estava aquí Sant Hilari i que ens ensenyava i ens deixava llegir a principis de l'estiu següent, quan tornava a pujar. Eren diaris escrits a mà amb una lletra exquisida i cuidada, on repassava totes les anècdotes i vivències de cada estiu i per a nosaltres era un moment molt esperat que compartíem plegats.

En Poma participant a la cursa dels ànecs de la festa del barri del Pla del Campaner

Amb el pas del temps, quan ens vam anar fent grans, vam començar a fer altres activitats també de molt bon record, com les excursions de dos dies amb bicicleta. Vam anar a Caldes de Malavella, Olot, Ripoll i Berga, i eren uns dies també molt especials. D'excursions amb bicicleta en fèiem moltes, i tinc molt bons records de la que fèiem fins a Santa Fe del Montseny, o la volta Santa Coloma-Anglès-Osor-Sant Hilari, o anar fins a Sant Feliu de Buixalleu o Viladrau, però la més dura era anar al Santuari del Coll. La primera vegada que hi vaig pujar tenia 13 anys i vaig estar uns quants dies recuperant-me de la pujada des d'Osor al Coll.

En Poma era un home amb un cor immens i vivia amb una emoció especial la relació amb els joves. Li agradava sentir-se com un més de la colla i va conèixer i compartir experiències i vivències amb moltes generacions de jovent de Sant Hilari. Com he dit, va començar relacionant-se amb la colla d'una generació més gran que la meua, i va compartir moment amb nois i noies molt més joves que jo al llarg dels molts anys que va estiuajar al poble. Com és lògic, per altra banda, la diferència d'edat amb les noves generacions cada vegada era més gran i la seva relació amb el jovent va anar canviant estiu a estiu, fins que, al 2008, va deixar de pujar a Sant Hilari.

Segur que en llegir aquest article moltes de les persones que van conèixer en Poma esbossaran un somriure recordant les seves bromes, anècdotes, amabilitat, sinceritat i totes les bones qualitats que tenia com a persona. Va ser un home que es va fer estimar i que va viure entregat a fer feliç als joves de Sant Hilari i això quedarà en el record de tots aquells que el vam conèixer.

Serveixi aquest escrit per recordar i estimar la figura d'un home molt especial i que romandrà en la nostra memòria per sempre.

Amb en Poma i en Jordi Grau a l'Hostal Canals

La cuina del xup-xup a Sant Hilari

Toni Clos

El Llibre

El llibre ja és gairebé a punt. Ja en tenim el primer esborrany complet. 50.000 paraules i unes 200 pàgines dedicades, sobretot, a la història del menjar, dels àpats i de les receptes dels hotels i fondes que hi ha hagut a Sant Hilari al llarg de la història. Hem fet, doncs, un seguiment detallat dels establiments hotelers i de restauració, des de mitjans del segle XIX fins a l'actualitat.

El títol ja no serà el de *Cuina lenta*, finalment ens hem decidit per *La cuina del xup-xup. Parada i fonda a Sant Hilari*.

L'Obertura

L'obertura i presentació del llibre és una sorpresa, que si no n'endevineu l'autor, haureu d'esperar a la publicació del llibre per treure'n l'entrellat. Comença amb aquestes paraules: *Teniu a les vostres mans un llibre magnífic per recórrer i conèixer el passat del nostre poble en l'aspecte culinari dels últims 4000 anys. El llibre ja fa referència, com llegireu més endavant, als primers vestigis de presència humana a la nostra contrada...*

I continua així: *Jo vaig ser un estiuejant del poble des del meu naixement i fins als 26 anys, quan ja em vaig establir a Sant Hilari. Però al llarg d'aquests primers 26 anys de la meua vida vaig exercir d'estiuejant, primer pujant cada estiu tots els mesos d'agost i molts anys també el mes de juliol, venint també per Setmana Santa i molts ponts al llarg de l'any, fins que vaig treure'm el carnet de conduir, primer de moto i després de cotxe, fet que em va permetre pujar-hi molts caps de setmana, en algunes èpoques gairebé cada setmana, i al cap d'uns anys vaig venir-hi a viure gràcies a la feina que em van oferir a Can...*

En aquests anys que vaig exercir d'estiuejant em vaig enamorar del poble, del seu dinamisme a l'estiu amb la quantitat d'activitats que es podien fer amb la colla d'amics i amigues, moltes d'elles relacionades amb l'esport i la naturalesa, de la tranquil·litat que s'hi respirava malgrat el bullici de gent que hi havia, especialment al mes d'agost, de l'amistat amb la gent del poble, tots ells amigues i amics meus encara a dia d'avui, de l'animada vida nocturna, molt valuosa quan s'és jove, i vaig conèixer l'última etapa de turisme a gran escala de Sant Hilari. A partir dels anys 60 del segle passat és quan la gent començà a anar a la platja, i també a mitjans de segle XX és quan la medicina moderna canvià els hàbits de salut de la gent. Abans d'aquests dos fets rellevants, la gent buscava llocs frescos a l'estiu i, en molts casos, llocs on fer salut. I Sant Hilari complia a la perfecció aquestes dues premisses, fet que va fer del nostre poble un lloc privilegiat per a l'estiueig durant molts anys...

I acaba amb una declaració d'amor i una invitació: *A Sant Hilari hi he passat de tot, he trobat amics, amigues, relacions de parella, la meua companya de viatge i molta gent entranyable. Encara recordo quan vaig dir als meus pares que venia a viure a Sant Hilari. Al principi no s'ho creien, i anys més tard em van confessar que pensaven que no hi duraria més d'un any. I ja en van 26. L'enamorament pel poble que vaig tenir de petit encara em dura, i no entenc la meua vida sense el meu passat i sense el meu present a Sant Hilari. La seva gent em va captivar per un caràcter no sempre fàcil però molt honest, anant de cara, sent més directes del que jo coneixia, però a la que entres a la seva vida i t'hi feies amic, sabies que era una amistat per sempre. I estic segur que això no és així per a tothom, però la meua experiència ha estat aquesta i ha estat i és molt bonica.*

Espero que gaudiu molt de la lectura d'aquest llibre, que segur que us evocarà records del passat, com m'ha succeït a mi, i vull agrair a tot l'equip redactor la magnífica feina que ha fet amb l'edició del llibre, una obra enriquidora i necessària per recordar l'època daurada del turisme a Sant Hilari.

Les Receptes

Creiem que és interessant d'avançar algunes receptes de cuina, quatre, de les més de 60 que recull el llibre, però que tampoc direm el nom, de moment, de l'hotel o fonda de procedència. Les receptes que hem triat, previstes per a quatre persones, són les següents:

PATATES DE MUNTANYA

- 4 patates grosses (700/800 g)
- Una bola de mantega
- 400g carn de farcit de canalons (150 g de carn magra de porc en un tros, 150 de carn de vedella, un pit de pollastre, 2 fetges de pollastre i 2 cebes)
- Formatge ratllat de bola vermella.

1. Rostir la carn com si volguéssim fer canalons
2. Pelar les patates i bullir-les en aigua abundant. Un cop bullides, aixafar-les i barrejar-hi la mantega
3. Dividir el puré en dues parts
4. Escampar una part en una safata
5. A sobre, posar el farcit de canelons.
6. Tapar amb la resta de patates i, amb una forquilla, fer-hi dibuixos.
7. Posar formatge ratllat i mantega per sobre.
8. Gratinar al forn i servir calent.

El secret era la qualitat de les patates, les que es conreen a les feixes del voltant del poble, de poca producció i collides a mà. Més saboroses que cap altra. La gràcia d'aquest plat està en el punt de sal i del torrat.

El farcit es pot fer amb altra barreja de carns.

El formatge ratllat normalment eren restes de formatge sec, o també se'n podia triar un de més qualitat per gratinar.

També s'hi pot afegir beixamel abans de posar el formatge ratllat.

Aquestes patates es poden emmascarar amb botifarra negra. Era típic menjar-les coincidint amb la matança del porc. En origen no es feien amb botifarra, sinó que s'hi afegia sang de porc saltada amb cansalada.

PURÉ DE REFETONS

Recepta per aprofitar les sobres d'altres menjars, guardades a la cambra frigorífica.

-Recull de restes dels àpats de la setmana: arròs, macarrons, verdures..., no les restes de carn ni de peix

1. Coure els ingredients tots junts.
2. Passar-ho pel molinet de verdures i pel colador xinès si cal.

És important passar-ho pel molinet. També es pot passar per la batedora de braç, però el resultat no és el mateix.

Tantes com diferents són les sobres de menjar d'una setmana a l'altra.

Es pot servir amb rostes de cansalada fregida per sobre i/o daus petits de pa fregit.

A Can Comes també l'oferien però com a sopa de refetons. No hem trobat qui ens l'expliqui, però podem pensar que aclarien el puré amb brou.

CASSOULET DE PEUS DE PORC

- Un peu de porc per persona.
- 100 g de fesols del ganxet bullits per persona
- 1 ceba, 1 porro, 2 pastanagues 4/5 grans d'all.
- 1 fulla de llor i unes branques de farigola
- Sofregit: ceba, all i julivert, tomata
- Barreja per gratinar: all i julivert picat i molla de pa ratllada.
- Oli, greix, sal i pebre

1 Coure els peus de porc partits amb les herbes (ceba, porro...) i el llor i la farigola.

2 Fer un sofregit amb oli i greix i fregir-hi els peus bullits.

3 Posar al fons d'una cassoleta de terrissa individual, la part corresponent de les mongetes, i a sobre el peu de porc amb una part del sofregit.

4 Afegir-hi una mica de brou, just que no ho acabi de cobrir del tot.

5 Tirar per sobre la barreja d'all i julivert i molla de pa i entrar al forn perquè faci xup-xup una estona per integrar tots els gustos.

6 Gratinar just abans de treure del forn.

Es pot afegir un got de xampany a l'aigua de bullir els peus, això els amoro-seix.

Es pot picar un clau d'olor a la ceba de bullir els peus.

Es pot fer amb altres tipus de fesols, tot i que els del ganxet són les que donen més bon resultat.

Es pot fer sense posar al forn, només fent el xup-xup al foc, però no és el mateix, la crosta suau que es fa en gratinar-ho eleva el plat a una altra categoria.

Aquest plat està inspirat en la cassoulette francesa, en la qual l'ingredient principal és l'ànec confitat en comptes dels peus de porc.

- Una llengua de vedella
- 2 cebes
- Mitja cabeça d'all
- 2 tomàquets
- 1dl de vi blanc sec
- 1dl de vi ranci
- 2 kg de patates
- Aigua o brou
- 2 branques de julivert i uns brins de safrà

1. Posar la llengua de vedella en una olla coberta d'aigua freda i fer-la bullir una hora i quart aproximadament, fins que es comenci a entendir i la pell es separi de la llengua.
2. Posar mentrestant una cassola al foc amb un raig d'oli i tirar-hi la ceba i els alls ben picolats
3. Afegir-hi el tomàquet ratllat i deixar-ho coure fins que es concentrin els sabors.
4. Afegir-hi el vi blanc i el vi ranci i deixar-ho reduir.
5. Pelar les patates i esqueixar-les. Reservar-les en aigua.
6. Quan la llengua estigui gairebé cuita, treure-la del foc i separar-ne la pell. Anar en compte de no cremar-se.
7. Tallar-la a rodanxes d'un dit de gruix i posar-la a la cassola amb el sofregit.
8. Afegir-hi les patates, cobrir-ho d'aigua o brou i fer-ho coure una mitja hora més, fins que les patates estiguin cuites.
9. Fer una picada amb un parell d'all, unes branques de julivert i uns brins de safrà assecats al forn. Deixatar-la amb el suc de la cocció i afegir-la a la cassola.
10. Deixar-ho coure uns minuts més i parar el foc.

És important esqueixar o trinxar les patates perquè d'aquesta manera deixen anar més midó i la salsa s'espesseixi sense afegir-hi farina.

També es poden enfarinar els talls de llengua abans de posar-los a la cassola (per espesir la salsa).

Es pot cuinar de la mateixa manera el conill de vedella.

Antigament la cuina dels menuts era important i en els receptaris de principi del segle XX encara hi ha moltes receptes per cuinar-los: llengua escarlata, pota i tripa, fetge amb ceba, pa de fetge...

Les iaies

La clau de l'èxit de la cuina de les fondes han estat les àvies i les mares, les d'abans i les nostres. Era, és, un plaer poder gaudir dels seus cuinats, que necessitaven moltes hores de fongs fent xup-xup, i postres del record, com els bunyols de poma i la crema cremada de Sant Josep. I el més important la influència de moltes d'elles a tothom, fills o néts, o a qui en volia aprendre i l'assumpció del negoci com a mestresses o cuineres, en alguns casos les dues coses, de les fondes. Homenatge, doncs, amb aquestes receptes a les iaies, a les mares, i a les cuineres i cuiners que van saber transmetre la seva saviesa gastronòmica i el seu gust per la cuina lenta i ben feta en la majoria d'hotels, fondes i establiments de restauració de Sant Hilari.

Programació

- **Teatre:** 8€
  - **Ball:** 5€ a taquilla
  - **Gimcana marrana:** 3€ per persona, inscripcions a Can Rovira a partir del 08 d'agost
  - Per la **Festa Holi** les bosses es poden recollir des d'1 hora abans a la mateixa zona de BRRQS.
- PEL SOPAR, CAL FER RESERVA PRÈVIA a l'Ajuntament, fins [divendres 19 al matí](#)
- Les [entrades anticipades](#) les podreu adquirir a Can Rovira i els [tiquets del sopar](#), a l'Ajuntament.

DILLUNS — 22

2/4 de 10 del vespre

Cinema a la fresca amb la pel·lícula "Campeones" a la [plaça de l'Església](#).

DIMARTS — 23

9 del vespre

Sopar popular i cançons de taverna als jardins de can Rovira. Organitza amics Marxa per la Llibertat (programa a part)

DIMECRES — 24

De 10 del matí a 1 del migdia

Jocs de fusta amb Djocs (jocs gegants tradicionals) als Jardins de Can Rovira

De 6 de la tarda a 9 del vespre

"Can Corrent" cursa a les escales de Can Torrent. Organitza Forces Forts i Fems. *Inscripció 5€*. Hi haurà servei de barra

De 2/4 de 6 de la tarda a 2/4 d'11 de la nit

Festihilari Showcase: Amantis Dubz Sound System a la plaça Guillerries

8 del vespre

Concert a càrrec de Men in Swing als Jardins de Can Rovira

8 del vespre

Partit de futbol de Festa Major entre el CE Sant Hilari - Vilobí Futbol Club

10 del vespre

Teatre amb l'obra "Quins Pebrots!", a càrrec del Grup de Teatre de Sant Hilari al Teatre Catalunya.

DIJOUS — 25

12 del migdia

Espectacle infantil a càrrec de Rikus a la plaça Jacint Verdaguer. *Patrocina Estació de Servei BP*

2/4 de 6 de la tarda

Espectacle de dansa a càrrec d'Iris Ceballos a la plaça Jacint Verdaguer

A continuació, **lliurament de premis** del concurs de fotografia de la portada del programa de Festa Major, a la plaça de l'Església

2/4 de 7 de la tarda

Pregó de Festa Major a càrrec de l'associació "Via Crucis Vivent" a la plaça de l'Església

A 2/4 de 8 del vespre

Carro Tour per els bars del poble (Carro del Mam)

A 2/4 d'11 de la nit

Correfoc de Festa Major Sortida de la plaça 1 d'octubre *Recorregut: C/ Rectoria, C/ Sant Benet, C/ Alcalde Narcís Corbera, C/ Valls, C/ Vic, Pl. Jacint verdaguer, Pl. Església, C/ Josep Ximeno, Pl. Gravalosa.*

En acabar, **ball** amb l'orquestra Montecarlo a la plaça del General Moragas

Durant els dies 26, 27 i 28

Trenet Turístic

punt de sortida C/.Dr.Morales

DIVENDRES — 26

11 del matí

Cercavila amb els gegants i capgrossos de Sant Hilari acompanyats per la Xaranga *Els Trempats*. Sortida de la plaça Jacint Verdaguer

12 del matí

Espectacle infantil amb Dr. Stromboli als jardins de Can Rovira

4 de la tarda

Campionat de Botifarra a la plaça Doctor Gravalosa. Organitza Penya Barcelonista de Sant Hilari

De 3 de la tarda a 7 del vespre

Gimcana Marrana a la plaça Guillerries amb la col·laboració del Carro del Mam.

5 de la tarda

Concert de Festa Major amb l'Orquestra La Selvatana al Pavelló municipal d'esports. *Entrada gratuïta.*

7 del la tarda

Sardanes amb la cobla Flama de Farners a la plaça Jacint Verdaguer. *Patrocina Ricard Moragas i fills.*

9 del vespre

Rua jove amb photocall. Inici a la plaça Doctor Gravalosa

9 del vespre

Sopar Popular de Festa Major al Pavelló Municipal d'Esports *Preu menú + entrada ball 25 euros -Tiquets a l'Ajuntament*

11 de la nit

Gran Ball de Festa Major amb l'Orquestra La Selvatana al Pavelló municipal d'esports. *Preu 5€*

PARROQUIA

Festa Major en honor a Sant Joan Baptista

Dijous 25

6 de la tarda
Repic de Campanes

Divendres 26

12 del migdia
Missa Solemne de Festa Major

Dissabte 27

6 de la tarda
Missa en record de tots els difunts de l'any

Diumenge 28

11 del matí
Missa

DISSABTE — 27

De 11 a 1 del matí

Inflables a la piscina municipal (entrada gratuïta)

11 del matí

Cercavila amb els gegants i capgrossos de Sant Hilari acompanyats pels Grallers de Sant Hilari. Sortida de la plaça Jacint Verdaguer

39ª Baixada de Carretons -la més antiga de Catalunya-

A les 3 de la tarda

Carregada de carretons a la plaça de Cal Ros i C/ Dr. Morales

A les 4 de la tarda

Sortida dels autobusos

A les 5 de la tarda

Ambientació amb la banda "La Principal de Cassà de la Selva"

A 2/4 de 6 de la tarda

Inici de la 39a Baixada de Carretons

7 de la tarda

Fi de Festa de Carretons amb Dj Puigde a la plaça del General Moragues

7 de la tarda

Sardanes amb la cobla La Principal de Cassà de la Selva a la plaça Jacint Verdaguer

De 8 del vespre a 12 de la nit

Zona **Foodtrucks** amb DJ a la plaça Guillerries

11 de la nit

Havaneres amb el grup Les Anxovetes a la plaça Jacint Verdaguer. Hi haurà ron cremat per tothom

DIUMENGE — 28

De 10 del matí a 1 del migdia

Jocs infantils (bombolles de sabó i pinta cares) als Jardins de Can Rovira

5 de la tarda

Concert de rumba catalana a càrrec de Todos los gatos son pardos als Jardins de Can Rovira

5 de la tarda

Espectacular **Festa Holi** a càrrec de Tro Magic events a la zona de BRRQS

De 6 de la tarda a 9 del vespre

Zona **Foodtrucks** amb màgia a la plaça Guillerries

10 de la nit

Actuació de màgia i humor amb el Mag Lari a la plaça General Moragues

Dss. 27 i Diu. 28

Fira De Mostres de Tradicions Catalanes

a la Plaça Dr.Gravalosa

zona BRRQS

DIJOURS

a partir de 2/4 de 2

Origen
Victor H Dj

DIVENDRES

12 de la nit

Xavi Sarrià
Waikiki
DJmon

DISSABTE

12 de la nit

Tribut a Txarango
Raggatuning
Festa Flaix FM

PATROCINA:

Ajuntament de Sant Hilari, Font Vella, Font d'Or, Ricard Moragas i Fills SA, Serradora Cornellà, Estació de servei BP, Balneari Font Vella, Taller Nou, Instal·lacions J. Pallarols, Hermanos Alum, Bon Preu, Instal·lacions Carreras, JMJ, Vilar Rural, Distribucions Josep Molas, Mobles l'Avet blau, L'Eriçó blau, Vilabella, Filor comercial, Rolen, Gstio, C2 estudi d'arquitectura i construcció.

04

Centenari

Jaume Roset Bruguera: un dels últims roders i un històric defensor de la Cooperativa

Laura Llundell

El 29 de novembre del 2021 en Jaume Roset Bruguera va fer cent anys i en una celebració molt emotiva a casa seva, acompanyat de la seva dona Pepita Donadeu i altres familiars, l'alcalde Joan Ramon Veciana li va entregar la medalla centenària de la Generalitat de Catalunya i li va llegir la carta en nom del Govern de Catalunya: "*Les persones grans sou un element fonamental de la nostra societat, dipositàries d'un bagatge imprescindible per encarar el futur amb optimisme i responsabilitat. La història de Catalunya s'escriu gràcies a les aportacions de persones com vos*".

Aquestes paraules tenen molt sentit perquè en Jaume va ser una persona molt implicada en lluites col·lectives i representa uns valors que el converteixen en un hilarienc especial i un treballador incansable. Roset té un fort lligam amb molts dels oficis que formen part de la història del poble, des de l'ofici de roder fins a la torneria i amb un paper destacat en el desenvolupament de la Cooperativa.

De ben jove anava a buscar bastons, els pelava i feia rodells. Amb passió pels seus orígens, tot el que havia après ho va saber transmetre molt bé als infants que unes quantes dècades més endavant visitaven el

Museu Guillerries i també va participar en el programa *El Medi Ambient* de TV3 en un capítol especial sobre els roders. I és que entre els anys 1910 i 1915 Sant Hilari era el poble amb més roders, més de tres-cents. La mainada escoltava amb atenció les explicacions d'un ofici que ara no existeix, però que representa un passat que acabaria portant molta prosperitat amb el posterior desenvolupament de la torneria. En Jaume també va treballar fent peces de fusta i a casa seva expliquen que li agradaven les manualitats, que tenia molta traça amb les mans i que feia vi i cava.

Quan va acabar la mili, es va posar a fer feines a la piscina de Villaret, un dels punts neuràlgics de l'estiueig a Sant Hilari. Es dedicava a vendre entrades i a preparar festes i allà va conèixer la seva dona, que recorda que quan en Jaume li va demanar per sortir una nit, va haver de demanar permís al seu pare. La Pepita tenia setze anys quan van començar a festejar: "Érem molt innocents i jo patia per si el pare endevinava que m'havia fet un petó". Diu que en Jaume sempre anava molt ben vestit i que s'assemblava a l'actor Clark Gable, el que interpretava Rhett Butler a la pel·lícula *Allò que el vent s'endugué*.

Si dividíssim la història de la Cooperativa "Unió Obrera" en capítols, un d'ells hauria de dur el nom d'en Jaume Roset. Una acta de 1954 el menciona com a secretari i va mantenir el càrrec fins al 1970. Creia fermament en la Cooperativa com a centre econòmic que promovia el bé comú, ja que la idea era comprar a un preu més baix, eliminar els intermediaris i fiar als socis que no poguessin

Fotos cedides per la família d'en Jaume

1. Jaume Roset fent un discurs a la Cooperativa
2. En Jaume i la seva dona Pepita en una celebració familiar. Es van casar el 20 de maig del 1950.
3. En Jaume ensenyant l'ofici de roder

Foto Arxiu municipal. "L'Abans" fons Angelina Mas

4. Jaume Roset molt jove netejant sabates (1934)

Fotos Laura Lluell

- 5 i 6. Entrega de la placa centenària a en Jaume just el dia que va fer 100 anys (29 de novembre del 2021)

pagar. En Jaume no va viure els inicis de la Cooperativa a principis del segle XX ni els congressos dels anys trenta que reivindicaven les vuit hores i pretenien renegociar les condicions de treball, però sí que va estar implicat en uns temps molt difícils, encara en plena dictadura, en l'intent de tornar a arrencar la Cooperativa. Quan els republicans van perdre la guerra, La Falange va convertir el local en una mena de magatzem de trastos vells i era molt complicat recuperar la idea inicial de Cooperativa sota lleis franquistes.

A la dècada dels noranta van intentar reprendre-ho de nou, també amb en Jaume al capdavant, però no va ser possible i l'Ajuntament va comprar l'edifici per evitar que s'ho quedessin els bancs. Els que han tingut un contacte més directe amb en Jaume diuen que era "l'ànima de la Cooperativa" i que ningú no hi creia tant com ell.

Tot mirant fotos acompanyat dels seus familiars més propers, algú comenta que en Jaume sempre ha destacat per ser "una persona humil, sensible i molt intel·lectual", que amb una lupa repassava els diaris, que defensava uns ideals molt fermes d'esquerres, que era molt partidari de figures com la d'Heribert Barrera i que tenia unes idees molt clares com a polític. I ell, que amb els anys ha anat quedant decebut dels màxims dirigents polítics del país, qüestiona aquestes afirmacions: "Polític jo?". Veu que remenem fotografies que són la seva vida i es preocupa que les tornem a la caixa i no en perdem cap. Són records de tota una vida prou importants per no perdre'ls. En Jaume Roset és un hilarienc centenari que dignifica la història del poble.

05

Fotos que fan història

Homenatge a la vellesa

Fa 75 anys
1947

El 1915 la Caixa (La Caja de Pensiones para la Vejez y Ahorros) va crear la fundació "Obra de los homenajes a la Vejez" per impulsar a tot Catalunya i Balears homenatges a la vellesa. A Sant Hilari, aquest homenatge es va celebrar per primera vegada el 25 de maig de l'any 1947. Al cap de cinc anys, el 4 de maig de 1952, Sant Hilari va ser el poble escollit per acollir els actes principals del XXXVI aniversari de la festa anual. Després de la missa, hi va haver una exhibició de la dansa dels "Cercolets de Sitges" per l'Esbart d'Horta, es va fer un acte al "Casino Tivoli" amb totes les autoritats i es va acabar amb un dinar al Solterra.

Fotos cedides a l'Arxiu Municipal de Sant Hilari per Josep Güell Brugué.

05

Fotos que
fan història

Homenatge
a la vellesa

Fa 70 anys
1952

En San Hilario Sacalm, la hospitalaria villa de las Guilleras, situada junto la montaña de Solterra, se celebró el acto principal del XXXVI Homenaje a la Vejez.

06

Activitats 2021-2022

Setembre'21— Diada de Catalunya

Octubre'21— Inauguració espai dol perinatal

Octubre'21— Moment Guillerries

Octubre'21—Taller de circ amb La Simultània

Octubre'21—Taller de compostatge

Novembre'21— Actes dia contra les violències masclistes

Novembre'21— Presentació Projecte Rossinyol

Desembre'21—Encesa dels llums de Nadal

Desembre'21—Presentació del llibre Guilleries i Vall de Sau. Passejades i excursions

Gener'22—Entrega de premis del concurs d'aparadors

Gener'22—Cavalcada Reial

Gener'22—Itinerari SOCC

Febrer'22—Carnestoltes

Febrer'22—Presentació conte Petita Història d'en Jaumet del flabiol

Febrer'22—VI Jornada de les Guilleries

Març'22—Visita a la depuradora

Març'22—El viatge de la Sira

Març'22—Xerrada canvi climàtic amb Francesc Mauri

Abril'22—25è concurs de Pintura ràpida

Abril'22—Mostra de Cultura Popular

Maig'22—Let's Clean Up

Abril'22—Via Crucis Vivent

06

Activitats
2021-2022

Maig'22—Donació de fotos i postals de la família Gisbert a l'arxiu municipal

Maig'22—Cicle de Teatre Pel maig teatre a raig

Maig'22— Trail Guillerires

Maig'22—Lliurament de premis del 15è concurs de Punts de llibre

Juny'22—76è Homenatge a la gent gran

Juny'22—Arribada de la flama del Canigó

Juliol'22—Nits a la fresca

Juliol'22—Celebració Sant Cristòfol

07

Graduacions

E12—Escola bressol La Baldufa

E12—Llar infantil Les Cent Fonts

E15—Llar infantil Les Cent Fonts

EP6—Col·legi Sant Josep

EP6—Escola Guillerries

4t ESO—Col·legi Sant Josep

4t ESO—Institut Anton Busquets i Punset

08

Educació

Llar infantil les Cent Fonts i Col·legi Sant Josep

La Festa Major de Sant Hilari Sacalm arriba a les acaballes del període de vacances escolars i esperem que tots i totes haureu carregat les piles per començar un nou curs.

Aquest any, comencem l'escrit amb unes ratlles que mai ens haguéssim imaginat fer, amb tristesa i recança, ja que trobarem a faltar aquells plors i somriures tan innocents i sincers dels més petitons de l'escola, els de l'etapa 0-3.

Després de més de 150 anys d'història al servei de les famílies del poble i educant els nostres infants, s'ha portat a terme el tancament d'aquesta etapa tan important, en la qual succeeixen totes les primeres vegades que s'aniran perfeccionant al llarg de la vida: les primeres paraules, les primeres passes, els primers aprenentatges, les primeres interaccions amb els altres...

Gràcies a totes i cadascuna de les famílies que han confiat i apostat per nosaltres al llarg de tots aquests anys d'història, així com a totes les treballadores que han format part d'aquesta família. Gràcies i sort en aquest nou viatge que hem d'emprendre per separat, però que de ben segur serà ple de nous aprenentatges i experiències boniques.

També volem agrair a la Montse Páez tots aquests anys de dedicació a l'escola. Li desitgem molta sort i salut en la nova etapa, la jubilació, per gaudir-la com es mereix.

D'aquí a pocs dies iniciarem un nou curs amb il·lusió i entusiasme, amb el calendari modificat i, esperem, que amb el català ben present dins les nostres aules.

Us desitgem que gaudiu d'una bona Festa Major!

Alumnes a l'aula de P2. Curs 1992-1993

La Baldufa

Autonomia, consciència sensorial, entorn al nostre abast, escola verda, lligam amb la família i metodologia Reggio Emilia

Aquestes són les sis característiques que fan úniques la nostra Escola, a través de les quals es potencia el respecte dels nostres alumnes envers el seu procés evolutiu. Reconeixem les seves habilitats i acompanyem l'infant a desenvolupar-se en la seva totalitat. A la Baldufa, els infants aprenen a través de l'experiència directa, de les sensacions físiques i de tot allò que els arriba pels sentits.

A l'Escola Bressol Municipal La Baldufa apostem per diferents projectes a cada curs, tot assolint nous reptes. Alguns dels projectes que portem a terme són els següents: Tardes en família, Projecte Singular, Projecte Intergeneracional, Taula de llum, Conte viatger, Educació emocional i Iniciació a l'Anglès.

Després d'aquesta època de Covid, hem pogut tornar a obrir l'escola a les famílies, recuperant un dels trets principals de la nostra escola i establir xarxes socials amb la comunitat educativa, celebrant tallers i festivitats com el taller de mones, el Sant Jordi o la festa de final de curs amb la graduació d'Infantil 2. Així mateix, aquest curs també s'ha pogut reprendre l'excursió de final de curs de P2, on enguany hem anat a visitar la Granja Mas Bes a Salitja.

A finals del curs passat, gràcies a l'AMPA de l'escola i de l'Ajuntament, vam reformar el pati, deixant-lo pràcticament com nou.

El pati de l'escola és l'espai de lleure principal al que tenen accés els infants durant la jornada escolar, però és important recordar que els patis de les escoles també són espais educatius amb un ampli potencial. Són doncs, un espai de joc, de moviment, de relacions socials, de descobriments, d'experimentació i d'aprenentatges.

Tot l'equip docent està molt agraït per valorar i confiar amb la tasca que fem dia a dia. Per aquest motiu, la nostra escola es va creant any rere any a través del treball en grup, una bona metodologia, una bona col·laboració interna i externa, una gran confiança en les capacitats dels infants i una gran predisposició per parlar i reflexionar.

Tot l'equip educatiu de l'EBM La Baldufa us desitja una bona Festa Major!!!

Escola Guillerries

A les acaballes d'aquest curs hem d'escriure, novament, que ha estat un any acadèmic excepcional marcat per la pandèmia que, per sort, comencem a deixar enrere.

Ha estat un període llarg i feixuc, ple de situacions estressants per tothom on hem hagut d'adaptar-nos a una realitat diferent. Ara bé, també ha estat un període per a la reflexió, per prendre consciència, per donar importància als petits detalls i gestos...

Des de l'Escola Guillerries pensem que tot plegat ens ha de servir de punt de partida per anar introduint canvis, altrament, molt necessaris en la societat actual. És per aquesta raó que, enguany, el concert de Nadal, celebrat per Sant Jordi, portava per títol "Canviem el món". La nostra intenció és que, per un costat, el nostre alumnat prengui consciència de problemes que afecten al planeta com són la fam, els plàstics als oceans, els residus, la desforestació, el consum desmesurat... i que, per altra banda, s'adoni que diàriament poden fer petites accions per revertir la situació. Accions que, tanmateix, casen perfectament amb el Projecte Educatiu del centre on el Projecte d'Escola Verda és un dels seus puntals. Fa més de dues dècades que l'Escola Guillerries es va erigir com una de les primeres Escoles Verdes de Catalunya. Al llarg de tots aquests anys han estat moltes les accions portades a terme amb la intenció de conscienciar als nostres infants que cal preservar l'entorn. Actuacions, algunes molt consolidades en les nostres programacions i d'altres que estem introduint o reformant.

Continuarem treballant per millorar el món!!!

Us desitgem molt bona Festa Major!

“Even the smallest person can change the course of history”

Comencem amb una cita de J.R.R. Tolkien per parlar dels protagonistes del nostre dia a dia; l'alumnat del centre que seran, en un futur no molt llunyà, ciutadans amb plens drets i amb igualtat d'oportunitats. Ciutadans per canviar el rumb de la història.

Seguim creixent, seguim aprenent, seguim fent comunitat. Des de l'Institut volem contribuir a crear una societat més democràtica, justa i compromesa amb el seu entorn social i natural.

Així, amb renovades energies, comencem nous projectes. El programa d'innovació Aquí Prou Bullying, pel tractament integral de la convivència, el Màster de Formació del Professorat, per la renovació pedagògica constant, el treball transversal a partir de l'aplicació dels nous currículums d'ESO i Batxillerat, la col·laboració amb el nostre entorn a través dels programes d'escoles verdes, el servei comunitari i el Pla Educatiu d'Entorn.

Convençuts que hem d'avançar en definir un model educatiu més inclusiu, en el qual tothom té veu i oportunitats d'èxit, però sense renunciar a l'exigència, que és el pilar per la veritable igualtat d'oportunitats. Un sistema amb el qual volem contribuir al creixement de tothom, perquè qualsevol persona, fins la més petita, pot canviar el rumb de la història.

09

Guardons

BECA TONI GUZMÁN

El passat 22 de juny es va fer la festa de graduació dels alumnes de 4rt d'ESO de l'Institut Anton Busquets i Punset i la festa de l'excel·lència que dona reconeixement als alumnes que han tret una mitjana de més de 8,5 en el curs. En aquest acte també es va fer el lliurament de la Beca Toni Guzmán a l'alumne amb millor mitjana dels 4 anys d'ESO. És el cas de la Joana Gallart Codinach, guanyadora de la Cinquena Beca Toni Guzmán, que concedeix la família Guzmán i l'Ajuntament i que està dotada amb 500 euros. Aquesta beca té com a objectiu reconèixer la feina i l'esforç que fan els alumnes al llarg de l'ESO i per això l'alumne que hagi obtingut el millor currículum.

Un cop més, des de l'Ajuntament i la comunitat educativa es vol agrair la iniciativa de la família Guzmán i de l'esforç que fan per tirar endavant aquesta beca, compartint amb els estudiants l'esperit de superació i lluita del seu fill, ahora que es manté viu el record d'en Toni.

PREMIS FÒRUM RECERCA

El passat 14 de desembre es van lliurar els premis de la 6à edició dels Premis Fòrum de Recerca a la Sala Noble del nostre municipi . L'objectiu d'aquest concurs és el de promoure la recerca en totes les àrees de coneixement, implicant tots els agents que conformen la comunitat educativa per motivar i recolzar a l'alumnat i als centres.

Amb el lliurament d'aquests premis, es va decidir els dos representants de l'Institut Anton Busquets i Punset de Sant Hilari Sacalm a la Mostra de Treballs de Recerca de la Selva. Així doncs, els 5 treballs seleccionats van ser "Naturalesa, bellesa, acòlits" presentat per l'alumna Clàudia Vicente Castillo; "Detecció de microorganismes en superfícies inertes de l'institut" presentat per l'alumna Neera Rojas Ballesteros; " La física del pàdel" presentat per l'alumne Albert Testar i Castellà; " Creixement de plantes de napèn en funció del PH de l'aigua del REC" presentat per l'alumna Fatima Kibach i el treball " Tutorials d'animació 2D i 3D" presentat per l'alumne Martí Morales Bella. Els dos primers varen ser els guanyadors.

Moltes Felicitats a tots tres!

PREMIS DE RECERCA JOSEP MORAGUES

El 21 de juny de 2022 es va fer l'entrega dels Premis de recerca Josep Moragues als alumnes de 4t d'ESO que han fet un treball que promou la recerca experimental o teòrica en qualsevol matèria, ja sigui científica o dels àmbits d'humanitats i de les ciències socials.

Els guardons es divideixen en tres categories. Per una banda, cada centre escolar de Sant Hilari pot presentar de temàtica lliure en la categoria individual, en categoria grupal, i per últim hi ha la categoria Violeta, que són treballs que fan èmfasi a la Dona.

L'acte es va celebrar a la Sala de Plens de l'Ajuntament a les 7 de la tarda. Els jurat estava format per la Núria Guinart, en Joan Castells i en Ramon Pallarols, van decidir el veredictes següent:

CATEGORIA GENERAL INDIVIDUAL

IES Anton Busquets i Punset:

"La Transsexualitat" d'Isaac Canaleta Mir

Collegi Sant Josep:

"I jo, també seria bruixa?" de Jana Pla i Bonvehí

CATEGORIA GENERAL GRUPAL

IES Anton Busquets i Punset:

"Com afecta l'esquizofrènia a les persones? I als adolescents?" d'Ivet Flores Córdoba i Nil Rodríguez Córdoba

Collegi Sant Josep:

"Les nostres aigües: per regar, què tal?" d'Irma Masnou Colon i Neus Gros i Gandia

CATEGORIA LA VIOLETA

"El reggaeton: sexualitat, discrimina i infravalora a la dona?" de Joana Gallart, Mireia Racasens i Berta Masó

El jurat ha tingut en compte l'originalitat, el caràcter interdisciplinari del treball, la metodologia i el rigor científic.

ENHORABONA A TOTS!

PREMI AJUT DE CÀTEDRA D'AIGUA

Coincidint amb el Dia Mundial de l'Aigua, el passat 23 de març es van lliurar els premis dels ajuts de la càtedra de l'aigua. Els objectius principals d'aquestes beques són fomentar la recerca entorn del patrimoni natural i cultural de Les Guilleries i aprofitar els recursos que ens pot oferir la càtedra per dotar als estudiants de batxillerat de les eines necessàries per dur a terme el seu treball de recerca.

Aquests ajuts tenen una dotació econòmica de 550€ i inclouen la cotutorització de l'estudiant per part de personal investigador i docent de la UdG i la UVic-UCC.

Els alumnes becats pel curs 2021-2022 han estat Pol Riera amb el seu treball "La invasió biològica de la papallona del boix". Laura Tornés, amb el treball "Les estratègies publicitàries de Font Vella".

Enhorabona!

10

Entitas

comiturs

La Festa Major és l'esdeveniment més esperat per a tots i ja la tenim aquí!

Als comerciants ens agrada especialment perquè és un motiu més per fer poble. Aquests dies tots compartim les activitats que s'organitzen acompanyats de família i amics. I per treure'n el màxim profit, la Festa Major és l'excusa perfecte per celebrar un bon àpat, estrenar roba, complements i parament de la llar, anar a la perruqueria i estètica... en fi, gaudir de totes les facilitats que us oferim els comerços locals.

Enguany estem especialment il·lusionats per atraure el nostre públic juvenil. El temps passa i la nostra Laura es fa gran. El curs vinent ja anirà a l'ESO i en té moltíssimes ganes. Aprofitant que farà noves amistats i que a ella li encanta fomentar el comerç local, ens ha demanat als comerciants que preparem uns tallers/xerrades per fer als centres educatius. Així que tots els joves d'ESO estiguen atents perquè, si participeu a les xerrades i responeu correctament el Kahoot de comerç que us hem preparat, podreu guanyar vals de compra per gastar als comerços. Gràcies per la vostra confiança i Bona Festa Major!

bastoners

Alegria, que és Festa Major i els Bastoners de Les Guilleries ja tornem a ser aquí perquè no hi volem faltar. Aquest any us portem unes quantes novetats. En primer lloc, vam participar a l'Aplec Jove a Lleida. Allà vam retrobar-nos amb alguns membres d'altres colles que ja coneixíem i també vam tenir l'oportunitat de conèixer gent nova. Junts, vam fer moltes activitats. Vam plantar arbres, fer jocs en grup i ballar els balls de cada colla de manera conjunta. Fins i tot vam gravar un vídeo on sortíem ballant, barrejats entre colles. Així, es podien veure els diferents colors de les vestimentes de cada grup. Evidentment tot va estar ple de riures i no vam deixar ni un marge de lloc a l'avorriment. A més a més, hem presentat un canvi de Junta i, finalment, la nostra actuació per Festa Major va ser molt especial per a nosaltres, ja que vam convidar els bastoners veterans a ballar i va ser molt emotiu degut al sentiment bastoner que va renèixer ple d'illúsió al recordar els vells temps alhora que gaudíem del moment. Per acabar, us volem fer saber que sempre estem oberts a acollir gent nova que vulgui incorporar-se a la colla, ja siguin petits o grans. Us esperem l'any que ve ballant, saltant i picant fort!

Actuació de Festa Major amb els membres veterans i actuals

comissió

Un any més la Festa Major tornarà a fer sortir grans i petits a les places i carrers de la nostra vila. Des de la Comissió de Festes Jove de Sant Hilari posem els nostres esforços en dur a terme activitats atractives per a tothom al llarg de l'any. Ens agradaria destacar la Nit de Monòlegs, el Talent Show i la Casa del Terror.

Necessitem la teva ajuda per millorar, crear i organitzar noves activitats. Aprofitem aquest espai per incentivar aquelles joves que tinguin ganes, idees i empena per unir-se a l'entitat. Només amb la diversitat d'opinions podem crear activitats per a totes.

Recuperem l'orgull de poble!
Molt bona Festa Major!

Talent show Festa Major 2021

Casa del terror. Novembre 2021

geganters

Un any més ha passat, però aquest any la normalitat s'ha començat a imposar. L'any passat, els Geganters vam fer poca cosa i, arreu, tot estava adormit.

Aquest any, amb l'inici de la primavera, les colles geganteres del país han tornat a sortir als carrers, tot i que algunes ja no ho han fet. La parada forçada per la pandèmia ha fet molt mal i algunes colles han baixat la persiana.

La nostra colla també ha notat la situació, però anem fent petites passes. Així que aprofitem per fer una crida a totes les persones que tinguin ganes de portar gegants, a venir i provar-ho. Tenim quatre gegants al poble que volen sortir a cada festa que es faci. En Bernat, la Blanca, en Moragues i la Magdalena sempre estan a punt per qui ho vulgui provar.

El cap de setmana de Sant Jordi vam iniciar el curs amb Sardanistes i Bastoners, presentant de forma conjunta la mostra de cultura popular local. Ens van acompanyar la nova formació de Grallers de Sant Hilari. La seva dedicació i ganes es van notar en cada ball que van tocar. El poble vol moviment al carrer!

Enguany, tornem a tenir sortides a fora i els cercaviles locals de cada any: per Sant Joan i per Festa Major, Ball de Gegants, cercavila i trobada de colles. En les dates de festa, els Gegants no hi poden faltar.

Només ens falta desitjar-vos una molt bona Festa Major i gaudiu de cada moment, ens ho mereixem!

Salut i fallera geganteraaa!!!

punts d'aigua

Abans de res, deixeu-nos desitjar a tots els veïns i veïnes, així com a tots aquells que durant aquests dies ens vulguin acompanyar, MOLT BONA FESTA MAJOR. Un any més volem aprofitar l'espai que ens ofereix el programa oficial de la Festa Major per a donar a conèixer les activitats que des de l'Associació de Punts de l'Aigua hem dut a terme durant aquest temps. Fidels a la nostra voluntat de donar a conèixer mitjançant punts de llibre el nostre entorn més proper, aquest any hem continuat amb la publicació de la sèrie dedicada als Ocells de les Guílleries. Hem presentat la darrera entrega de la sèrie de les Flors dels Boscos de Savassona i la que serà la penúltima publicació de la llarga i estimada sèrie consagrada a ensenyar les nostres "Fonts de Sant Hilari". D'altra banda continuem treballant en la propera publicació d'una nova col·lecció de punts de llibre de peixos i rèptils aquàtics de la zona. Igualment hem fet una edició especial dedicada a en Jaume Traveria, en Jaumet del Flabiol, el nostre estimat aiguader de qui aquest passat febrer vam tancar l'Any Jaumet en commemoració del seu 150è aniversari. Pel que fa a activitats hem organitzat, després de dos anys sense poder-ho fer, la tradicional trobada d'intercanvi de punts de llibre a la Biblioteca. També hem estat presents a la Fira de les Herbes Remeieres de Vilanova de Sau, i a les trobades de col·leccionistes de Sant Antoni i del Poble Sec a Barcelona. Arreu a on anem escampem el nostre amor pel nostre poble i el seu entorn inigualable. Salut !

pessebristes

Un any més l'Associació de Pessebristes estem contents d'haver contribuït a difondre aquest art al poble i a fer estimar les nostres tradicions a les generacions més joves. Els diorames solen reproduir la vida i mort de Jesús, i per això cada any exposem per Nadal i per Setmana Santa. Hem continuat amb un seguit d'activitats com són les Exposicions de pessebres per Nadal i diorames per Santa Santa. Tant el 2020 com el 2021 no vam poder dur a terme el tradicional curset de pessebrisme. Tenim però la voluntat de reprendre enguany aquesta activitat pels voltants de Nadal. Aprofitem l'ocasió per agrair el seu suport a l'Ajuntament i a la Parròquia i també agraiem la col·laboració d'en Manel Font de Sant Pere de Torelló. Finalment recordem amb estima l'Andreu Porta soci fundador de l'Associació ens ha deixat aquest any. Que descansi en pau.

aules musicals

Les Aules Musicals us volem desitjar a tots i a totes, **MOLT BONA FESTA MAJOR!!!!**
Molt contents del curs que hem tingut, hem recuperat les audicions, activitats extraescolars com trobada de violoncels juntament amb EMVIC i escola de música de Banyoles, festa de fi de curs dels estudis municipals, participació a les audicions en XARXA a l'auditori de Vic, portes obertes presencials...quines ganades en teniem!!!

La música ens ha fet costat durant els confinaments, però és ben cert que a través de la pantalla no és el mateix, i fins fa poc, la mascareta tampoc ens ajudava a compartir moments i emocions. I sembla que queda enrere, tornem a lluir els nostres somriures i la veu pot sortir sense barreres...tornem a tenir públic a les nostres actuacions...quines petites grans coses ens perdiem!
Enguany, a més, amb els Petits Cantaires hem recuperat el ball de bastons i de les cintes, ens ha fet molta il·lusió!, qui no recorda allò de "som els bastonaires, alegres i cantaires..."

Ens encantaria que si t'agrada cantar, et poséssis en contacte amb nosaltres, els Petits Cantaires és la coral infantil del poble, i estiguis o no a escola de música, hi seràs molt benvingut/da!

Podeu veure i conèixer-nos a Facebook i Instagram d'aules musicals de Sant Hilari i Arbúcies, i si us aneu a formar part de la nostra família, ens trobareu a **amarbuciesisanthilari@emvic.cat**, us esperem!
Gràcies a totes i a tots per ser-hi i fins molt aviat!

Audició de Xarxa Emvic

Jornada Portes obertes

orquestra jove

Tornem a ser aquí!!!

Quines ganades teníem de tornar a tocar junts; quines ganades teníem de veure'ns les cares; quines ganades teníem de gaudir de nou de les trobades, mastermúsics i colònies musicals!!!.

Enguany hem recuperat les colònies musicals i mastermúsics, després de l'aturada d'un any. Encara vam anar amb mascareta, grups bombolles, normes...però es van apropar molt més a la normalitat i de fet per a molts alumnes han estat les millors colònies!. Segur que la necessitat de tornar a gaudir de la música en grup i poder interactuar amb els companys, hi ha fet molt. I posats a recuperar activitats...hem reprès els intercanvis!, aquesta vegada amb els companys d' Usurbil (País Basc) Durant l'abril hem estat allà on hem omplert la motxilla d'experiències increïbles, culturals, gastronòmiques, vivencials i musicals. Per sort ells han vingut també a casa nostra (alumnes acollits en famílies de tota la comarca), i hem enfortit els lligams que seran per sempre.

Aquest curs hem acomiadat el director Antoni Miralpeix de casa nostra. Li volem fer un esment especial avui, ja que sense ell aquest projecte no hauria existit, ell hi va estar a l'inici i ens ha fet créixer. Gràcies Toni!!!.

I ara...a punt per gaudir de la nostra Festa Major. Som-hi!!!

Colònies musicals i mastermúsics

Intercanvi seccions grans a Usurbil

Musical "En Jaumet, la joguina de Sant Hilari"

veus alegres

Aquests dos anys de pandèmia no només han consolidat la coral Veus Alegres com una de les corals de referència de les comarques Gironines sinó que també ens han fet més forts. I és que la coral s'ha aliat amb les noves tecnologies per no parar d'assajar. Els primers mesos de confinament vam haver d'agafar auriculars i posar-nos davant la pantalla cada dimarts (per cordes perquè si no era un orgue de gats) i assajar amb en Xavier. Mitja hora per cada una de les veus, però sí, ho vam aconseguir. El mes de juliol vam poder fer el primer concert de l'era Covid a Joanet.

Quan les ràtios ja estaven una mica més controlades vam haver de buscar espais més grans per trobar-nos presencialment. Vam assajar a la Font Picant, Joanet o al Pavelló Municipal quan va tornar el fred.

El mes d'octubre del 2020 van tornar els assajos telemàtics per les recomanacions de les autoritats. Aquesta vegada va ser més breu i de seguida vam reprendre les trobades presencials. Però no ens va anar tan malament perquè el mes de maig vam poder fer dos dels concerts més importants que hem fet mai; a Sant Hilari amb l'Orfeó Català i al Palau de la Música Catalana. I això no és tot... El mes de juliol vam celebrar el 75è aniversari amb un concert molt emotiu al Teatre Catalunya i el mes d'agost vam tenir el plaer de fer el Pregó de Festa Major explicant les aventures del viatge al País Basc.

Sabeu allò que diu "qui canta els seus mals espanta"? Doncs tots junts vam aconseguir que aquesta època tan complexa fos un pèl millor. Que no s'apagués el caliu de la coral i que no ens sentíssim tan sols i soles a casa nostra.

Havent fet balanç d'aquests anys convulsos volem posar un toc d'alegria al nostre escrit. Ben segur que aquests pròxims temps seran molt millors i podrem continuar gaudint, fent això que tant ens agrada: cantar. I, sobretot, de fer-ho per a tots vosaltres.

Esperem que torni la música i que tornin els somriures d'orella a orella sense mascareta!

Hilariencs i Hilarienques, només ens queda desitjar-vos una BONA FESTA MAJOR!

lutiana

Després de 2 anys de pandèmia, al món del cant coral veiem, per fi, una mica de llum.

Han sigut molts mesos de parada forçosa, de tornada als assajos amb múltiples restriccions, de mascareta, de distància i d'angoixa per no poder fer el que a nosaltres ens agrada de la manera que ens agrada.

Afortunadament, però, aquest curs ha estat el de la tornada a la normalitat, on hem pogut oferir altra vegada concerts i espectacles.

El mes d'octubre estrenàvem el nostre projecte Lutiana canta a la natura, amb un recull de repertori basat en poemes dedicats a diferents aspectes del món natural.

Per Nadal vam poder fer 3 passis del nostre espectacle nadalenc Acròstic a Arbúcies, Sant Hilari i Hostalric. I al març vam recuperar el nostre Lutimusicals a Breda i Sils; un espectacle on viatgem pels millors musicals de la història.

A la primavera ens van convidar a cantar a Palamós juntament amb Barcelona Rainbow Singers i els amfitrions Fusions Grup Vocal. Va ser una jornada molt agradable de cant coral i germanor. I ja en acabar el curs, el Cor Lutiana Jove va poder oferir els seus primers concerts en solitari anomenats Fem sentir la nostra veu, on van interpretar repertori divers, reivindicatiu i compromès, amb temes com el bullying, els drets dels infants o la defensa de la terra.

Així doncs, esperem que, definitivament, aquest 2022 sigui l'any de la tornada a la normalitat. Bona Festa Major!

excèntrica

Torna la calor, torna l'estiu i torna la Festa Major i Excèntrica torna a treure el cap per aquesta finestra per la qual ens tornem a veure tots. Han estat uns mesos plens d'activitats i noves experiències. La fira Guillerries, amb les seves exposicions, activitats i tallers; l'Art als aparadors, on cada vegada participen més comerços i més artistes omplim el poble de quadres, obra gràfica i maquetes; el Dia Internacional de l'Art, festa en què Sant Hilari comença a ser un referent per la seva gran participació, amb activitats molt compromeses com el land art que s'ha desenvolupat a la ruta dels carboners, promogut pel CAOS d'Osor en reivindicació de l'Art natural i aquest any també en solidaritat amb el no a la pedrera; i amb una última activitat aquest mes de juny totalment nova; parlem del Corpus de l'Art, una processó artística per commemorar el Corpus com la festa lunar de l'inici de l'estiu. Tot plegat recollit a la revista Guill'Art, una publicació anual que neix per recollir tota la feina artística que fem i que esperem tingui la gran acollida que han tingut sempre les activitats artístiques d'Excèntrica.

Acabem un any força interessant amb el projecte que el que comença sigui encara millor. Bona Festa Major.

sardanistes

Després de 2 anys de pandèmia, de mesures restrictives, de reduir les nostres relacions socials tant amb les amistats com amb els familiars, per fi podem tornar a respirar amb una mica de tranquil·litat! Per Sant Jordi vam poder tornar a ballar a la recent estrenada Plaça Moragues, gràcies a la jornada de cultura popular que vam organitzar juntament, i amb el suport de l'Ajuntament, els Geganters de Sant Hilari, el grup de gralles i timbal i els Bastoners de les Guillerries. Va ser molt agradable tornar a tenir música pels nostres carrers i gent a la plaça. Amb total seguretat podem dir que l'any vinent serem més i ens ho passarem millor! Aprofitem per agrair en Gil i en Joan Jumbert la sonorització de l'acte.

Hem pogut reprendre les Sardanes a la Fresca durant el mes de juliol, amb canvi de dia degut a la programació estiuenca del nostre Ajuntament. Enguany hem organitzat pel mes de juliol un concert molt diferent al que estem acostumats, com és un de gralla de cambra, a càrrec de grans professionals com són l'Enric Montsant, Xavier Pijuan i Albert Mallorca, tots ells amb un gran bagatge en el món de la música tradicional catalana. Comprovar com un instrument estrident que tant hem patit durant les cercaviles pels nostres carrers es pot convertir en un de dolç amb melodies entranyables és prou suggerent com per repetir-lo un altre any.

També hem pogut organitzar, el 21 d'agost a la Placeta, el nostre XXXIVè Aplec de la Sardana, en el qual ens han acompanyat les cobles La Flama de Farners, la Principal de Cassà i la Ciutat de Girona.

Per celebrar els Nadals, tenim previst organitzar un concert anomenat «El Poema de Nadal» de Josep Maria de Sagarra, el qual esperem celebrar si res es capgira durant aquest propers mesos.

A nivell nacional, la sardana segueix lluitant per tal que sigui considerada per la UNESCO Patrimoni Immaterial. No defallirem i continuarem donant suport a la candidatura, igual que seguim preservant i estimant la nostra dansa, símbol del nostre país.

Tothom qui estimi el nostre país i la nostra dansa i vulgui formar part de la nostra entitat, només cal que es posi en contacte per correu electrònic (sardanistesshs@gmail.com) o amb el nostre president, en Joan Tudela. Estarem encantats d'ampliar la família sardanista de Sant Hilari.

Hilariencs i hilarienques, visca la sardana, visca Catalunya, visca el nostre poble i visca la Festa Major!

via crucis

L'any passat acabàvem l'escrit de Festa Major desitjant que aquest any 2022 poguéssim fer un Via Crucis com tots recordàvem, més vivent que mai.

Sembla que ho hem aconseguit. Gràcies a tots vosaltres, directa o indirectament, amb il·lusió i ganes de voler-ho fer, hem representat una nova edició amb molt d'èxit, i amb un detall molt important, que tots tenim interès per continuar.

No hi ha hagut novetats rellevants, però cada any es fa un repàs i es milloren diferents elements per poder oferir una representació digna. Aquest any ha tocat reformar els misteris, ja que després de dos anys havien quedat malmesos a causa de les inclemències del temps.

No ens podem allargar massa i no voldríem acabar sense reiterar una vegada més el nostre agraïment a tothom, Ajuntament, Parròquia, col·laboradors, entitats, empreses i Junta. I ara, a gaudir de la Festa Major

teatre

Quan els dies ja són llargs i les temperatures s'enfilen ve de gust sortir a socialitzar, però també és un indicatiu que tenim la Festa Major de Sant Hilari a la cantonada i com cada estiu se'ns dona la oportunitat d'explicar-vos el que hem fet al llarg de l'any i el que preparem de cares al proper.

No cal dir que aquest curs ha estat molt millor que l'anterior, per raons obvies, però pel Grup de Teatre de Sant Hilari possiblement hagi estat una temporada històrica ja que, juntament amb els amics d'Arbúcies, s'han recollit premis a tots els concursos en els que ens hem presentat, i no són pocs.

L'obra "Terapèutic", estrenada ja fa més d'un any, l'hem representada més de cinquanta vegades i la seguirem representant ni més ni menys que a Barcelona, al Teatre del Raval durant els mesos de Juny i Juliol.

També hem representat diverses vegades "Enigmàtic": una obra d'humor i intriga que està agradant tant com la seva antecessora "Terapèutic", les dues protagonitzades per en Jordi Ferragut i en Jaume Fàbregas.

Ja que parlem d'en Jordi Ferragut, no podem deixar passar l'ocasió per a felicitar-lo per l'èxit obtingut en el programa de Televisió de Catalunya "El Llop", un "reality" encarat al món del teatre amateur dirigit per el conegudíssim Àngel Llàcer.

A més de les obres ja esmentades estem preparant "QUINS PEBROTS" una estrena per aquesta "Festa Major" perquè creiem que una Festa Major sense teatre no és una Festa Major.

"Quins Pebrots" és una comèdia d'humor fresca, ideal per una nit d'estiu, però no només riurem sinó que ens farà reflexionar sobre la vida i les "obligacions" dels nostres avis.

No ens volem allargar, per tant, només ens queda acomiadar-nos i desitjar-vos una molt bona Festa Major a TOTES i a TOTS.

Visca el Teatre i la Cultura, imprescindibles per a la lluita i la defensa d'una societat cada dia més controlada, menyspreada i silenciada.

ampa la baldufa

Aquest any l'Ampa ha estrenat una junta amb molta empenta i moltes ganes de fer activitats pels més menuts i les seves famílies, i amb el permís del Sr. Covid ens hem pogut permetre el luxe d'organitzar-ne unes quantes. Hem organitzat un parell de xerrades que ha fet la Judit Besora de "La Tribu" i un taller per gestionar els mocs que ha fet la Mari Rico de "Infancia en movimiento". Tot molt interessant, us convidem a estar atents a properes convocatòries ja que els hem obert a tothom, pels socis gratuït i no socis per un preu simbòlic. També hem gaudit d'una festassa de Sant Jordi amb grup musical Cristina Noguer - Creixent amb Art. I continuem amb el projecte pati que esperem quedi finalitzat aquest curs.

Com ja sabreu, l'educació infantil al poble ha sofert canvis importants i aquest any a La Baldufa i a nosaltres com a AMPA se'ns presenta un repte important. D'una banda quedarà només un centre per acollir a tots els infants de 0 a 3 anys i d'altra banda P2 passa a ser gratuït. S'espera doncs un nombre important d'infants a la llar que pot dificultar les tasques d'educació i acompanyament. Esperem rebre per part d'ajuntament i famílies el recolzament necessari per gestionar-ho tot de la millor manera possible. Per part nostra com a AMPA creiem que quants més serem, més mans tindrem per organitzar-nos i fer que el curs tingui un espai fora de l'horari lectiu de trobada i creixement per tots plegats.

Bona festa major a tots!

A la Llar Infantil "Les Cent Fonts" i al Col·legi Sant Josep, portem uns quants mesos d'activitat frenètica. Ja sabeu (o potser no) que som una escola petita amb vocació de poble des que va ser fundada fa més de 50 anys. L'Associació de Pares de Família de Sant Hilari Sacalm (APFSHS) és formada per un grup de pares i mares sense ànim de lucre que, com que creiem que la nostra escola és vital per Sant Hilari, fem mans i mànigues perquè el nostre projecte educatiu tingui continuïtat. De fet, ho hem fet sempre, i des d'aquí agraïm la tenacitat de totes les persones que han format part de la junta en el passat i de totes les famílies que han passat per la nostra escola.

Mentre busquem solucions imaginatives per autofinançar-nos millor, hem mantingut un pols amb el Departament d'Educació per tal d'adherir-nos a la xarxa pública, cosa que ens han denegat diverses vegades. Seguim pensant que som un actiu indispensable per a la diversitat educativa a la nostra vila.

Hem hagut de prendre una decisió emocionalment molt difícil, però necessària per a la continuïtat de la nostra escola: tancar EI1 i EI2.

Hem tingut altres batalles, algunes de les quals hem guanyat. Vam organitzar una manifestació de vora 1.000 persones en defensa del manteniment del concert a EI3 quan el vam veure perillar. Aquell dia vam demostrar que, si creiem en un projecte i unim esforços, tot és possible!

La veritat és que és un projecte sòlid i atractiu. La passió dels nostres docents i de tot el personal, i l'afany per la qualitat i la innovació, fan que aquesta petita escola de Les Guílleries cada dia es faci més gran.

Graduació P2-2022. Molta sort en la vostra nova etapa!

Pertànyer a L'AMPA és una tasca completament voluntària però alhora fonamental dintre el marc educatiu. Necessitem pares il·lusionats i amb ganes de formar-ne part. Tot pel bé dels NOSTRES FILLS.

Com diu la cançó

*"l'estiu ja treu el cap.
Fora tots els mals, les pors i les manies, perquè en 90 dies faràs
més del que imagines.
Viu, viu! Que ja ha arribat l'estiu"*

Alegria!! Després de 2 anys sense poder gaudir d'una bona Festa Major, aquest 2022 ens veurem les cares tots plegats i finalment sense mascaretes!! Però recordeu que hem de ser conscients que encara està entre nosaltres el Covid i que hem de tenir cura i ser prudents.

El curs 2021-2022 s'ha caracteritzat per un inici a la tornada a la normalitat. Després de dos anys, vam poder iniciar el curs amb una assemblea general PRESENCIAL, tutories PRESENCIALS, xerrades PRESENCIALS, ...

Al llarg del curs, s'han pogut reprendre algunes activitats i els nostres alumnes han pogut socialitzar, sortir, gaudir,... i estudiar, és clar!

Hem pogut tornar a una moderada "normalitat" que ens ha permès recuperar algunes activitats com ara el Camino de Santiago, les colònies de 2on, les de 3er...

Han estat uns anys diferents, complicats i difícils, però podem dir que n'hem sortit enfortits i reforçats. I ara és l'hora de retrobar-nos un any més per xalar d'una bona Festa Major.

Com cada any, no volem acabar aquest escrit sense desitjar el millor als alumnes que s'acomiaden del nostre Institut i que comencen nous reptes (ja sigui en el món laboral com en l'universitari o grau), donar les gràcies a l'Equip Directiu i el professorat docent per les ganes i empenta que hi ha posat i als pares que són part important del nostre centre. Al setembre, aquest any un xic abans de l'habitual, ens retrobarem amb els alumnes que continuen al centre i rebrem a les noves incorporacions. Som un gran centre, tenim un gran equip pedagògic i un millor alumnat.

Recarregueu les piles per a començar amb bon peu el proper curs.

ampa guillerries

No hi ha dubte que aquest curs ha tornat a ser especial, i la pandèmia ha marcat el ritme escolar, però segurament el recordarem com el curs en què per fi hem pogut treure'ns la mascareta, veure'ns somriure i jugar de nou plegats al pati.

Per part nostra, hem pogut tornar a celebrar les festes que més ens agraden: la castanyada, la festa de carnestoltes, la 13a cursa d'orientació, el concert de Nadal convertit en concert de Sant Jordi, i la festa de final de curs.

Com a novetat, aquest any hem ofert casals i tallers en aquells dies laborables en què l'escola resta tancada: el casal de Setmana Santa, els tallers dels dies de lliure disposició, les tardes de juny i el casal d'estiu. La participació a aquestes activitats ha superat amb escreix les nostres expectatives i això ens fa sentir més que satisfets.

Finalment, reivindicuem que volem l'ESCOLA EN CATALÀ, ara i sempre. Volem la millor educació possible per als nostres fills, i la volem en la nostra llengua, el català. El model d'escola pública catalana és sinònim de diversitat, riquesa, cohesió i igualtat d'oportunitats, i és cosa de tots lluitar per preservar la nostra llengua i garantir la cohesió lingüística i social.

No podem acabar la carta sense expressar el nostre agraïment a totes les famílies de l'escola per la seva participació en les activitats organitzades. Gràcies per ser-hi.

El curs vinent, més i millor.
Bona Festa Major!

basquet

Dissabte a la tarda, pavelló d'esports, les grades plenes de gent cridant, aplaudint i animant. Tot d'una, tothom està dempeus, en silenci, esperant, amb el cor encongint, que entri la cistella; mentre l'entrenador o l'entrenadora pensa una última jugada, i esgarrapant un temps mort, la comparteix amb jugadors i jugadores.

Pensareu que estem parlant d'un partit de la NBA, però no, parlem del Club Bàsquet Sant Hilari; i els entrenadors/es no son en Monty Willians o en Larry Brown, és la Clàudia, en Joan, en Jose, la Tina o la Núria ...

Així podríem resumir la nostra temporada: vibrant, emocionant, a vegades injusta... però sense cap dubte, intensa.

Voldríem agrair als jugadors i jugadores que lluiten a cada partit, als entrenadors i entrenadores que ensenyen més que un esport; als pares i mares que es lleven dissabtes o diumenges a les vuit al matí per acompanyar l'equip; als amics, que malgrat ser més de futbol, no fallen a les grades; a ex-jugadors, a familiars, a amics d'amics... o a la gent que té ganes de bàsquet. A tots i cadascú de vosaltres, GRÀCIES! per animar, per aplaudir, per emocionar, per no deixar que ens rendíssim mai...

I sí, som un club petit, però ple de somnis: ens agradaria tenir més categories, o més jugadors i jugadores a cada equip, o que el marcador no s'espallés a cada partit, o que els nostres jugadors/es i els equips visitants poguessin utilitzar uns vestidors en condicions, o que tinguéssim una pista de bàsquet exterior amb un munt de cistelles de diferents mides, o fins i tot que, a qualsevol racó del poble hi hagués una cistella.

Tenim somnis, que podem fer realitat, amb la teva ajuda, si t'agrada el bàsquet, no ho dubtis, T'esperem!

futbol

Benvolguts i benvolgudes, un any més i des del club tenim l'oportunitat per poder explicar-vos com ens ha anat el darrer any. Ens ha servit per poder consolidar el projecte dirigit per l'Ivan Fernández, que es defineix per la unificació del criteri futbolístic, continuant així, una metodologia lineal per tots els equips, prioritzant el treball en equip. La bona feina ha recollit molt bon resultat a final de temporada i així felicitar a tots els jugadors del club per la gran feina feta, enhorabona!

Destaquem també, la primera edició de les Guilleries Cup, un torneig de prebenjamins, amb equips de renom com el Barça, l'Espanyol o el Vic Riu Primer, va ser una jornada on es va gaudir d'un bon esport a mà dels més petits.

Des de l'ajuntament s'ha posat en marxa un projecte de l'entorn educatiu, que consisteix a donar una oportunitat a tots els infants del poble a practicar un esport. Gràcies a aquest projecte, les plantilles del club s'han vist nodrides d'un augment d'infants, i queda reflectit en la gran afluència d'infants els dies entrenament, el camp fa goig!

La pròxima temporada serà molt rellevant pel club, ja que celebrarem el centenari. Cent anys marcant una identitat pròpia, un ADN que ens caracteritza els isards, on hem pogut gaudir d'un futbol proper i promotor de valors com el respecte i el treball en equip.

Des del club us animem a formar-ne part, sobretot fent una crida espacial a totes les nenes.

forces, forns i forns

Aquest any des de l'entitat dels Forces, Forns i Forns no hem parat. D'una banda, al desembre vam organitzar la Grimpada 2021, la cursa de velocitat consistent a fer el cim de St. Miquel de les Formigues i que ja fa tres anys que cada any aplega corredors d'arreu: aquest any, vora setanta! Llavors va venir la Crematorrons 2022, una caminada organitzada de la mà dels companys de Fonts de Sant Hilari Sacalm (@fontssanthilarisacalm), que ens van permetre conèixer encara més les fonts que ens envolten i fer una donació a la Marató de Catalunya edició 2021. Seguint amb el nostre costat més compromès, aquest any hem destinat els diners recaptats arran de les nostres activitats a l'Oconcotrail i la Trailwalker, experiències que no oblidarem! Des dels Forces, Forns i Forns també hem col·laborat amb la Trail Guilleries 2022 per fer gran aquesta cursa marca del nostre poble, i per encetar amb bon peu la Festa Major d'aquest any, proposem una nova activitat, la Cursa vertical de les escales de Can Torrent, que esperem que us engresqui! Finalment, des de l'entitat continuem vetllant pel nostre rocòdrom, que reuneix una trentena de socis, uns autèntics aficionats a l'escalada que s'hi entrenen cada setmana i que s'organitzen per fer sortides a roca. I per cert: sabeu que un dels nostres socis escaladors més joves, en Lluç Rotllant, aquest any 2021 ha quedat 1r del Campionat de Catalunya de Paraescalada i 2n del d'Espanya? Qui ha dit que d'un petit rocòdrom no en pot sortir un gran escalador? Com sempre... salut i muntanya!

Van passant els anys i aquest ja és el nostre dotzè any donant voltes per les Guilleries i més enllà, amb la finalitat de promoure activitats de lleure relacionades amb la natura i els esports d'aventura.

Durant una setmana, el més petits i no tant petits de Sant Hilari i voltants, sortim del dia a dia de viure en un poble, sortim de la seguretat de viure a la nostra llar, envoltats de la família, per recórrer indrets nous. Aquests dies caminem amb la motxilla a l'esquena, acampem al mig del bosc, ens enfilem als arbres més alts, escalem, ens banyem a rius d'aigua fresca, ens preparam el menjar, compartim amb els companys, fem assemblees on podem opinar com ens sentim i el que ens agrada i el que no. I al final del camí, quan arribem a casa, tornem cansats, però contents; i tots ens hem fet una mica més autosuficients i una miqueta més grans i coneixedors de nosaltres mateixos i del nostre entorn.

En aquests dotze anys, una cosa que malauradament es repeteix, és que sempre que sortim a descobrir nous racons de les Guilleries, trobem deixalles per tot arreu. Sembla mentida que a dia d'avui encara falti tanta consciència mediambiental. Aquest fet ens deixa una miqueta tristos, però amb més ganes de continuar educant els més petits perquè en un futur tot vagi canviant.

És important que tothom agafi consciència de la importància de deixar els boscos nets ja que és el nostre punt d'oxigen, de desconexió i si no el cuidem el destruïrem.

Així que esperem per molts anys continuar deixant petjada per les muntanyes del nostre entorn deixant-lo millor del que el trobem. Salut!

pescadors

L'equip de la Gorga va participar al campionat de Catalunya a l'embassament de Riba-Roja.

En Ramon Garriga i en Jaume Carreras en representació de la Gorga, han quedat en tercera posició al campionat de Catalunya d'aigua dolça masters 2022, que es va celebrar a Vilert.

	total punts
1 - JOSEP M MATAS	176,00
2 - JORDI ROCA	165,00
3 - ALBERT PAGESPETIT	159,50
4 - JOSEP MASO	156,00
5 - CARLES ELIES	151,00
6 - ALBERT MASFERRER	151,00
7 - BALDIRI TORRES	150,00
8 - JORDI CARDONA	142,00
9 - JAUME CARRERAS	141,70
10 - ERNEST GAMELL	137,00
11 - RAMON GARRIGA	128,70
12 - SALVADOR VIÑALS	126,00
13 - MARC MASSANES	99,00
14 - JORDI MONTADES	70,00
15 - XAVIER VILARUBIES	62,50
16 - JAUME FELIU	58,00
17 - MIQUEL MATILLO	43,50
18 - RAMON CARRERAS	43,50
19 - DANI VENTURA	35,00
20 - MIQUEL CARRERAS	35,00
21 - MONTSE ARTIGAS	28,00
22 - JOANET VILA	27,00

Classificació provisional campionat 2022.

Gorga de cal Gras. La sorra mata la vida de les rieres

ocellaires

Després d'uns anys sense poder celebrar el Concurs ocellaire, aquest any sí l'hem pogut fer. A la plaça Doctor Gravalosa, el diumenge 15 de maig, vam fer la 10a trobada tradicional de lleure, on vam poder gaudir d'un dia fantàstic, tant pel temps com per l'ambient i la participació. I també molta gent s'aturava per veure i preguntar sobre la nostra afició. Aquesta temporada dos socis del poble van poder estar entre els guanyadors, l'Albert Babià, fent la 7 de pinsà i la 7 de cadenera, Toni Pacheco amb la 3 de cadenera i Carles Cardona amb la 4 i la 10 de cadenera.

Per acabar el dia, vam celebrar un dinar de germanor amb la Junta al local social dels ocellaires que tenim davant del CAP. Volem donar l'enhorabona als nostres socis pels seus resultats: José Rojas per la seva 3a posició en finalitzar el campionat comarcal amb Pinsà, Albert Babià per la seva 7a posició amb Pinsà i la 5a posició amb Cadenera, Toni Pacheco per la seva 6a posició amb Cadenera. Des de la societat ocellaires us volem desitjar una bona Festa Major!

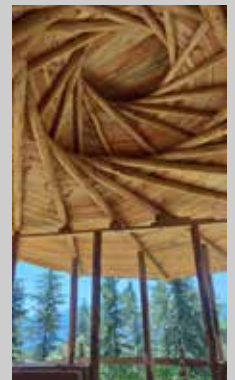
Ohana significa família, i la família no t'oblida ni t'abandona. Aquest és el nostre lema.

Formem una gran i variada família que va més enllà dels llaços sanguinis.

En un espai al bosc, donem refugi a animals abandonats o maltractats, custodiem i reproduïm llavors antigues i autòctones i experimentem amb la bioconstrucció i el reciclatge de materials.

Volem acostar la gent al nostre mode de viure i per això oferim visites, tallers i jornades amb diferents activitats relacionades amb el respecte animal, l'agricultura ecològica, la bioconstrucció i la conservació i sensibilització vers l'entorn i el patrimoni natural.

Si ens vols conèixer i saber més pots trobar-nos a Instagram @OHANASOMFAMILIA, a facebook OHANA SOM FAMÍLIA i a l'e-mail OHANASOMFAMILIA@GMAIL.COM. Gràcies.

meteo

Penjada de cartells estació meteorològica de la Bòbila - març 2021

Xerrada Francesc Mauri - març 2022

Resum Dades 2021 (2020)

Temperatura màxima:
14 d'agost: 34,2 °C (juliol 33,2 °C)
Temperatura mínima:
6 de gener: -4,5 °C (desembre -1,6 °C)
Màxima amplitud tèrmica:
31 de desembre: 18,4 °C màx.: 24,71 °C i min.: 6,3 °C
Precipitació anual:
466,2 l (1.273 l)
Mes més plujós: novembre:
139 l. (gener 408 l)
Mes més sec:
juliol 13,2 l (3,9 l)

El 2021 vam tenir la "Filomena", que va arribar a Catalunya el 9 de gener, i va provocar el tancament puntual de carreteres, com l'Eix Transversal entre Sant Julià de Vilatorrada i Santa Coloma de Farners per la nevada.

A part d'això, volem compartir el que ha estat una gran pèrdua per nosaltres i per a la nostra vila. La persona que va començar amb el projecte "Bojos pel temps": en Josep Llopis.

Tot va començar, quan la regidora M. Àngels Nevado va aconseguir que l'Alfred Rodríguez Picó vingués a fer un curs. Fou a partir d'aquell moment i engrescats per en Josep que va començar "Bojos pel temps".

També va ser ell qui va pactar amb Eloi Cordomí la traducció de l'anglès de les instruccions de la primera estació meteorològica, estació que es va instal·lar al 3r pis de la Casa de Cultura. Recordem que, per aquella època, el somni de l'Eloi, que aleshores tenia 13 anys, era arribar a ser meteoròleg de TV3.

No cal dir que ha aconseguit el seu somni! Després va venir la xerrada i el curset de Dani Ramírez, propiciat per Carles Testart, regidor i membre de "Bojos" que va consolidar el grup.

Més tard, es va instal·lar l'estació AEMED (de l'Agència Estatal de Meteorologia) i va ser quan en Josep, qui amb l'Anna Agulló i Marc Fauchs, es cuidaven de recollir les dades cada mes. I cada any acompanyaven a l'alumnat de l'IES Busquets i Punset a fer una visita a l'estació per despertar la seva curiositat meteorològica.

guillacats

Ja ha passat un altre any i podríem dir que ja ha passat la pandèmia.

Els de Guillacats seguim treballant per les colònies de gats distribuïdes al poble. Una vegada més, us volem conscienciar de la importància de l'esterilització dels gats. Si tothom tingués els gats operats no hi hauria aquesta problemàtica. Volem agrair l'acció conjunta amb l'ajuntament i l'Eriçó blau per la campanya d'esterilització a preus reduïts que s'ha fet aquesta primavera.

Des de Guillacats sempre hem entès la nostra tasca com una aportació a la ciutadania de Sant Hilari per una millor convivència entre els gats i els habitants.

Ja només ens queda desitjar-vos una Bona Festa Major!

10

bub's

L'Associació "Amics dels Animals" de Sant Hilari Sacalm, amb nom comercial BUB BUB'S, és una associació sense ànim de lucre amb l'objectiu principal de vetllar pel benestar animal. Es recullen animals de companyia perduts i abandonats, se'ls acull i se'ls cuida fins tornar a trobar una nova llar per ells.

Durant el 2021 es van registrar 35 gossos recollits, perduts, trobats i/o cedits, dels quals 19 han estat adoptats, els altres 15 s'han pogut tornar a les respectives famílies, i un no el vam poder salvar i va morir. Tot això ha estat possible gràcies al grup de voluntaris i voluntàries que tenim a l'Associació i que treballen de valent desinteressadament dia rere dia per tal de poder oferir el millor per cada animal que tenim al recinte, situat al Carrer Verge de Montserrat s/n (Polígon Industrial La Bòbila) de la vila de Sant Hilari Sacalm. Les tasques del voluntariat van des d'ajudar en la neteja de les instal·lacions, passejar gossos, organitzar esdeveniments, ocupar-se de les xarxes socials, recaptar fons econòmics per la protectora, entre d'altres. L'únic requisit per formar part de l'equip voluntariat és ser major d'edat. Tu poses el dia que vols venir i amb quina regularitat. A partir d'aquí demanem serietat i responsabilitat. Si et compromets, hem de poder comptar amb tu de veritat. Veuràs que l'esforç val la pena.

Voleu adoptar un dels nostre animals? Truqueu-nos al telèfon 666.957.301. Us donarem hora per venir al nostre recinte i escollirem junts el nou membre de la família. A vegades, el primer gos que escollim no és el més adient per la família o la família no és adient pel gos. Els nostres gossos no es donen en adopció per vigilar parcel·les, ni per viure en balcons, ni per caçar. Es donen en adopció per ser un membre més de la família. Des de l'Associació es col·labora amb escoles per tal de fomentar el no abandonament d'animals. El passat 2 de novembre, els infants de l'Escola Sant Josep van fer una visita a les nostres instal·lacions i ens van ajudar a posar nom a un dels nostres gossets, la KIRA, van triar.

bombers voluntaris

Un any més des del col·lectiu dels Bombers Voluntaris de Sant Hilari aprofitem aquest anuari per fer-vos cinc cèntims de què fem durant l'any.

Durant aquest any, hem assistit a diversos cursos de formació sobre riscos NRBQ i de ventilació en incendis urbans. També hem realitzat diverses pràctiques amb d'altres parcs de bombers.

Quant a serveis hem actuat a nombrosos focs xemeneia, accidents de trànsit i salvaments a persones a més a més de participar en visites a elements de risc propers, com són el túnel de Joanet i la Font Vella, i els serveis preventius en diversos actes del poble.

Actualment tenim 3 nous bombers voluntaris realitzant el curs de formació bàsica a l'escola de bombers, amb una durada de 500 hores i que després de realitzar 250 hores de pràctiques en parcs de funcionaris, s'incorporaran definitivament al servei. A part d'aquests 3 bombers voluntaris, tenim en curs el procés selectiu de 5 noves places per el nostre parc. Aquest any també hi ha hagut relleu al capdavant del parc amb l'entrada de l'Albert Cullerell i en Jordi Bayés com a Cap i Sotscap de parc respectivament.

Amb tot això només ens queda demanar-vos precaució a la carretera, tenir en compte els consells de prevenció d'incendis a la llar i en cas de veure fum al bosc trucar al 112. Bona Festa Major a tothom!!

ÒMNIUM
LLENGUA CULTURA PAÍS
SELVA INTERIOR

assemblea

SANT HILARI SACALM

Quan fa poc més d'un any de la constitució del govern de la majoria del 52%, els partits mal anomenats independentistes ens han decebut profundament.

Veure les seves picabaralles, les gesticulacions inútils, la deslleialtat entre els membres del mateix govern, les llicències d'edat del Parlament, juntament amb el servilisme amb Madrid, donant suport a un govern que no compleix els compromisos als que arriba i, amb tot, continuar implorant una taula de diàleg que sabem que és inútil, ens porta al desconcert i a preguntar-nos: a quins pactes vau arribar per aconseguir els indults?, tot això és fruit de la por a les represàlies de l'estat? No teniu dignitat?

Anem veient dia a dia que augmenta el sumatori de greuges amb el catalangate, l'aprovació de la llei de l'audiovisual, l'endèmica no execució dels pressupostos a Catalunya que fa que tinguem unes infraestructures de fireta, etcètera, etcètera, per acabar amb la vergonya i incomprendible aprovació de la llei del català.

Ens heu decebut però això no significa que deixem de voler la independència. I tant que la volem, amb vosaltres o sense, continuarem lluitant perquè només amb l'alliberament de Catalunya serem lliures de ser el que nosaltres vulguem ser.

Bona Festa Major

Arriba la Festa Major de Sant Hilari i com ja es tradició, Òmnium Selva Interior fa un repàs de la seva activitat local i comarcal.

Durant l'octubre del 2021 va tenir lloc una xerrada a càrrec de Mª Àngels Bartés sobre els vincles de l'artista amb les Guillerries i el Montseny, i també es va fer una lectura teatralitzada de l'Auca del Senyor Esteve, sota la direcció de Jaume Fàbregas. A més ja fa dues edicions que col·laborem amb l'Ajuntament en el finançament de la Beca de recerca sobre la producció d'un article de recerca inèdit sobre la vila i terme municipal de Sant Hilari. També participem activament en l'arribada de la Flama del Canigó del 23 de juny, i estem en permanent coordinació amb la comissió de la Flama de la Selva.

Si bé és cert que moltes activitats queden molt centralitzades a la capital de comarca, un dels objectius de la nostra territorial, és que puguin fer més activitats a altres municipis. Ara estem treballant en les activitats que es faran abans d'acabar l'any 2022, per això t'animem que ens segueixis a totes les nostres xarxes socials i que donis un cop d'ull al nostre web (QR). A més, si tens interès de col·laborar des de Sant Hilari pots dirigir-te a la Quimi Sarqueda, membre de la Junta, a partir del nostre correu: selvainterior@omnium.cat.

Et desitgem que passis una feliç Festa Major!

Des del Consell Local per la República Catalana us volem desitjar una molt bona Festa Major 2022.

Volem explicar-vos què és el Consell per la República. És la institució catalana que defensa la legitimitat del resultat afirmatiu del Referèndum de l'1 d'Octubre de 2017 i lluita per a implementar-lo en forma d'Estat català. Estem plenament convençuts que podem fer una política diferent a la que s'ha conegut fins ara a la Catalunya autonòmica. Dins del Consell hi ha un òrgan cabdal en el seu funcionament que és el Govern del Consell per la República i que té tres objectius a realitzar: 1- Convertir-se en el coordinador indiscutible del moviment independentista català, 2- Podrà efectuar els passos necessaris per a implementar la República Catalana, i 3- Podrà, des de l'exili, enfortir totes les relacions internacionals amb tercers països siguin d'Europa o del món.

Concretament a Sant Hilari tenim Junta Rectora des de fa un any i per això ens agradaria la vostra participació apuntant-vos al Consell a través del correu electrònic santhilarisacalm@consellrepublica.cat

Ens podeu seguir per les xarxes socials: Twitter @CLxR_StHilariS i Instagram @CLxR_SantHilariSacalm

Així mateix us animem a fer-vos el carnet digital republicà que ens identifica com a catalans i a participar en tota acció que ens porti a la suficiència energètica (per exemple apuntant-vos a companyies catalanes). Des del Consell estem fent campanyes per a la desobediència fiscal per tal de no pagar a la monarquia i als que ens van atonyinar.

Finalment volem dir-vos que cada dia anem creixent en quant a membres i us animem a apuntar-vos i a treballar per anar-nos preparant perquè quan vingui una nova oportunitat la fem efectiva i acabem triomfant en el nostre objectiu: la implementació de la República Catalana.

Visca la República Catalana!!!

Benvolguts i benvolgudes compatriotes, Des de l'associació cultural Vibrant volem desitjar-vos una molt bona Festa Major aquest any 2022 i a veure si podem deixar enrere aquesta pandèmia que tant patiment ens ha causat. Volem explicar-vos que el juliol de l'any passat ja vam fer la nostra presentació pública al nostre poble. Al setembre va venir el meteoròleg Jordi Cruz i al novembre va venir l'activista Roger Espanyol. Hem de dir-vos que hem notat una desmobilització provocada per la desmoralització que han causat al poble de Catalunya els partits polítics processistes (ERC, Junts i CUP) amb les seves renúncies constants i abandonant absolutament el mandat popular de l'1 d'Octubre de 2017. Així mateix veiem l'únic rostre que mostra el Regne d'Espanya: la repressió. Al president de la nostra entitat, en Jordi Riba, l'han seguit il·legalment durant tres llargs anys. Amb total impunitat. Com deia l'escriptor Isaac Asimov els governs incompetents tenen com a últim recurs la repressió. Per al govern espanyol és el seu únic recurs. Ara bé, arribarà el moment en què el poble de Catalunya direm que s'ha acabat el bròquil i culminarem la feina pendent des de l'Octubre del 2017.

Així mateix hem d'explicar-vos que nosaltres som l'associació amb més prestigi quant a recreació històrica de la Guerra de Successió. I per això l'Ajuntament de Sant Hilari Sacalm junt amb el Memorial 1714 i nosaltres, l'associació Vibrant, organitzarem els actes de la propera Diada Nacional de Catalunya a Sant Hilari. És realment un gran honor poder fer-ho. Acabarem amb unes paraules d'en Jordi Riba: Vibrant fou creada per retornar la catalanitat, la identitat i la veritat a Catalunya: a la història, a les institucions i, sobretot, al poble. Visca Catalunya lliure!!!

Ja és FESTA MAJOR !!!

Aquest any Sí!!! Per fi podem gaudir d'una festa major com les de sempre. Sense restriccions de cap classe. Desitgem que us ho passeu bé, que rigueu, que estigueu amb els familiars i amics, en definitiva que sigueu feliços i gaudiu d'aquests dies.

Ja fa més de tres anys de les darreres eleccions municipals i des de llavors han passat moltes coses. Una crisi que mai ha marxat del tot, la crisi política entre Catalunya i l'estat, presos polítics, una pandèmia mundial com mai no havíem vist, una guerra a Europa, una escalada de preus desorbitada que afecta a tothom... la veritat que han estat uns anys difícils per a tots, i aquests dies de festa major han de servir per esbargir-se.

El temps passa volant i ara ja falta menys d'un any per les pròximes eleccions municipals. Des de l'inici de la legislatura, ens hem reunit amb moltes entitats i amb molts veïns, hem fet cursos formatius de temes molt importants pel poble. La veritat que ens han faltat hores i reunions, però estem contents de la feina feta fins ara. De totes aquestes trobades n'hem tret la informació necessària per començar a forjar les nostres propostes pel poble, i n'estem contents. Tenim projecte de futur pel poble, tenim iniciatives per la gent del poble, i per descomptat per la natura. Tenim moltes ganes d'explicar-vos-les i també de posar-les en marxa.

Nosaltres estimem Sant Hilari, i el seu futur és el nostre principal projecte. Ens veiem pels carrers del poble, salut i molt bona festa major!!

Benvolguts tots i totes. Un any més volem agrair-vos que ens deixeu entrar a casa vostra en aquestes dates tant assenyalades i compartir aquest programa de la Festa Major que va escrivint la història del nostre poble any rere any.

Aquests darrers dotze mesos han estat, en podríem dir, els de la recuperació: recuperar la illusió per sortir al carrer i enraonar amb la gent, tornar-nos a veure les cares, poder tornar a fer plans i programar activitats. Tenim clar que aquesta legislatura ha estat una de les més complicades dels darrers temps. El que es demanava a l'ajuntament eren ajudes per poder sortir endavant d'una situació que ha durat dos anys i que era nova per tothom, a més de seguir amb el dia a dia... una quotidianitat que havia canviat i que no sabíem quan tornaria.

L'any vinent, pel maig, hi tornen a haver eleccions i es renovaran els representants al consistori. Per nosaltres, l'equip de Junts per Sant Hilari, amb dues representants al Ple Municipal, han estat quatre anys en els quals hem intentat estar al costat de la ciutadania i fer arribar a l'equip de govern les vostres opinions, queixes i desitjos. Creiem que hem fet tot el que estava al nostre abast, tenint en compte el nombre de representants. Les que hem treballat fins ara des de la política municipal deixem pas a un nou equip de persones. Nosaltres continuarem treballant per Sant Hilari des d'altres vessants, formant part del teixit associatiu i entitats del nostre poble que són tan necessàries i sempre han estat el pilar bàsic de la nostra vida social.

Moltes gràcies per la confiança i que passeu una MOLT BONA FESTA MAJOR!

Sant Hilari 8 anys després

enguany fem l'últim escrit per al programa de Festa Major de la present legislatura i és bo fer un repàs de la nostra acció de govern, que ha comportat canvis en molts aspectes. Hem estat coherents amb les nostres idees, impulsant grans canvis de concepte a nivell mediambiental i apostant per la participació ciutadana amb la creació de moltes estructures i processos participatius, però també hem canviat tendències i millorat molts altres aspectes. La recuperació de l'economia del poble és molt important, amb una reducció de l'endeutament municipal del 100% al 16%, fet que permet fer inversions com la millora de l'entrada del poble, la reforma del carrer Hospital, la retirada del transformador del Serrat o la millora de les piscines municipals, entre d'altres. També s'ha apostat per repensar el poble turísticament, posicionant-lo amb una nova marca turística i fent actuacions de millora d'espais públics del centre del poble. Així mateix, s'han promogut moltes millores més petites però igual d'importantes, com el trasllat del mercat al centre del poble, la recuperació dels noms de les cases, l'skatepark, el projecte de locals buits, el rebost de lectura a dos espais públics, la recuperació de la guilla tobogan, la restauració de la baldufa gegant del pavelló, els nous plafons informatius o la millora del patim-patam-patum, entre molts d'altres. També hem modernitzat l'administració amb el gestor d'expedients electrònic i la millora de les oficines de l'Ajuntament, i fent el Pla d'igualtat, el Pla contra les agressions sexistes o el Pla de suport al col·lectiu LGTBIQ+. Estem convençuts que totes aquestes actuacions són positives per Sant Hilari i esperem poder seguir millorant el nostre poble en els propers anys, alhora que us desitgem que passeu una molt bona Festa Major!

Sabies que el càncer és igual per tothom però no tots som iguals davant el càncer? Sabies que no totes les persones tenen les mateixes possibilitats a l'hora d'afrontar la malaltia? Quant creus que ha afectat la pandèmia a la població amb càncer? Des de l'Associació contra el càncer treballem units per educar en salut, per donar suport i acompanyar les persones malaltes i les seves famílies de forma completament gratuïta, i per a finançar projectes de recerca que permetran un millor diagnòstic i tractament del càncer. Des de l'Associació contra el càncer a Sant Hilari, durant el 2021, vam realitzar diferents activitats per donar suport a tots aquests projectes i fer-los possibles. A la primavera vam vendre un munt de Loteria Nacional; al juliol, es van recaptar gairebé 1700 € per la col·lecta; a l'octubre, en motiu del Dia Mundial Contra el Càncer de Mama es va il·luminar de rosa EL SORTIDOR, a més de fer la tradicional taula benèfica; i finalment, al desembre, vam vendre 30 talonaris de Loteria de Nadal, que pel nostre goig, va resultar premiada! Moltes gràcies als hilariencs i hilarienques per fer-ho possible. No ens podem sentir més orgulloses de vostra solidaritat. Visca Sant Hilari i visca la Festa Major! Bones Festes!

El Sortidor, Plaça Dr. Grabalosa, octubre 2022

10

Moltes gràcies, Josep!

Més de 45 anys de voluntariat que defineixen en Josep Llopis Tarrés com una persona bondadosa, humanitària i solidària. Durant tots aquests anys ha passat per diferents càrrecs com a delegat municipal, delegat comarcal i membre de la junta rectora de l'Associació de Donants de Sang de Girona des dels seus inicis.

La fotografia adjunta és de la celebració de la XVII Assemblea general celebrada l'any 1994 on hi apareixen en Josep, l'Enric Fornells, conductor i en Lluís Trigueros, delegat de Sant Feliu de Guíxols davant la furgoneta de la Germandat de Donadors de Sang de Girona amb la qual voltaven per tota la demarcació donació rere donació. Podem dir que la seva dedicació va ser del tot immensurable.

El passat mes de febrer en Josep ens va deixar. És per aquest motiu que enguany el nostre escrit està dedicat a ell. No podem deixar de banda la seva tasca pel nostre poble, per les seves persones i per les associacions a les quals ha format part; i, és que la seva empremta seguirà present a la nostra memòria.

Dona sang, dona vida!

Bona Festa Major!

L'objectiu únic d'Oncolliga és millorar la qualitat de vida de les persones que estan passant per un procés oncològic i les seves famílies. El 2011 es va formar la delegació local que sempre ha tingut continuïtat, el grup de voluntàries que ara hi som, sabem que ho fem per una bona causa i ens en sentim orgullosos.

Com altres temps anteriors a la pandèmia hem organitzat o participat en diverses activitats per fomentar la cura de la salut individual i col·lectiva, afortunadament enguany l'evolució del COVID ho ha permès.

Coincidint amb el solstici d'hivern, donant suport a la iniciativa per a la declaració del dia internacional del silenci per part de la UNESCO, organitzem la caminada del silenci i la repetim coincidint amb el solstici de tardor, les dues són invitacions a gaudir plenament i amb tots els sentits del nostre bonic entorn de les Guílleries. A la primavera, pel maig, muntem una parada de flors i també col·laborem amb el trail Guílleries. Igualment en benefici d'Oncolliga el mes de setembre el grup ciclista Ratpenats organitzarà una pedaleda i amb la mateixa intenció, novament, es celebrarà la Marxa Popular Solidària.

Volem aprofitar també l'ocasió per informar que la Fundació Oncolliga Girona ha impulsat la creació de Gatzara, una línia de cosmètica natural 100 % solidària que es vendrà en línia. Des de la delegació volem donar les gràcies a l'Ajuntament, al comerç del poble i a tothom de St. Hilari.

A tots una bona Festa Major

Des de Càritas Sant Hilari us desitgem una feliç Festa Major aquest any 2022. Malauradament us hem de dir que hi ha moltes famílies al nostre poble que estan patint molts i greus problemes econòmics que aquesta terrible pandèmia que estem passant ha agreujat. Des de la nostra entitat procurem donar resposta a tot això a través de quatre seccions: 1- El Servei d'Atenció i Acollida, que va néixer l'abril de l'any passat, és un espai d'acollida i de trobada amb els veïns i les veïnes del poble per a procurar acompanyar-los i ajudar-los en el camí de la resolució de les seves problemàtiques socials i econòmiques, 2- El Banc d'aliments amb el qual atenem necessitats molt peremptòries de subsistència, 3- El Rober que atén la necessitat del vestir i 4- El Programa d'acompanyament a persones grans amb el qual cerquem donar companyia i caliu humà a les persones del nostre poble. Des de la nostra visió de la humanitat i del món, veiem en els rostres dels més necessitats del poble el Rostre de Nostre Senyor Jesucrist. Precisament qui més pateix és a qui arriba més Nostre Senyor, és a qui més estima de tothom. Ell s'identifica plena i absolutament.

A Càritas considerem que hauríem de tenir present la màxima del gran Pare de l'Església Sant Agustí d'Hipona: Estima i fes el que vulguis o La mesura de l'Amor és estimar sense mesura. L'Amor és el nostre motor en tota actuació que fem i desenvolupem.

Si ens necessiteu pel que sigui sempre podreu comptar amb nosaltres. Allà mirarem de ser-hi.

Venim d'una època complicada. Ha calgut molta pregària al llarg d'aquests temps que hem passat. Ha coincidit que la nostra Diòcesi de Vic s'ha trobat (i està) immersa en un Sínode. I què és això, d'un "Sínode"? Bàsicament, aquesta paraula vol dir "caminar junts". En un moment difícil, hem remat tots en una mateixa direcció per trobar camins d'esperança. Per això ens demanem, de quina manera caminem? Caminem per camins de solidaritat, per aconseguir que tothom senti l'esperit de col·laboració envers tota la societat? Caminem per senders de justícia, per evitar desigualtats i seguir camins de futur? Caminem envers els altres, escoltant-los sempre i pensant les nostres respostes abans de parlar?

I si tant caminem, per què no ens movem una tarda qualsevol pel nostre poble? Comencem la nostra ruta al Passeig de la Font Vella, on un grup de Gent Gran ens manifesta les seves preocupacions. Baixem a la Font del Pic, on un grup de canalla juga. Ens unim a ells i el seu somriure és més gran. Passem per darrere la benzineria i ens n'anem a la Font del Cirerer, des d'on es veu el ja centenari campanar, on li donem l'enhorabona a un noi que ha estat pare. Tornem a l'Església i ens n'adonem del que hem fet, solament escoltant les inquietuds de les persones que teníem al nostre voltant. Potenciem-ho també nosaltres, en aquests dies de Festa Major. Escoltem-nos, parlem, gaudim, preguem, fem camí junts i, sobretot, fem xerinola!
Bona Festa Major!

casal

Aquest any per fi hem pogut celebrar la festa d'homenatge a la vellesa, amb certa normalitat. Enguany era la 7ena edició i ho celebràvem amb diferents actes, a les 12 missa cantada, pel cor local Veus Alegres, seguit d'un dinar al pavelló esportiu amb una bona assistència d'avis, àvies i acompanyants.

Després de servir el cafè, la coral de Can Blat va alegrar als assistents amb un repertori de cançons seguit d'una sessió de ballables amb el músic local David Magem. Però el temps passa volant, Sant Joan ha quedat enrere, en un no res hem arribat a finals d'agost, la nostra gran festa, LA FESTA MAJOR, alegria, correfocs, atraccions, balls...

Des de la Junta del Casal Can Blat, voldriem desitjar a tots els vilatans una molt bona Festa Major.

Visca la Festa Major! Visca Sant Hilari!

Recordeu que el Casal és la casa de tots, en la qual podeu gaudir de diferents activitats, com manualitats, llanes, gimnàstica, balls, jocs de taula...

Us hi esperem!

coral

Hem cregut convenient estrenar-nos amb aquestes línies, en ocasió d'una publicació tan emblemàtica pel nostre poble com és el Programa de Festa Major, per expressar gratitud. En primer lloc, per la rebuda que tenim allà on anem. La vida, a vegades, dóna moltes sorpreses, i és bonic sentir com el públic gaudeix amb nosaltres a totes les interpretacions.

També, ens agradaria remarcar la quantitat de llocs on hem estat. Començàvem l'any al Casal, a casa nostra, el lloc que també acull els nostres assaigs. Recollint l'herència del nostre antic director, en Josep Tordera, i amb els tocs del nou, en Gil Jumbert, hem aconseguit brodar un ampli repertori. Llocs com la Sala Noble, l'Església Parroquial de Sant Hilari, el Pavelló o l'Ermida de la Mare de Déu de la Salut, on enyoràvem anar després del temps de pandèmia, ens han acollit amb tota la seva esplendor.

Aquest final d'any encaràvem un repte majúscul quan vam rebre la notícia que aniríem a cantar a la coneguda celebració de la Missa de TVE. Va ser una experiència increïble, que ens ha omplert de felicitat. Portar-hi de nou el nom de Sant Hilari, prenent el relleu de Veus Alegres, és un motiu de goig i alegria.

I és aquesta mateixa joia que us volem traslladar en aquests dies de Festa Major. Al futur li demanem seguir endavant amb els projectes i concerts que vagin sorgint. Això sí, sempre, sempre, sempre, al vostre costat.

Us desitgem una molt Bona Festa Major 2022!

Sant Joan 2022 al poliesportiu

pinal

Pinal Bamtare és a dir: " despertar i evolucionar" és una petita Associació amb l'intenció d'ajudar una petita comunitat de Senegal, Sare Sadio amb l'objectiu d'aconseguir la sobirania alimentària dels seus habitants.

Per fer-ho possible és necessari construir un pou per a poder regar una zona d'horta tancada perimetralment. Actualment depenen exclusivament de la temporada de pluges per als cultius (arròs, cacahuets, oca...)

La construcció del pou farà possible cultivar més varietat de verdures, cereals... i també millorar la ramaderia.

Tant de bo aconseguim millorar la qualitat de vida dels habitants de Sare Sadio i no s'hagin de plantejar emigrar amb tot el que això comporta: perills, desarrelament, despoblació i manca de projectes als poblats...

El 26 de setembre vàrem presentar el projecte al poble i vàrem començar a omplir la guardiola amb la vostra col·laboració. Enguany seguirem fent alguna proposta per a recollir més diners, estigueu alerta!
Bona Festa Major 2022!!!

Associació de Dones
La Violeta

Quan es va constituir La Violeta molta gent ens qüestionava la necessitat de la seva existència.

*" Què voleu reivindicar, si ja hi ha igualtat?!-
Una associació així és absurda a Sant Hilari ".*

Precisament perquè ens qüestionaven, érem necessàries. I 17 anys de trajectòria i més de 200 sòcies així ho avalen.

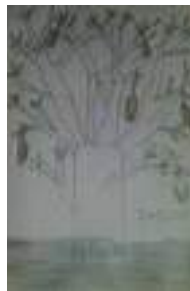
Els nostres objectius no han canviat: volem seguir potenciant el desenvolupament personal i professional de les dones, així com la seva autoestima. Volem seguir representant, defensant i promovent els interessos i drets de les dones. Som feministes, i ser feminista significa defensar la igualtat. No implica menystenir els homes. El feminisme no parla de superioritat ni discrimina l'altre gènere, simplement combat les desigualtats que pateixen les dones pel sol fet de ser-ho. Les dones estem fartes de ser jutjades i criticades per la manera com ens vestim o comportem. Cansades que la nostra paraula valgui menys o res, cansades de la desigualtat, de cobrar menys, de treballar més. Estem fartes de feines precàries, dels sostres de vidre. Fartes que ens matin, que ens assetgin, que ens violin. Cansades que ens diguin "feminazis" per defensar la igualtat. Malgrat tot, no defallim i seguim fent feines de formiguetes per aportar granets de sorra per assolir la igualtat REAL.

Segurament moltes vegades no haurem estat a l'alçada del que s'espera de nosaltres, però no som perfectes i procurem aprendre cada dia per revertir tot això i poder donar resposta a TOTES les dones de Sant Hilari.

"Quan una dona avança, cap home retrocedeix"

Anagrama

Creació de Josep Nogué per a la jornada de presentació

Sare Sadio regió de Sedhiou (Departament de Goudomp)

11

Moviments demogràfics

ANY	POBLACIÓ TOTAL	NAIXEMENTS	DEFUNCIONS	% POBLACIÓ ESTRANGERA
2021	5.852	56	72	20'65
2020	5.803	43	82	20'64
2019	5.737	51	55	15'23
2018	5.782	60	83	19'88
2017	5.751	59	68	18'64
2016	5.744	64	46	18'21
2015	5.770	55	60	18'25

Durant l'any 2021 el moviment demogràfic ha estat positiu respecte l'any anterior. A l'inici del 2021 estaven empadronades a St. Hilari 5.803 persones i en acabar-lo n'hi havia 5.852; per tant hi ha hagut creixement positiu de 49 persones.

Durant l'any 2021 a Sant Hilari han nascut 56 infants i hi ha hagut 72 defuncions.

Si als habitants de Sant Hilari d'inici d'any, 5.803, hi afegim els 56 naixements ens dona la suma de 5.859; i si a aquesta dada li restem les 72 defuncions ens dona un total de 5.787 que no ens coincideix amb el cens de final d'any. Això vol dir que al llarg de l'any 2021 es van empadronar com a mínim 65 persones novingudes a Sant Hilari.

Quan analitzem la procedència de la població actual de St. Hilari veiem que un 20'65% de les persones que viuen al poble no són de l'estat espanyol, que és una dada molt semblant a la de l'any anterior.

Per poder comparar millor el moviment de població del nostre poble, publiquem aquest quadre amb les dades dels darrers 7 anys.

ajuntament

Ajuntament (oficines)	972 86 81 01	ajuntament@santhilari.cat
Biblioteca	972 86 80 08	biblioteca@santhilari.cat
Casa Cultura	972 86 86 56	casadecultura@santhilari.cat
Deixalleria Municipal	972 86 88 51	mediambient@santhilari.cat
	639 15 24 43	
Material Voluminós i Poda	93 765 31 51	natalia_germansalum@hotmail.com
Espai Jove	621 29 14 59	tecnicjoventut@santhilari.cat
Installacions esportives		
i piscina municipal coberta	972 86 97 62	info@cemsanthilari.cat
Museu Guilleries	972 86 94 47	museuguilleries@santhilari.cat
Oficina de Turisme "Can Rovira"	972 86 96 86	oficinaturisme@santhilari.cat
Ràdio Sant Hilari	972 87 23 00	radiosanthilari@gmail.com
Residència Gent Gran	972 87 28 00	residenciaggshs@sumaracciosocial.cat
Tanatori	972 20 23 35	tanatorigirona@memora.es

serveis

Aula de Música Municipal	972 87 21 64	amarbuciesisanthilari@emvic.cat
Casal de Gent Gran "Can Blat"	972 86 87 32	associaciocanblat@gmail.com
Escola Guilleries	972 86 87 29	b7003434@xtec.cat
Collegi Sant Josep	972 86 94 83	col-santjosep@xtec.cat
Correus	972 86 94 00	santhilari_sacalm.girona@correos.com
Escola Bressol Municipal La Baldufa	972 87 28 88	labaldufa@santhilari.cat
IES Anton Busquets i Punset	972 86 93 58	b7004517@xtec.cat
	972 87 23 82	
Llar Infantil Les Cent Fonts	972 86 80 61	llar-centfonts@xtec.cat
Parròquia de Sant Hilari	972 86 82 22	bmrtsf@hotmail.com
	650 136 874	parroquiasanthilari@gmail.com

sanitat

Àrea Bàsica de Salut -CAP-	972 87 22 77	
Consorci de transport	640 64 95 66	
sanitari de Girona	972 41 00 10	joseprbroto@cofgi.org
Framàcia Broto	972 86 80 98	fxaviermuntalt@cofgi.org
Farmàcia Muntalt	972 86 90 49	

seguretat

Emergències	112	
Policia Municipals	972 86 81 23	guardiamunicipal@santhilari.cat
	699 49 20 60	
Mossos- Santa Coloma -	112 / 972 18 16 75	
Violència Domèstica	900 900 120	900900120@gencat.cat
	016	

13

col-laboradors

AGÈNCIES DE VIATGES

Rossell Vacances 972 86 80 79 lluis@rossellvacances.cat

ARQUITECTES, ARQUITECTES TÈCNICS I ENGINYERS

C2 ARQ SLP (gestió integral de projectes) 625 448 904 c2arq@c2arq.cat
Gstió arquitectes & arquitectes tècnics (Gerard Tordera) 619 906 578 info@gstio.cat
Isabel Font Mercader (arquitecta) 972 87 20 41 693 454 258 fontmercader@hotmail.com
Jaume Pallarols Canaleta (enginyer tècnic industrial) 972 86 81 64 info@jppallarols.com
Jordi Rotllant (arquitecte tècnic) 620 207 315 jrotllant@aparellador.cat
Maria Cerver (arquitecta tècnica) 972 86 93 06 630 685 930 mariacerver@gmail.com
Mª Carme Saurina Porta (dissenyadora d'interiors) 610 562 233 estudienblau@gmail.com

ASSESSORIES I ASSEGURANCES

Agència Suy 972 86 88 33 agenciasuy@gmail.com
Gestoria A.C.A. J. González 972 87 21 75 assessoria.aca@gmail.com
Mapfre - G. Assegurador 972 86 90 50 nrpoll@mapfre.com
Núria Torrent 972 86 90 68 689 862 741 ntempreses@gmail.com
Saballs Gestió, S.L. 972 86 81 15 sthilarisaballs@gestio.com
Vilabella Assessoria i Gestió, SLU 972 86 81 82 info@vilabella.net
Adeslas- Lorena Ciriello Suárez 617 641 633 info@tusegurohoy.es

BARS

Bar Ca la Fina 972 86 86 48
Bar Chapete 972 86 99 94 615 515 586
Bar Club 972 86 99 07
Bar Juani 972 86 83 69 647 112 167
Bar Granja Tivoli 972 86 80 42 granjativoli@hotmail.com
Cafeteria Bar Moragues 972 86 91 23 655 895 477
Pub la Cabanya 647 562 520 lacabanyashs@gmail.com
Can 6o 655 89 72 73 can6osanthilari@gmail.com
Bar Gràcia 972 86 90 25

BENZINERES

Estació de Servei Sant Hilari BP 972 87 20 30 Nfloriach@centraldebenzineres.com

CARNISSERIES I CANSALADERIES

Carns i embotits Homs 972 86 82 92 639 237 292 albert.santaugini@gmail.com
Can Barnet 972 86 87 47 722 669 371 canbarnet@gmail.com
Carnisseria Pagespetit 972 86 94 76 686 178 312 tarresjosep@gmail.com
Carns i embotits Masó 972 86 82 41
Carnisseria i xarcuteria can Cisquet 972 86 82 67 619 171 910 carnisseria.cancisquet@hotmail.com
Joan Valls Bosch- Can Cabré 972 86 82 11 625 408 616 vallsboschjoan@gmail.com

CENTRES DE BELLESA

Àngels Suy (Estètica i salut) 972 87 23 56 619 183 371 suyestetica@yahoo.es
Clips 972 87 28 53 680 289 256 shsclips@gmail.com
Estètica i Teràpia E.Elias 699 018 468 649 591 237 estetica_elias_04@hotmail.com
Estètica Styl- Làser de Diode 972 86 82 70 evallsa@hotmail.com
Fila centre estètica 972 86 84 70 699 968 480 info@esticacarme.com
Maria Roquet 972 86 84 14
Silvia Cornellà 972 86 82 65
Rosa Crous 972 86 88 37 607 318 658

CLÍNICA DENTAL

Clinica Dental Dr. Joan Mª de Ribot i Porta 972 86 98 14
Clínica Dental Sant Hilari 675 462 460

CLÍNICA VETERINARIA I PERRUQUERIA CANINA

l'Eriçó Blau 972 86 87 53 630 177 405 cveterinari blau@gmail.com
Praxis Veterinaria (Albert Díez Garcia Olalla) 972 87 73 76 609 146 020 praxisveterinaria@gmail.com
Perruqueria canina Jordi 666 957 301 jordi.galvez@hotmail.com

COMERCIALS

Comercial Màiquez S.L.	972 86 91 28		info@comercialmaiquez.com
Comercial Filor	972 87 21 32	684 166 531	jordi@comercialfilor.cat

COMESTIBLES

Bonpreu	972 12 92 58		so109@bonpreu.cat
Fruiteria i Celler Jordi Bayés	972 97 61 56		fruiteriajordi@gmail.com
Magatzem Collsabena	972 86 86 05		rafi.collsabena@hotmail.com
Productes agroalimentaris Ponet (pinsos Gosby i BonArea)	972 87 22 84	659 909 583	rosellmoragas@hotmail.com
Supermercat Charter Consum	972 86 92 87		rstores.sl@gmail.com
Supermercat Condis	972 86 85 61		co295@condis.es

CONFITERIES

La Dama d'Ayma	972 86 94 12		
Pâtisserie Duran	972 86 81 14		annaduranfuguet@gmail.com
Pâtisserie l'Artesà	972 87 39 94		
Pâtisserie Malet-Torrent	972 86 93 08		info@malet.cat
Pâtisserie Masó	972 86 94 85	678 334 738	josepmariamaso@hotmail.es

CONSTRUCCIONS METÀL·LIQUES

Art Català	972 86 82 91		artcatala@grn.cat
Rolen- Moca	972 86 80 81		
Taller Nou sant Hilari SL	972 86 91 88	679 582 793- 617 549 114	tallernou@gmail.com

CONSTRUCTORS D'OBRES I SERVEIS IMMOBILIARIS

Albert Baena Prat		617 291 173	abpaeteria@gmail.com
Antoni Brugué Casas	972 87 21 25		antonibrugue@gmail.com
Construccions Àngel Toro	972 86 92 43	610 228 381	atoroluque@hotmail.com
Construccions Casas (Albert Casas)	972 33 65 67	660 001 671	construccionscasas@gmail.com
Construccions Josep Carrillo		690 870 989	carrillo.jose.1969@gmail.com
Construccions i reformes Dani Juvanteny		649 591 546	
Construccions Roc, S.L	972 86 83 39	605 824 965	construccionsroc@gmail.com
Obres i reformes Vilamala		650 117 315	
Obres Miquel Molist Tarrats	972 86 87 18	639 394 103	
Obres Montseny, S.L.U.		699 141 748	
Obres Salvador Bosch	972 86 95 00	688 919 980	vadobosch1970@gmail.com
Obres Jordi Marcó	972 86 95 52	650 326 973	obresjmarco@gmail.com
Construccions J. Moragas		631 81 83 72	info@moragasconstruccions.cat

SERVEIS IMMOBILIARIS

Finques Valls	972 16 27 19		valls@finques-valls.com
Gstió Arquitectes & arquitectes tècnics (Gerard Tordera)		619 906 578	info@gstio.cat
Vilabella Assessoria i Gestió, SLU	972 86 81 82		info@vilabella.net

DISTRIBUCIONS DE BEGUDES

Distribucions Josep Molas		625 335 510	jmolas67@gmail.com
---------------------------	--	-------------	--------------------

DROGUERIES

Düca	972 86 80 01	699 615 342	marmora.65@gmail.com
------	--------------	-------------	----------------------

ELECTRICITAT INDUSTRIAL

Mecalec Solucions,S.L	972 01 17 48		mecalec@mecalec.cat
-----------------------	--------------	--	---------------------

ELECTRODOMÈSTICS

Botigues Rossell-Comfort electr.	972 86 96 95	633 318 063	joseprossell@confort-electro.com
Electro-Porcel (venda i reparació)	972 86 87 42		satporcel@perfil.cat
Lampisteria Can Vilamala	972 86 93 14	690 870 991	canvilamala@canvilamala.com
Singh Telecom- la botiga de mòbils	972 86 99 59	634 002 200	singhtelecom1@hotmail.com

ENSENYAMENTS

Centre Formació Permanent d'Adults	972 86 86 56		casadecultura@santhilari.cat
Escola Guillerries	972 86 87 29		b7003434@xtec.cat
Collegi Sant Josep	972 86 94 83		col-santjosep@xtec.cat
Escola de Música de St.Hilari	972 87 21 64		femmusicajunts@gmail.com
IES Anton Busquets i Punset	972 86 93 58	972 87 23 82	b7004517@xtec.cat
Llar Infantil "Les Cent Fonts"	972 86 80 61		llar-centfonts@xtec.cat
Escola Bressol Municipal "La Baldufa"	972 87 28 88		labaldufa@santhilari.cat
SH Concept Formació		672 371 690	formacio@shcformacio.com
One Way -Mercè Pallarols		695 178 543	merce.pallarols@gmail.com

ESTANCS

Casa Mimó	972 07 48 61		estanc1.santhilari@gmail.com
Estanc Duran	972 86 80 05		amimofontane@gmail.com

ESPECTACLES

Cinema Catalunya	972 86 81 46	972 86 94 83	apf@colsantjosep.cat
------------------	--------------	--------------	----------------------

ESPORTS

Centre Esportiu Municipal 972 86 97 62 info@cem.santhilari.cat

EXCAVACIONS

Excavacions i Àrids Joan Rovira 616 446 688 info@excavacionsjrovira.com
Excavacions i llenyes Pagès, SL 972 87 21 94 606 936 940 excavaciopages@gmail.com

FARMÀCIES

J. R. Broto Soucheiron 972 86 80 98 joseprbroto@cofgi.org
Xavier Muntalt Brugués 972 86 90 49 fxaviermuntalt@cofgi.org

FERRETERIES

Camó-Ridorsa, Can Jombo 972 86 83 08 canjombo@qfplus.com

FERROS FORJATS I CARROSSERIES

Abricometal (Francesc Silva) 618 851 888 abricometal@gmail.com
Art Català 972 86 82 91 972 86 95 18 info@artcatala.es
Bonjoch, S.L. 972 87 39 00 bonjoch@bonjoch.net
Serralleria d'alumini Sacalm 972 86 96 18 605 800 148 alu.sacalm@gmail.com
Serralleria Solà, SL 972 87 21 57 648 122 443 serralleria.sola@gmail.com
Serralleria Toni Juvanteny 635 629 575 tjsserralleria@gmail.com

FISIOTERÀPIA

Sacalm Salut, centre de Fisioteràpia Osteopatia 649 546 081 sacalmсалut@gmail.com
Centre de fisioteràpia Teresa de Ribot 972 86 92 08

FLEQUES

El Crostó (granja-cafeteria) 972 86 94 56 608 608 067 elcrostodesanthilari@gmail.com
Fleca Artesania Danés 972 86 87 97 628 469 656 art.danessl@gmail.com
Forn de pa Solà 972 87 21 07

FLORS, PLANTES, JARDINERIA I CULTIUS FORESTALS

Cultius La Pedra Llarga 972 86 95 71 646 711 567 lapedrallarga@gmail.com
Cultius Miralpeix SL 972 86 89 26 cultius@miralpeix.com
Cultius Sacalm 606 100 877 cultius.sacalm@gmail.com
Plantes Masó Sant Hilari 972 87 39 04 680 959 343 plantesmasosanthilari@gmail.com
Vivers Guillerries, S.L. 972 87 21 94 606 865 399 info@viversguillerries.com

FOTÒGRAFS

Irene Fotògraf 972 86 85 01 635 480 924 irenefotograf@gmail.com

FUSTERIES I MOBLES

Avet Blau 972 86 97 23 Fax: 972 86 97 22 mobleslavetblau@hotmail.com
FIAM - Aymerich 972 86 81 72 fiamaymerich@gmail.com
Fusteria Damià Masó 626 757 170
Fusteria Viladelbosch 972 86 91 09 639 411 107 fviladelbosch@hotmail.com
JMJ Fusteria i Decoració 972 86 97 70 675 655 575 info@jmfusteriaidecoracio.com
Joan Jumbert Solé 972 86 87 66 616 436 032 joan.jumbert@gmail.com
Miquel Rovira S.L. 630 679 444 joanrovirabayes@gmail.com
Ramon Llopis 972 86 87 14 696 575 299 fusteriaramonllopis@gmail.com
Fusteria Muntalt - Joan Juvanteny 972 87 22 80 630 622 917 fusteriamuntalt.joanjros@gmail.com

FUSTES

Cornellà, S.L.U (serradora) 680 222 805 608 432 369 serradoracornella@live.com

GRÀFIQUES I PUBLICACIONS

Gràfiques Montseny 972 86 84 06 info@montseny-impressors.com

HOTELS, HOSTALS, FONDES, CASES RURALS I RESTAURANTS

Agent Turístic

Àrea Forestal recreativa i de picnic "Camins de Bosc" 619 586 205 caminsdeboscsl@gmail.com

Hotels, hostals i fondes

Vilar Rural de Sant Hilari 972 87 28 20 infosanthilari@vilarsrurals.com
Hotel Balneari Font Vella 972 86 83 05 info@balnearifontvella.cat
Hotel Ripoll 972 86 80 25 info@hotelripoll.com
Fonda Rita 972 86 80 09 696 786 801 fondarita@gmail.com

Restaurants

Bar Restaurant Aquari " Can Pinotxo" 972 86 93 69 649 192 438 restaurantaquari@hotmail.com
Bar Restaurant Ca la Fina 972 86 86 48
Els Cortals 972 86 87 95 www.elscortals.cat
L'Isard 972 86 96 09 637 989 613
La Roda 972 87 39 60 larodasthilari@gmail.com
Restaurant Villavecchia 972 86 95 64 654 309 228 villavecchiascp@gmail.com
Fonda Rita 972 86 80 09 616 786 801 fondarita@gmail.com

Restaurant la Pedra Llarga	608 695 387
Cooking Box (menjar per emportar)	660 703 647

JOIERIES I RELLOTGERIES

La Guilleta Joies	972 86 95 15	mercenogueras68@gmail.com
-------------------	--------------	---------------------------

LAMPISTES I MANYANS

Xemeneies Noufoc	972 86 95 24	638 846 752	info@argemi.cat
Installacions Carreras	972 86 81 43	607 547 878	i.carreras@outlook.com
Installacions J.Pallarols, S.L.	972 86 81 64		info@jpallarols.com
Lampisteria Can Vilamala	972 86 93 14	690 870 991	canvilamala@canvilamala.com
Lampisteria Insteny - Xavi Juvanteny	972 86 81 04		info@insteny.com
Remiendos Paco Rojas (Tot tipus de manteniment per la llar)	972 86 93 87	648 254 837	pacorojas.r@gmail.com
Lampisteria Instalcomas		619 623 246	instalcomas@hotmail.com

LLENYA

Llenyes Josep Valls	972 87 20 52	628 090 165	ancose68@gmail.com
Excavacions i Llenyes Pagès, S.L.	972 87 21 94	606 936 940	excavaciopages@gmail.com

LLIBRERIES, COPISTERIES I PREMSA

Casa Mimó		687 510 758	ilamo639090@gmail.com
Jeimar	972 16 24 01		jeimarrb@gmail.com

MANANTIALS EN EXPLOTACIÓ

Font del Subirà	972 86 82 40		ceam@fontsubira.com
Font Vella	972 86 82 50		
Fontdor	93 300 43 18	972 86 90 26	fontdor@vichycatalan.es

MANTENIMENTS INDUSTRIALS

Mecanitzats Macavi, SL	972 87 39 92		oficina.macavi@gmail.com
Mecanitzats Cersa, S.L.	972 86 95 48		oficina@cersas.com

MECÀNICS I COMPRA-VENDA DE COTXES

Autotaller Pau	972 86 82 35	672 059 303	autotallerpau@gmail.com
Autoreparacions TGB (Mecànica de cotxes)	972 86 95 06	665 517 502	info@autoreparacionstgb.com
Autoreparacions Viladelbosch	972 86 94 70		viladelbosch@gmail.com
Garatge Guillerries-Citröen	972 86 88 73		estserveiguillerries@soc.redcitroen.com
Garatge Trima, S.L. Seat (Grup Volkswagen) Servei de grua	972 86 83 28		taller@garatgetrima.com
Grup Cadere (venda de cotxes Renault, Dacia i Nissan)	972 84 28 11	682 291 672	pep@grupcadere.cat
Motos Malet, S.L.	972 86 90 38	600 375 891	motosmalet@hotmail.com
Motos Villegas (venda i reparació de motos, bicicletes i maquinària agrícola)	972 87 22 12	665 527 433	motosvillegas@hotmail.com
Planxisteria i pintura Toni Masó	972 86 94 23	625 071 037	planxisteriatonimaso@gmail.com
Tallers Casas-Güell - Opel - Suzuki - Hyundai	972 86 80 95		jcasas1801@gmail.com

MODA, MERCERIES I CONFECCIÓ

Confeccions Montse	972 86 94 72		montse.confeccions@gmail.com
Drapps	972 86 93 71		drapps15@hotmail.com
Teresa Ripoll	972 86 82 08		info@teresaripoll.com
o1o SHS		629 342 716	cabrilabril@gmail.com
Little dreamers (Raquel Gómez)		609 082 658	info@littledreamers.es

MEDICINA, MEDICINA ALTERNATIVA

Joan Torres, medicina i dietètica	972 86 89 42	636 577 334	guitartlourdes@hotmail.com
Centre de teràpies naturals Jordi Vila Vitalnatur		669 175 929	info@jordivilavitalnatur.com

OBJECTES DE REGAL

deCOR-a	972 86 88 33		agenciasuy@gmail.com
---------	--------------	--	----------------------

ÒPTIQUES

Estrada Centre Òptic (òptica i aparells auditius)	972 86 95 42		www.opticaambulatori.com
Òptica Xica	972 86 89 60		opticaxica@gmail.com

PEIXATERIES

Peixateria Llorà	972 86 83 21		peixosllora@gmail.com
------------------	--------------	--	-----------------------

PERRUQUERIES

BeArtist	972 86 82 94		bea_hj_@hotmail.com
Clips	972 87 28 53	680 289 256	shsclips@gmail.com
Carme Garriga	972 86 80 20		cgllopis@hotmail.com
Carme Ramon (home i dona)	972 86 89 51		carmeramonbasela@gmail.com
Louan	972 87 21 50	640 13 61 93	louan@louan.net
Maria Roquet	972 86 84 14		perruqeriamariaroquet@hotmail.com
Perruqeria Silvia	972 86 82 65		silviacornella@yahoo.es
Perruqeria Elias	972 86 83 75	649 591 237	estetica_elias_04@hotmail.com
ML Perruqeria i estètica unisex	972 86 94 58	659 300 377	mlucena34@icloud.com
Perruqeria Imatge (home i dona) i estètica	972 86 97 82		imatge2003@hotmail.com

Perruqueria Josmay (depilacions)	972 86 93 48	610 420 335	josmay.27@hotmail.com
Monsil perruqueria (home i dona)	972 86 89 97	658 257 750	p.montsesilvia@gmail.com
Perruqueria Styl Inés Cantizano	972 86 82 70	676 363 714	perruqueriastylines@gmail.com
Rovira Perruquers	972 86 85 08	674 336 163	roviramaso@gmail.com

PINTORS

Pintures Teodoro Arteaga - Andreu Arteaga	972 86 82 32	670 201 046	andreuarteagapintors@gmail.com
Pintem per art, S.L.		636 771 814	pintemperartsl@gmail.com
Pep Molas pintura		660 311 191	pepmolas75@hotmail.com
Jam pintor		635 685 440	jamcolor74@gmail.com

PSICOLOGIA

Estimul (logopèdia, pedagogia, psicologia)		676 428 145	nuriafabregasc@gmail.com
--	--	-------------	--------------------------

SABATERIES

Calçats Comas	972 86 95 26	628 120 599	albert.fauchs@gmail.com
---------------	--------------	-------------	-------------------------

TORNERIES

Artesania Artidecoració, S.L.	972 86 82 14	617 539 455	joaquimsaurinaporta@gmail.com
Artesania Danés, S.L.	972 86 87 97	628 469 656	art.danessl@gmail.com
Artesania i mobles J. Teixeira	972 87 23 03		teixeira@artesianiateixeira.com
M.D.C., S.A	972 87 22 26		mdc@mdc.es
Manufactures Sacalm	972 86 90 41		mansacalm@gmail.com
Packaging Solà. SLU (Albert Puig)	972 86 88 55		info@solasl.com

TRANSPORTISTES

Teisa- Hispano S.A	972 20 48 68		comercial@teisa-bus.com
Transports J. Valls	972 87 20 59	699 573 382	ancose68@gmail.com
Transports Jordi i Carles Elias	606 918 061	636 015 722	transjelias@hotmail.com
Transports Josep Canaleta i fills	972 86 92 01	699 978 314	
Transports Ricard Moragas i Fills	972 86 86 07		moragas@moragas.com
Transports Bayés & Buhils, SL		609 955 462	transportsbayesbuhils@gmail.com

TROFEUS, PUBLICITAT I REGALS D'EMPRESA

Trofeus Wanscat. Grup Wanscat	972 87 22 23	610 414 076	info@wanscat.cat
-------------------------------	--------------	-------------	------------------

VARIS

Aporta	972 87 23 51		
Assercat suport, S. C (C. Doctor Morales num 6- local)	678 878 311	617 899 691	
Autocamper Guillerries (lloguer autocaravanes)		682 345 440	autocamperguillerries@gmail.com
Cinema a la Fresca (J. Jumbert)		616 436 032	joan.jumbert@gmail.com
Fedor, S.A.	972 86 82 00	629 865 501	fedorsa@fedorsa.com
Hidroserveis Guillerries, S.L. (Bombes d'aigua i instal·lacions)		659 430 864	hidroserveis@gmail.com
Magatzems Sant Hilari	972 86 80 11		
Material Construcció Guillerries, GRUP GAMMA	972 87 21 05		guillerriesgamma@gmail.com
SH Concept Formació		672371690	info@shconceptformacio.cat
Tintoreria Destaca		607 701 113	asarbo@gmail.com
La Guilla- gelats artesans (Jordi Mir)		621 261 905	laguilla.gelats@gmail.com
Deimprenta - Laboralwear	606 064 490	638 125 314	shspublicidad@gmail.com

VINS I BEGUDES

Art&vi (celler degustació)	972 86 88 52	649 964 415	guillemartivi36@gmail.com
El Celler d'en Jordi		659 446 469	cellerdenjordi@gmail.com
Magatzem Collsabena	972 86 86 05		rafi.collsabena@hotmail.com
Productes agroalimentaris Ponet	972 87 22 84	659 909 583	rossellmoragas@hotmail.com

gràcies

A Bonpreu
**compartim
les festes
amb tu!**

Vine a visitar-nos
Barri de Sant Hilari Sacalm,
Pg. de la Font del Ferro, 43

TANCAMENTS FUSTERIA

JMJ

ALUMINI PVC

C/ Mn Palà, 10
17403 Sant Hilari - Gi -
972 86 97 70
info@jmfusteriaidecoracio.com

 **INSTAL·LACIONS
CARRERAS**
Miquel Carreras Artigas

- Aigua, Gas i Electricitat.
- Calefacció, biomassa, aire condicionat.
- Antenes TV.
- Automatització.
- Programació d'Autòmats.
- Manteniment Industrial.

Oficina: Passeig Fort Vila nº19
Tel: 607547878 - 972868143
l.carreras@outlook.com
17403 SANT HILARI SACALM
GIRONA

Vilar Rural®
de Sant Hilari Sacalm
SERHS

Distribucions Josep Molas
C/ Tres creus, 72
17403 Sant Hilari Sacalm
Girona
Josep 625 335 510
Nati 696 765 909
jmolasm67@gmail.com

DISTRIBUCIONS JOSEP MOLAS
SHS

Mobles
avet blau

C/Piscina, 117 - Tel. 972 86 97 23
17403 Sant Hilari Sacalm
mobleslavetblau@hotmail.com
www.mobleslavetblau.com

l'eriçoblau
clínica veterinària

Urgències:
630 17 74 03

Horari:
Dimarts, Dijous i Divendres:
10:00 a 13:00 i de 16:00 a 19:00
Dimecres i Dissabte:
10:00 a 13:00

Marta Iglesias
Veterinària col. 4652

Plaça Jacint Verdaguer nº 6
17403 Sant Hilari Sacalm Girona
Telèfon: 972 86 87 53
cveterinariblau@gmail.com

 VILABELLA

Assessoria
Corredoria d'assegurances
Immobilària

www.vilabella.net - info@vilabella.net - 972.86.81.82

Filor comercial

Matèries primeres per Hosteleria i Pastisseria
Jordi Carreras - Tel. 972 872 132 / 684 166 531
jordi@comercialfilor.cat www.comercialfilor.cat

ROLEN

ROLEN-MOCA TECHNOLOGIES

GSTIO
arquitectura & immobiliària

GERARD TORDERA XANDRI
www.gstio.cat / info@gstio.cat / 619.906.578

C2

Benvingut a la
nova arquitectura

estudi d'arquitectura
i construcció

www.c2estudi.cat
625 44 89 04

De les fotografies antigues, se n'indica la procedència. – L'Ajuntament ha convidat a participar totes les diferents entitats del poble i s'han publicat tots els escrits que han arribat. – L'Ajuntament no comparteix, necessàriament, l'opinió dels autors. No és permesa la reproducció total o parcial dels escrits i de les fotografies sense permís dels autors.
– **Coordinació:** Regidoria de Cultura Popular i activitats culturals de l'Ajuntament de Sant Hilari Sacalm.
– **Disseny gràfic i maquetació:** Vilabsurda Comunicació Ltd. (www.vilabsurda.cat)
– **Impressió:** Gràfiques Montseny. – **D.L GI:** 830-2021

